बुढानीलकण्ठ नगरपालिका

स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा, २०८२

जेष्ठ, २०८२

विषयसूची

विषयसूची I

तालिकाहरूको सुची III

चित्रहरूको सुची V

परिच्छेद-१: परिचय 1

१.१ पृष्ठभूमि 1

१.२ विद्यमान नीतिगत र कानूनी व्यवस्था 3

१.३ कार्यढाँचाको उद्देश्य 5

परिच्छेद-२ : विपद् र जोखिमको बुझाइ 6

२.१ नगरपालिकाको सामान्य विवरण 6

२.१.१ भौतिक अवस्था 13

२जैविक वातावरण १.२. 16

२सा १.३.माजिक अवस्था 17

२.२ प्रकोप, सम्मुखता, सङ्कटासन्नता, क्षमता र जोखिमको विश्लेषण 24

२प्रकोप विश्लेषण र लक्षित प्रकोप निर्धारण .२.१. 24

२प्रकोप विश्लेषण २.१.१. 24

२सम्मुखता २.२., सङ्कटासन्नता र क्षमताको विश्लेषण : 4

२स्रोतको विश्लेषण .२.३. 22

२.३ जोखिम र समस्या विश्लेषण खाका 55

२.४ बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको विपद् जोखिम शासकीय पद्धतिको विस्तृत विश्लेषण 57

परिच्छेद-३: विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना 61

३.१ सोच, लक्ष्य र रणनीति 61

३.२ विपद् जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरु 61

३तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम विपद् :१ प्राथमिकताका क्षेत्र २.१. बुझाइ 62

३तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम स्थानीय तहमा विपद् :२ प्राथमिकताका क्षेत्र २.२. शासकीय पद्धतिको सुदृढीकरण 74

३तथा जलवायु परिवर्तन उत्थानशीलता वृद्धिका लागि विपद् :३ प्राथमिकताका क्षेत्र २.३. जोखिम न्यूनीकरणमा निजी तथा सार्वजनिक लगानी 79

३पूर्वतयारीको सुदृढीकरण प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागि विपद् : ४ प्राथमिकताका क्षेत्र २.४. 82

३पुनर्लाभ : ५ प्राथमिकताका क्षेत्र २.५., पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणमा अझ बलियो र राम्रो 107

३तालिम र क्षमता अभिवृद्धि : ६ प्राथमिकताका क्षेत्र २.६. 119

३बहुप्रकोप पूर्व सूचना प्रणाली : ७ प्राथमिकताका क्षेत्र २.७. 128

३२.,८ प्राथमिकताका क्षेत्र ८ जोखिम हस्तान्तरण र वित्तीय व्यवस्थापन विपद् : 131

परिच्छेद-४: बजेटको विनियोजन र विकास योजनामा मूलप्रवाहीकरण 139

४.१ स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको लागि लगानीको न्यूनतम लक्ष्य 139

४सरोकारवाला निकायसँग समन्वय १.१. 139

४जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन लगानी बजेट स्थानीय विपद् १.२. 139

४.२ आवधिक र वार्षिक विकास योजनामा मूलप्रवाहीकरणको योजना 140

४व्यवस्थापन कोष विपद् २.१. 140

४आवधिक २.२./वार्षिक बजेटमा मूलप्रवाहीकरण 142

परिच्छेद-५: कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्न 145

५.१ कार्यान्वयन कार्ययोजना 145

५.२ अनुगमन र मूल्याङ्कन **147**
१मूल्यांकन संयन्त्रको उद्देश्य . 148
४मूल्यांकन कार्यपद्धति . 149

५.३ समीक्षा र परिमार्जन **149**

तालिकाहरूको सुची

तालिका १ : नगरपालिकाको सङ्क्षिप्त विवरण 6
तालिका २ : नगरपालिकाको जलवायु सम्बन्धि विवरण 14
तालिका ३ : काठमाडौं उपत्यकामा वर्षा र तापक्रममा भएको परिवर्तन 15
तालिका ४ : नगरपालिकामा रहेका जलश्रोत सम्बन्धि विवरण 16
तालिका ५ : नगरपालिकामा रहेका वन क्षेत्र सम्बन्धि विवरण 17
तालिका ६: बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाका वडा अनुसारका प्रमुख टोल तथा बस्तीहरू 17
तालिका ७ : घरधुरी विवरण 18
तालिका ८ : जातजातिको विवरण 19
तालिका ९ : उमेरगत जनसंख्या 20
तालिका १० : ६८ वर्ष उमेर माथिको जनसंख्या 21
तालिका ११ : अपाङ्ताको जनसंख्या 22
तालिका १२ : घरको किसिम 23
तालिका १३ : घरको छानाको किसिम 24
तालिका १४ : नगरपालिकामा हुन सक्ने संभावीत प्रकोपका प्रकार 25
तालिका वडाको ऐतिहासिक प्रकोपका :१५ घटनाहरूको सूचना (भौगोलिक) 28
तालिका (आर्थिक-सामाजिक) वडाको ऐतिहासिक प्रकोपका घटनाहरू :१६ 1
तालिका १७ : द्वितीय स्रोतबाट संकलित तथ्यांक 1
तालिका १८ : बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा जोखिम रहेका विपदको स्तरीकरण 1
तालिका १९ : बुढानिलकण्ठ नगरपालिका मौषम पात्रो (महिना र प्रकोप अनुसार) 3
तालिका २० : बुढानिलकण्ठ नगरपालिका अव्यवस्थित बस्ती विवरण 4
तालिका २१ : बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा रहेका जोखिम वस्तीको विवरण 5
तालिका 22खुला स्थानको विवरण : 23
तालिका वडामा रहेका सार्वजनिक भवन :२३ 28
तालिका 24नगरपालिकाका विभिन्न वडामा रहेका स्वास्थ्य संस्था : 35

तालिका 25नगरपालिकाका विभिन्न वडामा रहेका स्कुल बुढानिलकण्ठ : 39
तालिका २६ : नगरपालिकाको स्रोत उपलब्धता तथा पहुँच 47
तालिका २७ : स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र अन्तर्गत रहेका स्रोत, साधनको विवरण 49
तालिका २८ : खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्धन क्षेत्र अन्तर्गत रहेका स्रोत, साधनको विवरण 51
तालिका २९ : आपत्कालीन आश्रय र गैरखाद्य तथा शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र अन्तर्गत रहेका स्रोत, साधनको विवरण 51
तालिका ३० : संरक्षण तथा सुरक्षा र आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र अन्तर्गत रहेका स्रोत, साधनको विवरण 52
तालिका ३१ : स्थानीय ज्ञान, सिप, क्षमता र प्रविधिको विश्लेषण 52
तालिका ३२ : नगरपालिका भित्र रहेका कार्यालय संघसंस्था 53
तालिका ३३ : नगरपालिका भित्र रहेका प्राकृतिक श्रोत साधन 55
तालिका ३४ : बुढानिलकण्ठ नगरपालिका विपद्को कारण र असर विश्लेषण तालिका 55
तालिका ३५ : विभिन्न क्षेत्रबाट प्राप्त वडागत अंकभार 60
तालिका ३६ : अंकभार अनुसारको सङ्कटासन्नता विश्लेषण 60
तालिका ३७ : विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन लगानी बजेट 140
तालिका ३८ : आवधिकवार्षिक बजेटमा मूलप्रवाहीकरण/ 143
तालिका ३९ : कार्यान्वयन कार्ययोजना 146

चित्रहरूको सुची

चित्र १: नगरपालिकाको वडागत नक्सा 2
चित्र २: बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाको भौगोलिक नक्सा 8
चित्र ३: बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाको भौगर्भिक नक्सा 9
चित्र ४: बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाको भूउपयोग नक्सा- 11
चित्र ५: भूकम्पको कारण अवरुद्ध हुन सक्ने सडक 12
चित्र ६: भूकम्पको जोखिम अनुसारको वर्गीकरण 13
चित्र ७: पहिरो जोखिम क्षेत्र तथा बस्ती 15
चित्र ८: औधोगिक जोखिम क्षेत्र 15
चित्र ९: बाढीडुवान जोखिम क्षेत्र/ 16
चित्र १०: आगलागी जोखिम क्षेत्र 17
चित्र ११: आगलागी जोखिम बस्ती 18
चित्र १२: वडागत विपदका घटनाको संख्या 19
चित्र १३: बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा अवस्थित खुला क्षेत्र 27
चित्र १४: बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा अवस्थित स्वास्थ्य संस्था 38
चित्र १५: बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा अवस्थित विद्यालय 45
चित्र १६: बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा आकस्मिक सेवा संस्थाको अवस्थिति 46
चित्र १७: नगरपालिकाको विपद सम्बन्धि शासकीय पद्धतिको अवस्था 59

परिच्छेद-१: परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

बागमती प्रदेश, काठमाडौं जिल्लामा अवस्थित बुढानीलकण्ठ नगरपालिका, नेपाल सरकार, तत्कालीन सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको मिति २०७१ मङ्सिर १६ गतेको मन्त्रीस्तरीय निर्णयबाट चपली, भद्रकाली, खड्का भद्रकाली, चुनिखेल, महाङ्काल, विष्णु बुढानीलकण्ठ र कपन गरी ६ वटा गा.वि.स.हरू मिलाएर १९ वडामा विभाजन गरी प्रशासकीय हिसाबले समायोजन गरिएको थियो।तर नेपाल सरकारको मिति २०७३ फाल्गुन २७ गतेको निर्णयले साविककै १९ वटा वडाहरूलाई १३ वटा वडाहरूमा पुनः समायोजन गरी यसको अन्तिम प्रशासकीय ढाँचा तयार गरिएको हो । नेपालको राजधानीमा अवस्थित काठमाडौं जिल्लाका ११ वटा स्थानीय तहमध्येको एक यस नगरपालिका उत्तरतर्फ नुवाकोट जिल्लासँग जोडिएको तथा शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज, दक्षिणमा काठमाडौं महानगरपालिकाको वडा नम्बर ३, ४, ६, ७ र टोखा नगरपालिकाको वडा नम्बर ४ धापासी रहेको छ । त्यस्तै पश्चिमतर्फ टोखा नगरपालिका पर्दछ भने पूर्वतर्फ गोकर्णेश्वर नगरपालिका र काठमाडौं महानगरपालिकाको वडा नम्बर ६ सँग जोडिएको छ । काठमाडौं उपत्यकाका थुप्रै धार्मिक स्थलहरूमध्ये बुढानीलकण्ठ नगरपालिका पनि महत्वपूर्ण मानिन्छ । उत्तरी भागमा शिवपुरीका फेदीमा रहेको यो स्थल शैव, वैष्णव र बौद्ध धर्मालम्वीको आस्थाको क्षेत्र हो । बुढानीलकण्ठ नगरपालिका यसै प्रसिद्ध धार्मिक स्थलको नामबाट नामकरण गरिएको हो । आवासीय क्षेत्र धेरै रहेको यस नगरपालिकाको उत्तरतर्फ शिवपुरी पर्वत श्रृङ्खला लगायत हरियाली जङ्गल रहेको क्षेत्र भिरालो भूभाग पनि रहेको छ भने दक्षिणतर्फ समथर भूभाग रहेको र अधिकांश भूभाग बाक्लो बस्तीले ढाकेको छ । यस क्षेत्रमा विष्णुमती, रूद्रमती, धोबीखोला, यज्ञमती, च्यानेखोला जस्ता नदीखोलाहरू रहेकाछन् ।

यस नगरपालिकाभित्र प्रसिद्ध बुढानीलकण्ठ मन्दिर चण्डेश्वर मन्दिर, रूद्रेश्वर, भद्रकाली, पञ्चकन्या, शिव, कृष्ण, वंगलामुखी जस्ता देवदेवीका मन्दिरहरू रहेका छन् । बौद्धमार्गीहरूका चर्चित सार्वजनिक गुम्बा श्री डाङ्चूर झयाङ्गतेरा दाग्र्यालिङ गुम्बा, आनी गुम्बालगायत बौद्ध धार्मिकस्थलहरू रहेका छन् । त्यस्तै, विभिन्न धर्मालम्बीहरूका आस्थाका केन्द्रहरूसमेत रहेका छन् ।

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका विभिन्न प्राकृतिक तथा मानवजन्य प्रकोपहरूको उच्च जोखिममा रहेको स्थानीय तह हो। यहाँ भूकम्प, आगलागी, डढेलो, बाढी, डुबान, पहिरो, महामारी (कोभिड-१९, डेंगु), जनावर आतंक, र सडक दुर्घटनाहरू प्रमुख प्रकोपका रूपमा पहिचान गरिएका छन्। यी विपद्हरूले जनधनमा क्षति पुऱ्याउनुका साथै बालबालिका, वृद्ध, अपांगता भएका व्यक्ति र सुकुम्बासी बस्तीहरूमा प्रत्यक्ष असर पुऱ्याएका छन्। आगलागी, डढेलो र पहिरोको जोखिमयुक्त क्षेत्रहरूमा प्राथमिक उपचार,

उद्धार, दमकल सेवा र सुरक्षित स्थलहरूको अभाव देखिन्छ, जसले संकटासन्नता अझ बढाएको छ।

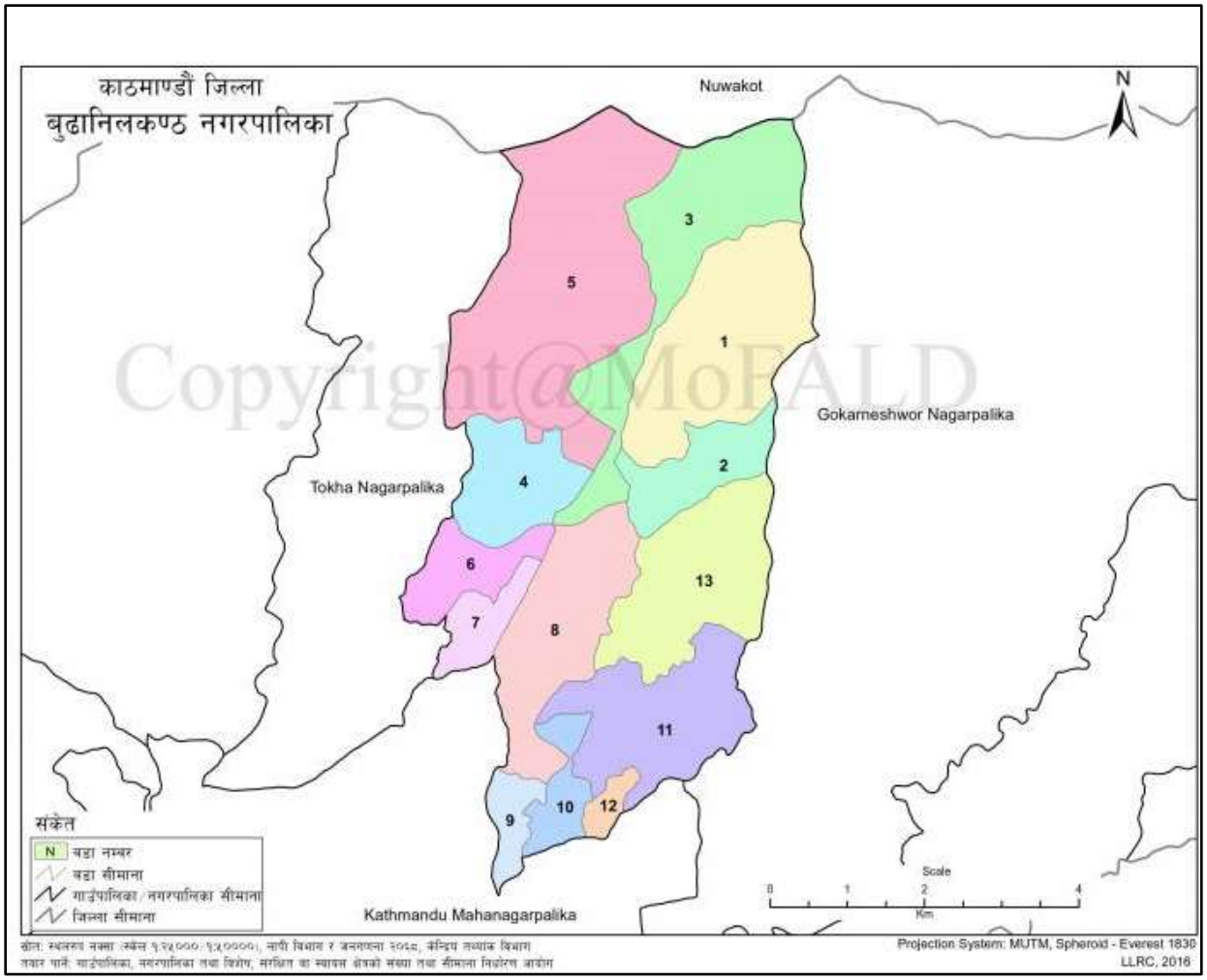

चित्र १: नगरपालिकाको वडागत नक्सा

नगरपालिकाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु अनुकूलनका लागि विभिन्न नीति, योजना र कार्यक्रमहरू अगाडि सारेको छ। विपद् व्यवस्थापन ऐन २०७७, कार्यविधि तथा स्वयंसेवक परिचालन निर्देशिकाका आधारमा विपद् व्यवस्थापन समिति गठन भइसकेको छ। साथै, खुला स्थानको व्यवस्थापन, चेतना अभिवृद्धि, प्राथमिक उपचार तालिम, र स्वयंसेवक परिचालन लगायतका क्रियाकलापहरू संचालनमा छन्। यद्यपि, पूर्वसूचना प्रणाली, स्रोत साधनको पहुँच, र समन्वय संयन्त्र अझै सुदृढ गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ। संकटासन्नता स्तरीकरणको आधारमा कच्ची घरधुरी, वृद्ध जनसंख्या, अपांगता, अव्यवस्थित बस्ती, कवाडी केन्द्र, दमकल नपुग्ने क्षेत्र, पहिरो सम्भावित स्थान, र बाढी डुबान जोखिम भएका क्षेत्रहरूमा उच्च प्राथमिकता दिई वडागत योजना निर्माण तथा DRRM कार्यक्रम विस्तार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

१.२ विद्यमान नीतिगत र कानूनी व्यवस्था

बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनलाई सुदृढ पार्न बुढानिलकण्ठ " नगरपालिका विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७७", "बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाको विपद् व्यवस्थापन कोष संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७बुढानिलकण्ठ नगरपालिका " र " स्वयंसेवक परिचालन निर्देशिका, २०७७जस्ता कानुन "हरु पारित गरिसकेको छ । यी संरचनाहरुले आवश्यक स्रोतको व्यवस्थापन, स्वयंसेवक परिचालन र कोष सञ्चालनमार्फत विपद् पूर्वतयारी र तत्कालीन राहत कामलाई कानुनी सुनिश्चितता दिन्छन् । नगरपालिकाले विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरी लागू गरिसकेको छ । यद्यपि, जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी समग्र नीति अझै विकास नभएता पनि संघीय सरकारले लागू गरेका नीतिहरू कार्यान्वयन गर्दैछ । जलवायु अनुकूलनका लागि नेपाल सरकारले लागू गरेको राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम २०६७, जलवायु परिवर्तन नीति, २०७६ कार्यान्वयन भइरहेको छ ।

त्यसैगरी नेपाल सरकारबाट विपद् जोखिम व्यवस्थापनको क्षेत्रमा पूर्वतयारी तथा जोखिम न्यूनीकरण कार्यलाई विशेष महत्व दिई विपद् जोखिम व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति, २०६६ का साथै स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका, २०६८ बमोजिम योजना निर्माण, मूलप्रवाहीकरण तथा कार्यान्वयनमा नगरपालिकाले जोड दिँदै आएको छ । नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४, विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति, २०७५, विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना २०१८-२०३० जस्ता नीतिगत व्यवस्थाले विपद् व्यवस्थापनका सबै क्रियाकलापको समन्वयात्मक र प्रभावकारी रूपमा व्यवस्थापन गरी प्राकृतिक तथा गैरप्राकृतिक विपदबाट सर्वसाधारणको जीउज्यान र सार्वजनिक, निजी तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति, प्राकृतिक एवं सांस्कृतिक सम्पदा र भौतिक संरचनाको संरक्षण गर्न जोड दिएको छ ।

नगरपालिकाले जलवायु अनुकूलन र विपद् जोखिम व्यवस्थापनको राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक नीति कार्यान्वयन गर्दैछ । बुढानिलकण्ठ नगरपालिका विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तयारीका क्रममा निम्न मार्गदर्शक सिद्धान्तहरू अवलम्बन गरिएका छन् :

(क) केन्द्र, प्रदेश र नगरपालिकाबाट लागू हुने कानुन र नगरपालिकाले लागू गर्ने विकास नीति तथा कानूनी व्यवस्थालाई आधार मानिएको छ ।

(ख) नगरपालिकामा विपद् व्यवस्थापनका लागि सहजीकरण, नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन गर्ने प्रमुख जिम्मेवारी नगर प्रमुखको हुनेछ । यो जिम्मेवारी पूरा गर्न नगरपालिकाले नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन समिति र वडा विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरी परिचालन गर्ने काम गरेको छ ।

(ग) विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई प्रभावकारी बनाउन केन्द्र र नगरपालिका सरकार, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र वडाहरूसँगको समन्वयमा संस्थागत विकास भएको छ ।

(घ) यस योजनाको कार्यान्वयनका लागि सार्वजनिक क्षेत्र, विकास साझेदार, सरोकारवाला सङ्गसंस्थाहरू तथा समुदाय, निजी क्षेत्र, नागरिक समाजको सहभागिता तथा साझेदारी अभिवृद्धिको अवधारणा पनि यस कार्यढाँचा निर्माणको आधारस्तम्भ रहेको छ ।

(ङ) आपत्कालीन प्रतिकार्यका क्रममा नगरबासीको जीवन तथा सम्पत्ति, स्वास्थ्य, जीविकोपार्जन तथा उत्पादनका साधनहरू, सांस्कृतिक तथा वातावरणीय सम्पदाको रक्षा गर्दै मानव अधिकार तथा विकासको अधिकारलाई संरक्षण गर्ने अवधारणा समेत यस कार्यढाँचा निमार्णको आधार हो ।

(च) यस कार्यढाँचालाई आधार मानेर विपद्को जोखिममा रहेका समुदायको उत्थानशीलता बढाएर विपद्को सामना गर्ने क्षमताको विकास गरिनेछ । त्यसका लागि अपत्कालीन समयमा गरिने मानवीय सेवाका क्रममा विशेषगरी बृद्ध-वृद्धा, अपाङ्गता भएका वर्ग, महिला, बालबालिका र विपन्न समुदायलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ र सेवा प्रवाहमा उनीहरूको पहुँच बढाइनेछ ।

(छ) समावेशी विपद् व्यवस्थापनलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ र महिला तथा युवा नेतृत्वको निर्माण गरी आवश्यकता अनुसार क्षमता विकास गरिनेछ ।

(ज) विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा विज्ञान तथा प्रविधिको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्नुका साथै स्थानीय श्रोत, साधन, ज्ञान, सीप तथा श्रमलाई उपयोग गर्दै प्रविधि हस्तान्तरणलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

(झ) जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, दिगो विकास लक्ष्य, खाद्य सुरक्षा, स्वास्थ्य सुरक्षा, विपद् ज्ञान व्यवस्थापनमा आधारित शिक्षा, वातावरण संरक्षण र विपद् उत्थानशील विकासबीच सामञ्जस्य कायम गरिनेछ ।

१.३ कार्यढाँचाको उद्देश्य

१. प्रकोप, सम्मुखता, संकटासन्नता, क्षमता र जोखिम बुझ्ने

२. विपद् तथा जलबायु उत्थानशील गतिविधिहरूको आवधिक र वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटमा मूलप्रवाहीकरण गर्ने

परिच्छेद-२ : विपद् र जोखिमको बुझाइ

२.१ नगरपालिकाको सामान्य विवरण

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका काठमाडौं उपत्यकाको उत्तर भागमा अवस्थित पहाडी क्षेत्र हो। यस नगरपालिकाको पूर्वमा गोकर्णेश्वर नगरपालिका, पश्चिममा टोखा नगरपालिका, उत्तरमा नुवाकोट जिल्ला र दक्षिणमा काठमाडौं महानगरपालिका पर्छ। कुल १३ वटा वडाहरूमा विभाजित यस नगरपालिकामा करिब ४६ हजार ९३० घरधुरी र १ लाख ७७ हजार ५५७ जनसंख्या रहेको छ। यहाँको साक्षरता दर ८९.७% रहेको छ, जुन धेरै नै सन्तोषजनक मानिन्छ। ब्राह्मण, क्षेत्री, नेवार र तामाङ समुदायको बसोबास रहेको यस नगरपालिकामा विभिन्न चाडपर्वहरू उत्साहपूर्वक मनाइन्छन्। विष्णुमति, रुध्रमति, धोवीखोला, यज्ञमती र च्याने खोला जस्ता प्रमुख नदीहरू यस क्षेत्रभित्र बग्ने गर्छन्। वार्षिक औसत वर्षा करिब १२०० मिलिमिटर हुने यो क्षेत्रमा न्यूनतम तापक्रम -२० डिग्री सेल्सियसदेखि अधिकतम ३२ डिग्री सेल्सियससम्म पुग्ने गर्छ। भू-उपयोगका हिसाबले यस नगरपालिकामा १२.६७ वर्ग कि.मि. क्षेत्र आवासीय, ६.८ कृषि, ९.८७ वन जंगल, ५.०० झाडी, र अन्य भागमा खोला, पोखरी तथा बाँझो जमिन रहेका छन्। यसरी प्राकृतिक सम्पदाले भरिपूर्ण बुढानीलकण्ठ नगरपालिका पर्यावरणीय सन्तुलन र समृद्ध सामाजिक संरचनाको सुन्दर उदाहरण हो।

तालिका १ : बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको सङ्क्षिप्त विवरण

अवस्थिती	विवरण
भौगोलिक बनोट	पहाडी क्षेत्र
सिमाना	पूर्वमा गोकर्णेश्वर नगरपालिका पश्चिममा टोखा न.पा उत्तरमा नुवाकोट जिल्ला दक्षिणमा काठमाडौं महानगरपालिका
वडा संख्या	१३
घरधुरी	४६,९३०
जनसंख्या	१७७,५५७
शैक्षिक अवस्था (साक्षरता)	८९.७%
जातीय बसोबास	ब्राह्मण, क्षेत्री, नेवार, तामाङ
संचार	टेलीफोन, इन्टरनेट, पत्रपत्रिका
प्रमुख नदीहरू	विष्णुमति, रुध्रामति, धोवीखोला, यज्ञमती, च्याने खोला

अवस्थिती	विवरण
प्रमुख धार्मिक तथा पर्यटकीय गन्तब्य	बुढानीलकण्ठ मन्दिर, इस्कोन मन्दिर, शिवपुरी राष्ट्रिय निकुञ्ज, विष्णुद्वार धाम, कपन गुम्बा, बागद्वार, नागि गुम्बा, नौलिन भद्रकाली मन्दिर, खड्का भद्रकाली
औसत वर्षा	१२०० मि.मि
न्यूनतम तापक्रम	-२°से.
अधिकतम तापक्रम	३२°से.
भू-उपयोगको प्रकार	**जम्मा क्षेत्रफल (वर्ग.कि.मि)**
आवासीय क्षेत्र	१२.६७
कृषि क्षेत्र	६.८
वन जंगल	९.८७
घाँसे मैदान तथा बाँझो जमिन	०.२२
झाडी	५.००
खोला/नदि/पोखरी	०.१७
अन्य	०.०२

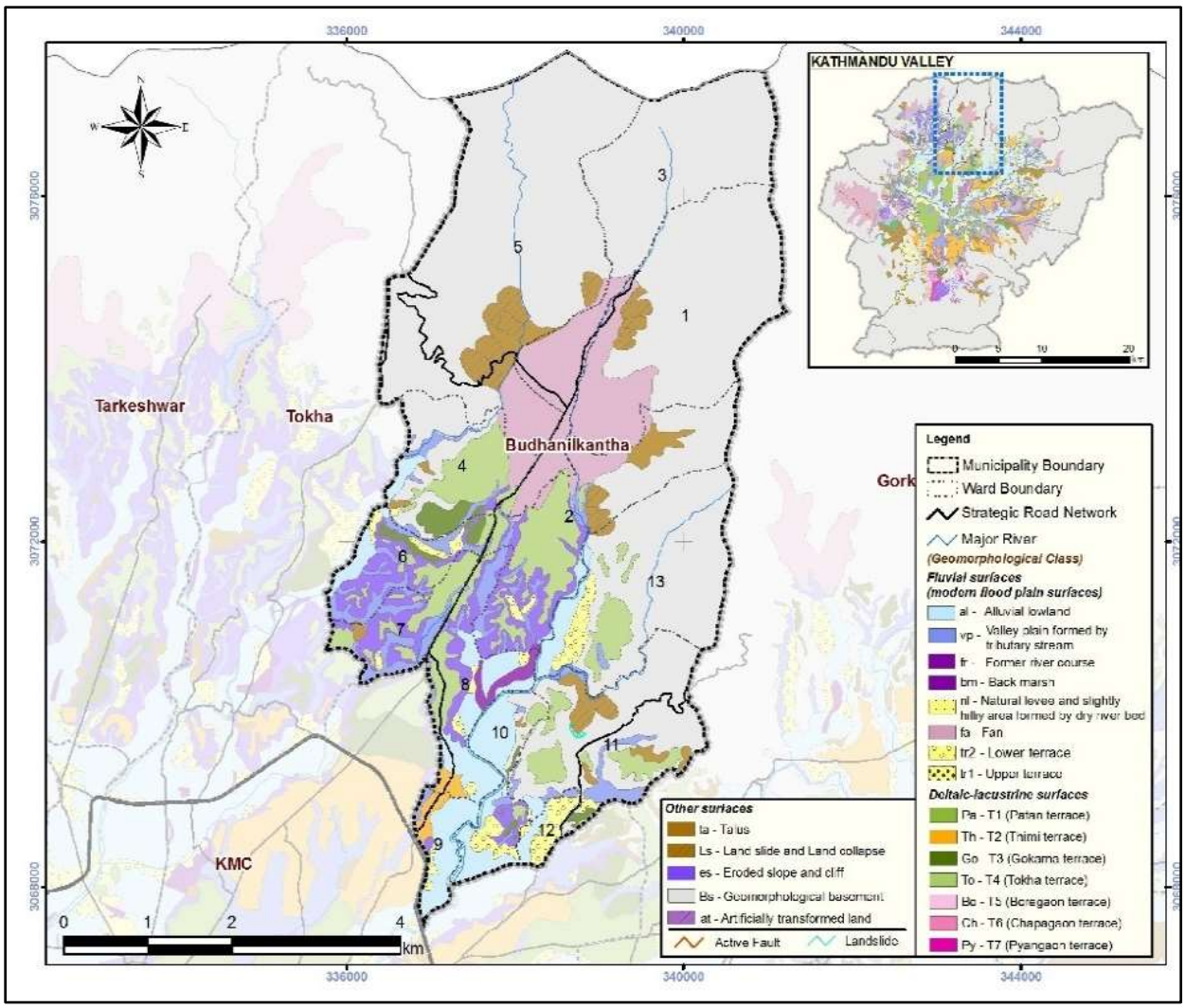

चित्र २: बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाको भौगोलिक नक्सा

बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको भौगोलिक नक्सा (चित्र २) ले नगरको भूपरिवेश, उचाइको भिन्नता, ढलानको अवस्था, नदी तथा खोलाहरू, वन क्षेत्र, र बस्तीहरूको अवस्थिति स्पष्ट रूपमा देखाएको छ। यस नक्साले नगरपालिकाको उचाइ १२८९ मिटरदेखि २६९९ मिटर सम्म रहेको देखाउँछ, जसमा उत्तरतर्फ शिवपुरी—नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज र दक्षिणतर्फ समथर क्षेत्रहरू अवस्थित छन्। भिरालो र मध्यम ढलान भएका क्षेत्रहरू पहिरो र डढेलोको दृष्टिले संवेदनशील छन् भने समथर भूभागमा अव्यवस्थित शहरीकरण देखिन्छ। नक्साले निर्णयकर्तालाई जोखिमयुक्त क्षेत्रहरू, सुरक्षित स्थल र खुला क्षेत्र पहिचान गर्न सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्य राखेको छ।

नक्सामा समावेश मुख्य तथ्यांकहरू जस्तै बस्ती क्षेत्रहरू, जलस्रोत र खोला प्रणाली (बागमती, विष्णुमती सहायक धाराहरू), बाढी तथा डुबान हुने सम्भावित भूभाग, पहिरो सम्भावित क्षेत्र, वन क्षेत्र, कृषि भूमि

र आवासीय उपयोग क्षेत्रहरू विश्लेषण गरिएको छ। डढेलो, आगलागी, र भौगोलिक जोखिमको दृश्यांकनले विपद् जोखिम न्यूनीकरण योजना लागु गर्न सहयोग पुऱ्याउँछ। यसले DRRM योजना, पूर्वसूचना प्रणाली, सुरक्षित स्थल व्यवस्थापन, र संकटासन्नता स्तरीकरणका लागि महत्वपूर्ण मार्गनिर्देशन दिन्छ। नक्साबाट प्राप्त यी विवरणहरू स्थानीय तहमा प्रमाणमा आधारित योजना निर्माणका लागि अत्यावश्यक मानिन्छ।

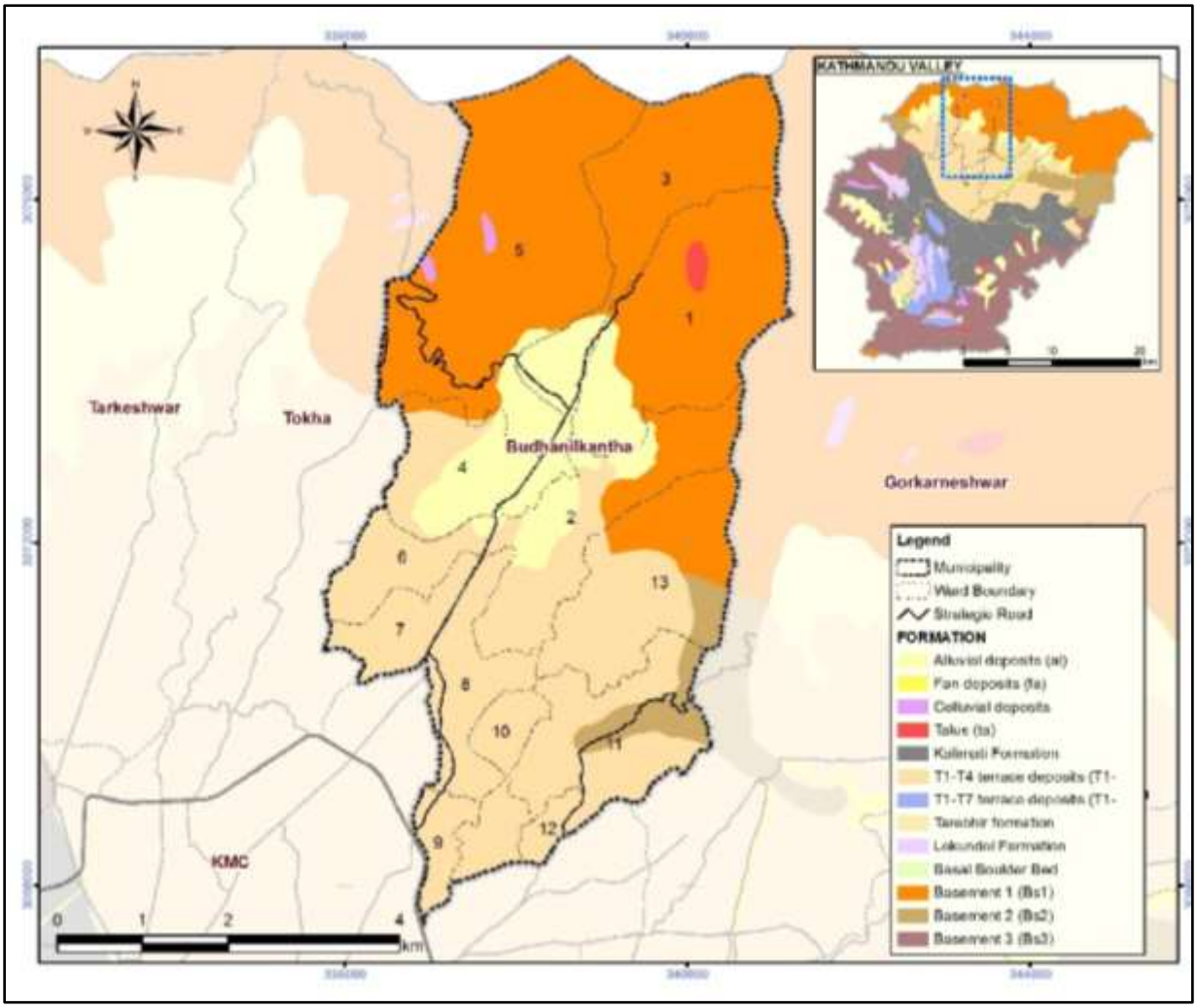

चित्र ३: बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाको भौगर्भिक नक्सा

चित्र ३ मा समावेश बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाको भौगर्भिक नक्सा नगरको जमिनको प्रकार, चट्टान संरचना, भूगर्भिक स्थायित्व र जोखिम संवेदनशीलताको दृष्टिले अत्यन्त महत्वपूर्ण जानकारी दिन्छ। नक्साले नगर क्षेत्रभित्र metamorphic, sedimentary, र colluvial deposits रहेका स्थानहरूलाई स्पष्ट चिनिएको छ। विशेषतः उत्तरपूर्वी भाग (शिवपुरी, हप्से, झोर क्षेत्र) पुराना चट्टानयुक्त, भिरालो ढलान भएको र पहिरो सम्भावित क्षेत्रका रूपमा चिनिन्छन्, भने दक्षिणी भाग (चपली, बूढानीलकण्ठ, बसपार्क

क्षेत्र) कमजोर माटो र unconsolidated deposits रहेका, जसले बाढी, भूकम्प र डुबानको जोखिम बढाउँछ। साथै, केही स्थानहरूमा भूगर्भिक fault लाइन (भूकम्पीय फ्र्याक्चर क्षेत्र) को नजिक बस्ती विस्तार भइरहेका कारण संरचनागत जोखिम उच्च छ।

यस नक्साको आधारमा बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाभित्रका प्रमुख जोखिम क्षेत्रहरू यस प्रकार छन्:

- पहिरो सम्भावित क्षेत्रः वडा नं १, २, ३ र १३ अन्तर्गतका भिरालो क्षेत्र (शिवपुरी, बुढानीलकण्ठ मन्दिर क्षेत्र, हप्से), जहाँ unconsolidated slope deposits छन्।
- भूकम्प जोखिम क्षेत्रः वडा ४, ५, १० र ११ मा fault लाइनको नजिक भएका बस्तीहरू, विशेषतः पुराना तथा कच्ची संरचना भएका क्षेत्रहरू।
- बाढी/डुबान जोखिम क्षेत्रः वडा ६, ८, ९ र १२ अन्तर्गत विष्णुमती र बागमती सहायक खोलाहरू नजिकका निचोलो भूभाग, जसमा जलनिकासी कमजोर र डुबानको इतिहास छ।
- भौगर्भिक अस्थिरता क्षेत्रः निर्माण कार्य गर्न उपयुक्त नभएको जमिन, जसमा ढलान, जल अपवहन नहुने माटो, वा ढुंगे स्खलन हुने खतराहरू देखिन्छन्।

भौगर्भिक नक्सा बाढी नियन्त्रण, भूकम्प प्रतिरोधी संरचना निर्माण, सुरक्षित पुनर्वास, पूर्वसूचना प्रणाली विस्तार, र DRRM बजेट प्राथमिकता निर्धारणका लागि अत्यन्त उपयोगी हुन्छ। यसले जोखिम क्षेत्रको स्थानिक पहिचान (spatial risk identification) गर्न सहयोग पुऱ्याई LDCRF कार्यान्वयनलाई वैज्ञानिक आधार प्रदान गर्दछ। सुरक्षित क्षेत्रको वर्गीकरण, पूर्वसूचना केन्द्रको स्थान चयन, तथा खुला स्थलको व्यवस्थापन जस्ता कार्यहरूमा पनि यस नक्साको प्रयोग रणनीतिक रूपमा गर्न सकिन्छ।

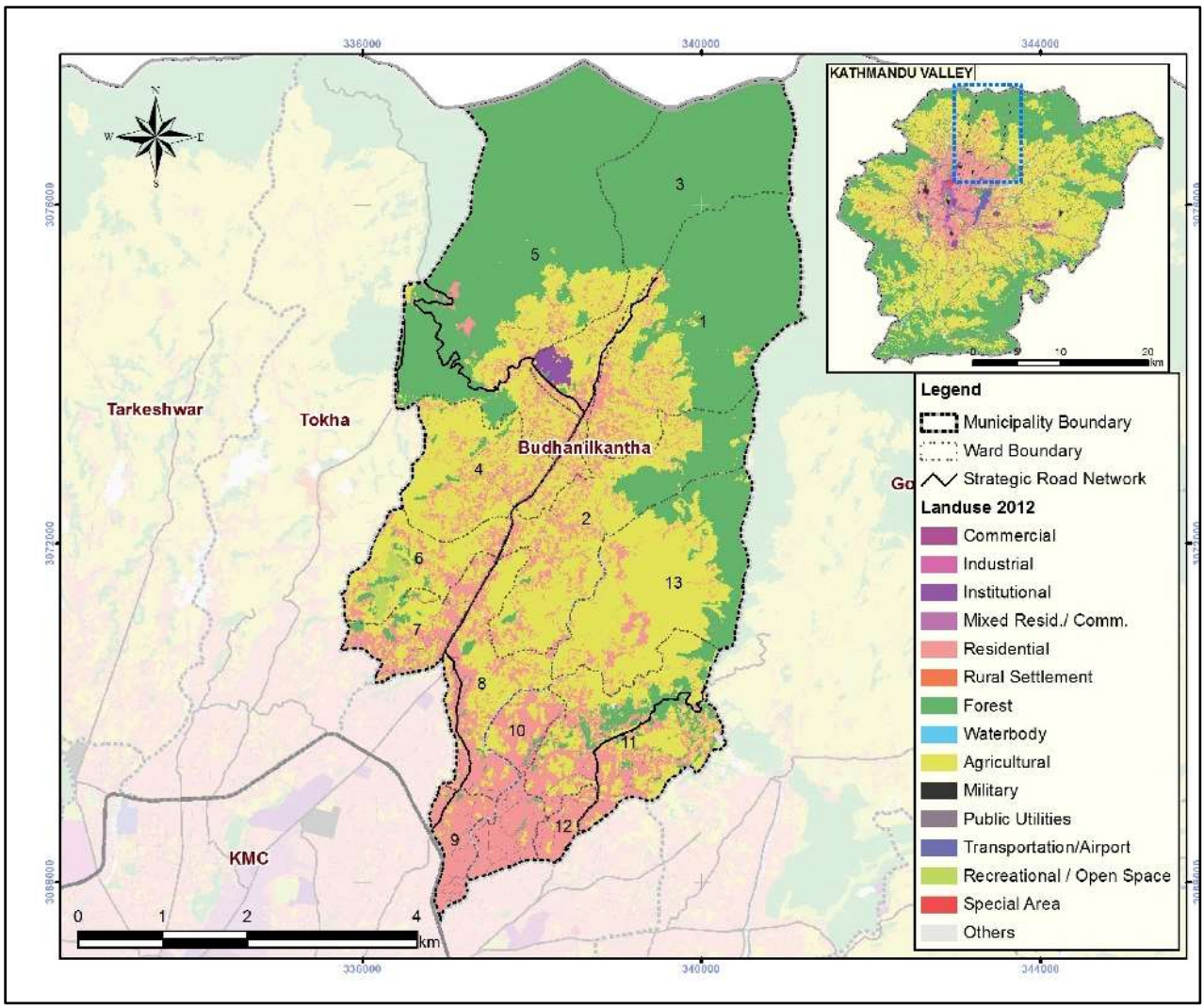

चित्र ४: बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाको भू-उपयोग नक्सा

बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाको चित्र ४ मा समावेश भू-उपयोग नक्साको सान्दर्भिकता स्थानीय विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा (LDCRF) सन्दर्भमा अत्यन्तै महत्वपूर्ण छ। यस नक्साले नगरभित्र विभिन्न किसिमका भू-प्रयोग (जस्तैः आवासीय, कृषि, वन, सार्वजनिक क्षेत्र, खोलानाला, खुला भूमि, व्यावसायिक क्षेत्र) को अवस्थिति देखाउँछ। यी विवरणहरूले जोखिम पहिचान, योजना समायोजन, पूर्वसूचना, तथा स्रोत व्यवस्थापनमा सीधा प्रभाव पार्दछ।

- **डुबान जोखिम र अव्यवस्थित बसोबासः**

वडा नं. ८ र १० मा रहेको खोला किनारको कृषि भूमि आवासीय क्षेत्रमा रूपान्तरण हुँदै गएको भू-उपयोग नक्साबाट देखिन्छ। यस्तो बसोबास डुबान र बाढीको उच्च जोखिममा रहेको हुँदा LDCRF

अन्तर्गत खोलाको किनारमा ग्याबियन पर्खाल निर्माण, वा स्थलगत निकासी योजना निर्माण गर्न आधार मिल्दछ।

- **खुला भूमि संरक्षणः**

नक्सामा देखिएको खुला क्षेत्रहरू (जस्तैः सामुदायिक विद्यालय वरपरका खुला चौर) लाई भविष्यमा आपतकालीन उद्धार केन्द्र वा सुरक्षित आश्रय स्थलका रूपमा प्रयोग गर्न सकिन्छ। यस्तो योजना पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका लागि अत्यन्त उपयोगी हुन्छ।

- **वन क्षेत्र र डढेलो जोखिमः**

वडा नं. १, २, १३ मा अवस्थित वन क्षेत्र आसपासको सिमाना क्षेत्रमा अनियन्त्रित आगलागीको सम्भावना रहेको हुँदा डढेलो रोकथामका लागि fire line निर्माण, समुदायमा डढेलो सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन जस्ता उपायहरू भू—उपयोग नक्साबाट पहिचान गरी गर्न सकिन्छ।

- **उद्योग र जोखिम संवेदनशीलताः**

यदि व्यावसायिक वा साना उद्योग क्षेत्रहरू आवासीय क्षेत्रमा नजिकै देखिन्छन् भने, आगलागी, रासायनिक पदार्थको जोखिम वा सडक जामका कारण आपतकालीन सेवा अवरुद्ध हुन सक्छ। यस्तो अवस्थालाई नियमन गर्न भू-उपयोग पुनर्वर्गीकरण आवश्यक हुन्छ।

- **पुनर्वास योजनाः**

पहिरो सम्भावित क्षेत्रहरूमा बसोबास गरिरहेका परिवारलाई कम जोखिमयुक्त क्षेत्र (safe zone) मा स्थानान्तरण गर्न, नक्साबाट सुरक्षित स्थल पहिचान गर्न सकिन्छ।

२.१.१ भौतिक अवस्था

भौगोलिक र भू-आकृति

बुढानिलकण्ठ नगरपालिका नेपालको बागमती प्रदेश अन्तर्गत काठमाडौं जिल्लामा अवस्थित एक नगरपालिका हो। यो नगरपालिका काठमाडौं उपत्यकाको उत्तरी भागमा पर्छ र यस क्षेत्रको प्रमुख पहाडी भू-भाग शिवपुरी-नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्जले ओगटेको छ।विश्व मानचित्रमा यस बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थिति २७ डिग्री ४३ मिनेट १९ सेकेन्ड उत्तरी अक्षांशदेखि २७ डिग्री ४८ मिनेट ५० सेकेन्ड उत्तरी अक्षांश र ८५ डिग्री २० मिनेट ९ सेकेन्ड पूर्वी देशान्तरदेखि ८५ डिग्री २३ मिनेट २८ सेकेन्ड पूर्वी देशान्तरसम्म फैलिएको छ । यस नगरपालिकाको उचाइ समुन्द्री सतहदेखि १२८९ देखि २६९९ मिटरसम्म रहेको छ भने कुल क्षेत्रफल ३४.८० वर्ग किमि रहेको छ ।

यस नगरपालिकाको उत्तरमा नुवाकोट जिल्ला, दक्षिणमा काठमाडौं महानगरपालिका, पूर्वमा गोकर्णेश्वर नगरपालिका र पश्चिममा तारकेश्वर नगरपालिका तथा टोखा नगरपालिका रहेका छन्। नगरपालिकाको भूगोल पहाडी र समथर भूभागको मिश्रण रहेको छ, जहाँ उत्तरी भागमा जंगल र पहाडी भूभाग तथा दक्षिणी भागमा समथर उपत्यका रहेको छ।

बुढानिलकण्ठ नगरपालिका धार्मिक, सांस्कृतिक, पर्यटकीय तथा प्राकृतिक हिसाबले महत्वपूर्ण क्षेत्र हो, जसमा बुढानिलकण्ठ मन्दिर, शिवपुरी जंगल, हिमाल दृश्यावलोकन स्थलहरू लगायतका आकर्षणहरू रहेका छन्।

जलवायुको अवस्था

बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाको जलवायु उपोष्णदेखि समशीतोष्ण प्रकारको रहेको छ। गर्मी याममा तापक्रम १५°C देखि ३२°C सम्म रहन्छ भने जाडो याममा -२°C सम्म झर्न सक्छ, विशेष गरी शिवपुरी क्षेत्रमा अत्यधिक चिसो महसुस गरिन्छ। वार्षिक औसत वर्षा १,५०० देखि २,५०० मिलिमिटरको हाराहारीमा रहन्छ, जसमा असार-भदौ महिनामा सबैभन्दा बढी वर्षा हुने गर्छ। हावाको आर्द्रता मनसुन अवधिमा ८०% भन्दा बढी पुग्ने भए पनि जाडो महिनामा घटेर करिब ५०% हाराहारी रहन्छ। उच्च भूभागमा चिसो महिनामा हल्का हिमपातको सम्भावना रहन्छ, तर नगरपालिकाको अधिकांश भागमा हिमपात हुँदैन। पछिल्ला वर्षहरूमा अत्यधिक शहरीकरण तथा जलवायु परिवर्तनका कारण तापक्रम वृद्धिको संकेत देखिएको छ, जसले जल स्रोतमा कमी, अनियमित वर्षा तथा हरियाली क्षेत्रमा संकुचन ल्याउने सम्भावना बढाएको छ।

यस नगरपालिकाको भूगोल, जलवायु तथा प्राकृतिक स्रोतसाधनको संरक्षणका लागि योजनाबद्ध विकास आवश्यक छ। हरित क्षेत्रको संरक्षण, जल व्यवस्थापन तथा दिगो शहरीकरणका उपायहरू अवलम्बन

गरिएमा बुढानिलकण्ठ नगरपालिका पर्यावरणीय रूपमा सन्तुलित, आर्थिक रूपमा समृद्ध र सामाजिक रूपमा सुव्यवस्थित बन्न सक्नेछ।

तालिका २ : नगरपालिकाको जलवायु सम्बन्धि विवरण

महिना	औसत वर्षा (mm)	न्यूनतम तापक्रम (°C)	अधिकतम तापक्रम (°C)	औसत तापक्रम (°C)	आर्द्रता (%)	हावाको गति (km/h)	सुर्योदय घण्टा (hrs)
जनवरी	२०	२	१८	१०	६५	५	७
फेब्रुअरी	२५	४	२०	१२	६०	६	७.५
मार्च	३५	७	२४	१५	५५	८	८
अप्रिल	६०	१०	२८	१९	५०	१०	८.५
मे	१२०	१५	३०	२२	६५	१२	९
जुन	२५०	१८	२९	२३	८०	१५	८.५
जुलाई	३६०	२०	२८	२४	८५	१२	८
अगस्ट	३३०	१९	२८	२३	८४	१०	८
सेप्टेम्बर	२००	१७	२७	२२	८०	८	७.५
अक्टोबर	८०	१२	२६	१९	७०	६	७
नोभेम्बर	२५	७	२२	१४	६५	५	६.५
डिसेम्बर	१५	३	१९	११	६०	५	६.५

सन् १९९१ देखि २०२० सम्म नेपालमा जलवायुमा परिवर्तन भएको देखिएको छ। अधिकतम तापक्रम करिब १.६°C ले वृद्धि भएको छ, जसको औसत वृद्धिदर लगभग ०.०५३°C प्रति वर्ष रहेको छ। न्यूनतम तापक्रम पनि क्रमिक रूपमा बढ्दै गएको छ, जुन देशव्यापी औसतमा करिब ०.०२०°C प्रति वर्षको दरमा देखिएको छ। वार्षिक वर्षा प्रवृत्ति मिश्रित देखिन्छ। वार्षिक कुल वर्षाको झन्डै ७९% मॉनसूनमा पर्छ, यद्यपि यसमा पनि सामान्य गिरावट (~०.९६ मि.मी. प्रति वर्ष) देखिएको छ। सन् १९९४ देखि २०२४ को अवधिमा मासिक तापक्रम र वर्षा भिन्नतामा पनि अस्थिरता देखिएको छ । अगस्ट महिनामा तापक्रम करिब १.०९°C ले बढेको छ भने जुलाईमा वर्षा करिब ५.३५ मि.मी. ले वृद्धि भएको छ। भविष्यको पूर्वानुमान अनुसार सन् २०५० सम्म तापक्रममा ०.७-१.२°C को वृद्धि र वर्षामा ६-२१% को वृद्धि हुने सम्भावना छ (RCP ४.५/८.५ अन्तर्गत)। यी प्रवृत्तिहरूले जलवायुमा तीव्र परिवर्तन भइरहेको संकेत गर्छन् र अनुकूलन रणनीतिहरू आवश्यक भएको देखिन्छ।

तालिका ३ : काठमाडौं उपत्यकामा वर्षा र तापक्रममा भएको परिवर्तन

सूचकांक	अवधी	परिवर्तनको सारांश	वार्षिक औसत परिवर्तन	स्रोत
१. अधिकतम तापक्रम	१९९१-२०२०	~१.६ °C वृद्धि (२४.५°C बाट ~२६.१°C)	~०.०५३°C प्रति वर्ष	Shrestha et al. (1999); DHM Annual Bulletin; IPCC AR6
२. न्यूनतम तापक्रम	१९९१-२०२०	क्रमिक वृद्धि	~०.०२०°C प्रति वर्ष (देशव्यापी औसत)	Baidya et al. (2008); DHM Report
३. वार्षिक वर्षा परिमाण	१९९१-२०२०	मिश्रितः गोदावरीमा घट्ने (-१२.६ mm/वर्ष), विमानस्थलमा बढ्ने (+४.४५ mm/वर्ष)	~०.९४ mm कमी वा केही क्षेत्रमा वृद्धिदर	ICIMOD Report; Dhakal et al. (2022); DHM Climate Data
४. मौसमी वर्षा (मॉनसून)	१९९१-२०२०	~७९% वार्षिक वर्षा मॉनसूनमा केन्द्रित, केही गिरावटको संकेत	~०.९६ mm कमी प्रति वर्ष	ICIMOD; MoFE NAPA Report
५. मासिक तापक्रम भिन्नता	१९९४-२०२४	अगस्टमा ~+१.०९°C, जुलाईमा वर्षा ~+५.३५ mm वृद्धि	मासिक हिसाबले अस्थिर वृद्धि	Shrestha et al. (2017); ResearchGate Papers
६. भविष्य प्रवृत्ति (RCP ४.५/८.५)	२०५० सम्मको पूर्वानुमान	तापक्रम ~०.७-१.२°C वृद्धि, वर्षा ~६-२१% वृद्धि	-	IPCC AR5/AR6; MoFE

बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाका प्रमुख जलस्रोतहरूको सूची

तलको तालिकामा विभिन्न वडाहरूमा रहेका प्रमुख जलस्रोतहरू सूचीबद्ध छन्। वडा नं. १ मा हाडे खोला, आइतबारे खोला र महादेव खोला छन्। वडा नं. ४, ५ र ६ मा विष्णुमति खोला बहने गरेको छ, जसमा वडा ४ मा लुडे खोलासमेत छ। वडा नं. ७ मा सामाखुसी खोला, वडा नं. ८, ९, १०, १३ मा धोबी खोला देखिन्छ, जसले विभिन्न खोलाहरूसँग संगम बनाएको छ (जस्तै रुद्रमती, खहरे, च्याने)। वडा नं. १२ मा यज्ञमति खोला र छपनी खोला रहेका छन्। यसले देखाउँछ कि अधिकांश

वडाहरूमा दुई वा बढी जलस्रोतहरू छन्, जसले स्थानीय जलस्रोत व्यवस्थापनमा महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्दछन्।

तालिका ४ : नगरपालिकामा रहेका जलश्रोत सम्बन्धि विवरण

क्र.स	जलस्रोतको नाम	स्थान (वडा नं.)
१.	हाडे खोला, आइतबारे खोला, महादेव खोला	१
२.	विष्णुमति खोला, लुड़े खोला	४
३.	विष्णुमति खोला	५
४.	विष्णुमति	६
५.	सामाखुसी खोला,	७
६.	धोवी खोला, रुद्रमती खोला,	८
७.	धोवी खोला	९
८.	धोवी खोला, खहरे खोला	१०
९.	यज्ञमति खोला, छपनी खोला	१२
१०.	च्याने खोला, धोवी खोला	१३

२.१.२ जैविक वातावरण

बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा शिवपुरी नागार्जुन-राष्ट्रिय निकुञ्ज रहेकोले जैविक विविधताले भरिपूर्ण छ। बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा साल, चिउरी, कटुस, र खयर जस्ता वृक्षहरूसँगै विभिन्न औषधीय वनस्पतिहरू पाइन्छन् भने यस क्षेत्रमा बाँदर, मृग, स्याल, र विविध प्रकारका चराहरू जस्तै मुजुर र तित्रा पनि पाइन्छन्। शिवपुरीनागार्जुन - राष्ट्रिय निकुञ्जले पनि समृद्ध जैविक विविधता प्रदान गर्दछ, यो क्षेत्रहरू प्राकृतिक सुन्दरता र पर्यावरणीय महत्त्वको दृष्टिकोणबाट अत्यन्त महत्त्वपूर्ण छन्। यस क्षेत्रले प्रकृतिप्रेमीहरू, अनुसन्धानकर्ताहरू, र पर्यटकहरूको लागि उत्कृष्ट गन्तव्यको रूपमा सेवा गर्दछन्।

वनको विवरण

तलको तालिकामा विभिन्न वडाहरूमा रहेका संरक्षण क्षेत्रहरू र वनहरू उल्लेख गरिएको छ। शिवपुरी-नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज एक प्रमुख संरक्षित क्षेत्र हो, जुन वडावार विवरणमा छुट्टै रूपमा उल्लेख गरिएको छ। वडा नंमा बनदेवी मध्यवर्ती ३ . वन, वडा नंमा आइतबारे सामुदायिक वन ५ ., वडा नंमा कपन टापु वन ११ ., र वडा नंमा भद्रकाली सामुदायिक वन रहेका छन्। यसले नगर १३ . क्षेत्रभित्र विभिन्न स्थानमा सामुदायिक तथा संरक्षित वन क्षेत्रहरूको उपस्थिति रहेकोदेखाउँछ, जुन जैविक विविधता संरक्षण र स्थानीय वातावरण सन्तुलनमा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउँछन्

तालिका ५ : नगरपालिकामा रहेका वन क्षेत्र सम्बन्धि विवरण

क्र.स.	नाम	वडा
१	शिवपुरी-नागार्जुन राष्ट्रिय निकुन्ज	
२	डुकुर्नी मध्यवर्ति वन	१
३	चिहान डाँडा/पन्चकन्या वन	२
४	बनदेवी मध्यवर्ति वन	३
५	आइतबारे सा.व.	५
६	कपन टापु वन	११
७	भद्रकाली सा.व	१३

२.१.३ सामाजिक अवस्था

बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाको सामाजिक वातावरण विविधता र सांस्कृतिक समृद्धिले भरिपूर्ण छ। यस नगरपालिकामा विभिन्न जाति, जातीयता, र धर्मका मानिसहरू बसोबास गर्छन्, जसले गर्दा यहाँको सामाजिक संरचना बहुसांस्कृतिक र बहुधार्मिक छ। यहाँका मुख्य जातिहरूमा ब्राह्मण, क्षेत्री, नेवार, तामाङ, र अन्य आदिवासी जनजातिहरू समावेश छन्। सामाजिक सद्भाव र सहिष्णुता यस क्षेत्रको प्रमुख विशेषता हो, जहाँ विभिन्न समुदायहरूले आफ्नो परम्परा, संस्कृति, र चाडपर्वहरू मिलेर मनाउँछन्। यहाँको सामाजिक जीवनमा धार्मिक स्थलहरू जस्तै बुढानिलकण्ठ मन्दिर, गोकर्णेश्वर मन्दिर, र शालिनारायण मन्दिरले महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्दछन्। स्थानीय बासिन्दाहरू मुख्यतया कृषि, व्यापार, र पर्यटनमा संलग्न छन् भने शिक्षा र स्वास्थ्य सेवाको पहुँच पनि बढ्दै गएको छ। सामुदायिक सहकार्य, सहकारी संस्थाहरू, र स्थानीय स्वशासनले यस क्षेत्रको सामाजिक विकासमा ठूलो योगदान दिइरहेको छ। बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाको सामाजिक वातावरण सहयोग, सद्भाव, र समृद्धिको उत्कृष्ट उदाहरण हो।

तालिका ६: बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाका वडा अनुसारका प्रमुख टोल तथा बस्तीहरू

क्र.स.	प्रमुख टोल/बस्तीहरू
१	चपली, तौलुंग, चौतारा, सिमाली, बदेली, तारेभिर, चौकी डाँडा
२	चपली, कामिटार, वासिग,
३	नारायणथान, ठूलो गाउँ, फेदी गाउँ, मिलनचोक, चिसेनी
४	बंसथलि, कार्की टोल, महालक्ष्मीस्थान, पासिकोट
५	टुसाल, विष्णुमति खोला क्षेत्र, दुलाल टोल
६	खत्री गाउँ (राममन्दिर/शिवमन्दिर क्षेत्र), चुंदेवी, समाबेसी टोल
७	हात्तिगौंडा, गोल्फुटार, डठठू,
८	सुन्दरबस्ती, श्रीजनशिल टोल, गोल्फुटार,

क्र.स.	प्रमुख टोल/बस्तीहरू
९	नयाँ कोलोनी, मण्डीखाटार, धोवीखोला करिडोर, जनाचोक
१०	आकासेधारा, सुगम टोल, आरम्भ चोक
११	कपन, पैयाँटार, लसुनटार, जगडोल,
१२	यज्ञमति खोला, मुस्कान चोक
१३	टुपेक, गाम्चा नयाँबस्ती, कौडोल, जगडोल

(स्रोत-जनगणना २०७८)

घरधुरी विवरण

जनगणना २०७८ अनुसार यस बुढानीलकण्ठ नगरपालिकामा जम्मा घरधुरी संख्या ४६,९३० रहेको छ । जनगणना २०७८ अनुसार यस बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको कुल जनसंख्या १७७,५५७ रहेकोमा, माहिला ५०.८% र पुरूष ४९.२% रहेको छ । जसअनुसार पुरूष भन्दा महिलाको संख्या १.६ प्रतिशतले बढी देखिन्छ ।तलको तालिकामा वडा अनुसारको जनसंख्या विवरण प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ७ : घरधुरी विवरण

वडा	घरधुरी संख्या	जनसंख्या			औषत परिवार आकार	लैङ्गिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
१	२१३०	८०७८	३९७१	४१०७	३.७९	९६.६९
२	२८७७	११४०२	५५९६	५८०६	३.९६	९६.३८
३	२०९०	८००४	३९५५	४०४९	३.८३	९७.६८
४	२४३१	९४९७	४६१४	४८८३	३.९१	९४.४९
५	१९८५	७४३२	३६४१	३७९१	३.७४	९६.०४
६	३१३५	११८०३	५८७५	५९२८	३.७६	९९.११
७	१६९६	६४३५	३१६५	३२७०	३.७९	९६.७९
८	५०३७	१९०१८	९४३२	९५८६	३.७८	९८.३९
९	२५९३	९९५०	४८८०	५०७०	३.८४	९६.२५
१०	९३५३	३३६२३	१६५०७	१७११६	३.५९	९६.४४
११	५९१४	२२६४२	१११६४	११४७८	३.८३	९७.२६
१२	५२११	१९४२५	९४६३	९९६२	३.७३	९४.९९
१३	२४७८	१०२४८	५०७४	५१७४	४.१४	९८.०७
जम्मा	**४६९३०**	**१७७५५७**	**८७३३७**	**९०२२०**	**३.७८**	**९६.८०**

(स्रोत-जनगणना २०७८)

जातीय आधारमा जनसंख्या

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका विविध जातीय संरचनाले भरिएको छ, जसमा क्षेत्री (२४.७%), ब्राह्मण (२१.५%), र नेवार (१२.९%) प्रमुख रूपमा उपस्थित छन्। त्यसैगरी, तामाङ (११.९%), राई, मगर, गुरुङ, र शेर्पा जस्ता आदिवासी जनजातिहरूको उपस्थिति पनि उल्लेखनीय छ।

विपद् तथा जलवायु जोखिम न्यूनीकरणको सन्दर्भमा जातीय विविधता महत्वपूर्ण हुन्छ, किनभने विभिन्न जातीय समूहहरूको सामाजिक, आर्थिक, र सांस्कृतिक अवस्था फरक हुने गर्छ। विशेषगरी तामाङ, राई, मगर, गुरुङ, शेर्पा आदि जनजातिहरू परम्परागत रूपमा जोखिमयुक्त भूभाग (जस्तै डाँडाकाँडा, खोंच, या भौगोलिक रूपमा पहुँच नपुगेका क्षेत्र) मा बसोबास गर्ने प्रवृत्तिमा छन्। तिनीहरू पहुँच, सेवा र सूचनाबाट तुलनात्मक रूपमा पछि पर्न सक्छन्, जसले गर्दा विपद्का बेला उनीहरूको जोखिम अझ बढ्न सक्छ।

अन्य श्रेणीमा परेका जातिहरूको संख्या पनि उल्लेखनीय छ (१०,७४२), जसले नगरभित्र अन्य थुप्रै साना जातीय तथा धार्मिक समूहहरूको उपस्थिति जनाउँछ। यी समूहहरू साना भए पनि जोखिममा पर्ने सम्भावना अधिक हुन्छ, यदि उनीहरूलाई स्थानीय निर्णय प्रक्रियामा समावेश नगरिएको खण्डमा।

तालिका ८ : जातजातिको विवरण

क्र. स	जातजाति	जनसंख्या
१	क्षेत्री	४२२५८
२	ब्राह्मण (पहाडी)	३७६५७
३	नेवा (नेवार)	२१२६७
४	तामाङ्ग	२०७२२
५	राई	९१८६
६	मगर	८४१२
७	गुरुङ्ग	७३१७
८	शेर्पा	५७१७
९	ठकुरी	३५८६
१०	विश्वकर्मा	३३६४
११	अन्य	१८०७१
जम्मा		**१७७५५७**

(स्रोत-जनगणना २०७८)

उमेरगत जनसंख्या

उमेरगत हिसाबले हेर्दा बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा कुल ९०,३११ जनसंख्या मध्ये यस नगरपालिकामा २० देखि २९ वर्षभित्रको जनसंख्या धेरै (१००२९) ११.१ प्रतिशत रहेको देखिन्छ भने दोस्रो तहमा ९७६७ संख्या सहित २०-२४ वर्षभित्रका जनसंख्या रहेका छन् । यी उमेर समूहका व्यक्तिहरूको संख्या धेरै देखिएता पनि यी बाहेकका उमेर समूहको कुल संख्या धेरै रहेको छ । त्यसैगरी नगरपालिकाका १३ वडाहरू मध्ये वडा नं १० को जनसंख्या सबैभन्दा बढी (१७,१२६) रहेको देखिन्छ ।

तालिका ९ : उमेरगत जनसंख्या

५ वर्षको समूह	जम्मा जनसंख्या	वडा												
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३
सम्पूर्ण उमेर	१७७५५७	८०७८	११४०२	८००४	९४९७	७४३२	११८०३	६४३५	१९०१८	९९५०	३३६२३	२२६४२	१९४२५	१०२४८
००-०४ वर्ष	१०८८३	४६५	६८६	४२१	५८०	४२३	७६४	३३०	११४९	४९६	२०४६	१६००	११६२	७६१
०५-०९ वर्ष	१२८३७	५५९	७८९	५५७	६७३	५१६	८९९	४६०	१३४३	६१८	२३७८	१७०२	१५१५	८२८
१०-१४ वर्ष	१३३४६	६६३	९१०	५६९	७२५	६०४	८७२	४७०	१३७६	६९८	२४०१	१६९१	१५०८	८५९
१५-१९ वर्ष	१६३०५	७९५	९८७	७३५	८०९	७०९	१०७४	५३८	१६४२	८३५	३२३२	२२४१	१८३८	८७०
२०-२४ वर्ष	१८७३२	७८८	११८०	८१३	८६४	७७६	१२२६	६०६	१९३३	८९३	३८०४	२५३९	२२५०	१०६०
२५-२९ वर्ष	१८५४१	८५०	११२९	८१५	८६६	७९६	१२०६	६२८	१८८१	९९०	३५९८	२४७२	२१८३	११२७
३०-३४ वर्ष	१७१९९	६७७	११५८	७३६	८८०	७२४	११५०	६६६	१७९५	९२४	३२२९	२२५६	१८९२	१११२
३५-३९ वर्ष	१५६७०	७२४	९५६	७५६	८६९	६५७	१०५४	५३५	१७४६	८३५	२९५९	२०१९	१६३१	९२९
४०-४४ वर्ष	१३४१२	६२६	८१८	६३३	७७०	५५३	९१८	४७२	१५९९	७७०	२५५०	१६०३	१४०१	६९९
४५-४९ वर्ष	१०२४७	४७३	६८८	४७८	६३८	४३१	६७९	३८८	११४६	६८९	१८९०	११४९	१०७०	५२८
५०-५४ वर्ष	९१८१	४४७	६२६	४०६	५२६	३७७	५७५	३६७	९८८	६२८	१७९७	१०६०	८९४	४९०
५५-५९ वर्ष	६२६९	३१३	४०६	३२१	३७१	२७०	४०५	२९८	७०५	४४२	११५०	६५३	६३६	२९९
६०-६४ वर्ष	५०७८	२२८	३५४	२७०	३०३	२०७	३५७	२४३	५७७	३८१	९१३	५५६	४६०	२२९
६५-६९ वर्ष	३८०४	१७४	२७६	१८८	२७६	१४८	२३८	१७३	४४१	२८२	६३९	४३२	३६६	१७१
७०-७४ वर्ष	२५८३	१२७	१७८	१४४	१५०	११३	१६४	१२७	२९८	१९३	४२४	२७०	२८२	११३
७५-७९ वर्ष	१६८२	६८	१२४	७८	१००	५६	१००	५९	१९१	१४४	२९९	१९८	१७३	९२
८०-८४ वर्ष	९१३	४३	७३	४८	५४	४१	७४	३२	९५	७४	१६०	१०१	८७	३१
८५-८९ वर्ष	५५९	३०	४०	२४	२९	१९	३४	२४	६७	३९	१०८	६४	४८	३३
९०-९४ वर्ष	२१८	१८	१८	१०	१०	११	६	१६	३२	१४	३२	२५	१७	९
९५+ वर्ष	९८	१०	६	२	४	१	८	३	१४	५	१४	११	१२	८

(स्रोत-जनगणना २०७८)

बुढानीलकण्ठ नगरपालिकामा ६८ वर्षभन्दा माथिको जनसंख्या वितरण हेर्दा, आपतकालीन अवस्था र जलवायुजन्य जोखिममा उच्च संवेदनशीलता बोकेको वर्गको पहिचान गर्न महत्वपूर्ण आधार प्रदान

गर्दछ। यो उमेर समूह शारीरिक रूपले कमजोर, स्वास्थ्य सम्बन्धी समस्यामा अधिक ग्रस्त, र सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमा पहुँच कम हुने वर्गमा पर्दछ, जसले विपद् व्यवस्थापनको सन्दर्भमा उनीहरूलाई अझ बढी जोखिममा पार्दछ।

तालिकाका आधारमा वडा नं. १० (१२५३ जना), वडा नं. ११ (६७३ जना), र वडा नं. १२ (६७२ जना) मा वृद्ध जनसंख्या अधिक देखिएको छ भने वडा नं. ९ (५.८%), वडा नं. ७ (४.९%), वडा नं. २ र ३ (४.६%), र वडा नं. ४ (४.७%) मा वृद्ध जनसंख्या अनुपातमा बढी छन्। जनसंख्या संख्या र प्रतिशत दुबैका आधारमा यी वडाहरू वृद्धजनको दृष्टिकोणले संवेदनशील क्षेत्रको रूपमा चिनिन सक्छन्।

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु सहनशीलता रूपरेखा (LDCRF) तयार गर्दा, यी वडाहरूमा वृद्धजनका लागि लक्षित रणनीति आवश्यक छ। उदाहरणका लागि, आकस्मिक उद्धार र राहत योजनामा वृद्धजनलाई प्राथमिकताका साथ सुरक्षित स्थानमा सार्ने कार्यविधि बनाइनुपर्छ। तिनीहरूको पहुँचअनुसार सूचनाको वितरण (जस्तैः रेडियो, लाउडस्पीकर), औषधोपचारको सुविधा, हिँडडुलको सहुलियतयुक्त संरचना (जस्तै सहारा दिने सहायक साधन, वृद्धमैत्री सुरक्षित स्थान), र परिवार तथा समुदाय स्तरमा उनीहरूको निगरानी तथा हेरचाहका लागि स्वयंसेवक परिचालन योजना आवश्यक हुनेछ।

यसबाहेक, दीर्घकालीन योजना अन्तर्गत वृद्धजनको लागि सुरक्षित आवासको प्रवन्ध, सामुदायिक स्वास्थ्य सेवा पहुँच, र जलवायु परिवर्तनको प्रभावसँग जुझ्ने क्षमता विकासमा विशेष जोड दिनुपर्छ। नगरपालिकाको समग्र विपद् तथा जलवायु जोखिम व्यवस्थापन प्रणाली वृद्धमैत्री, समावेशी र संवेदनशील वर्गकेन्द्रित बन्नु नै प्रभावकारी स्थानीय रूपरेखा निर्माणको आधार बन्न सक्छ।
यसरी, वृद्ध जनसंख्या वितरणमा आधारित जोखिमको पहिचानले बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको LDCRF तयारीलाई तथ्यमा आधारित, प्रभावकारी र दिगो बनाउने छ।

तालिका १० : ६८ वर्ष उमेर माथिको जनसंख्या

वडा	प्रतिशत	जनसंख्या
१	४.४	३५८
२	४.६	५२५
३	४.६	३६६
४	४.७	४४५
५	३.९	२९३
६	४	४६९
७	४.९	३१७
८	४.५	८५०

वडा	प्रतिशत	जनसंख्या
९	५.८	५७४
१०	३.७	१२५३
११	३.६	८१३
१२	३.९	७६२
१३	३.४	३५३

(स्रोत-जनगणना २०७८)

अपाङ्ताको आधारमा जनसंख्या

यस तथ्यांक अनुसार, नगरपालिकामा कुल २,५११ जना अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू रहेका छन्, जुन कुल जनसंख्याको १.४१% हो। वडागत रूपमा हेर्दा, वडा नम्बर १० मा सबैभन्दा बढी (४२० जना) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू छन् । यस्तै, वडा नम्बर ४ मा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अनुपात (२.४८%) सबैभन्दा बढी रहेको छ । अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू विपद्को समयमा सूचनामा पहुँच, सुरक्षित स्थानमा जान, र राहत तथा उद्धार कार्यमा सहभागी हुन बढी कठिनाइ भोग्न सक्छन्। तसर्थ, उनीहरूका लागि विशेष पूर्वतयारीका उपायहरू, जस्तै पहुँचयोग्य आश्रयस्थल, ब्रेल वा सांकेतिक भाषामा विपद् सूचना, र विशेष तालिमप्राप्त उद्धार टोलीको आवश्यकता पर्दछ।

तालिका ११ : अपाङ्ताको जनसंख्या

वडा	जनसंख्या				अपाङ्गताको अनुपात
	जम्मा जनसंख्या	अपाङ्गता भएको	अपाङ्गता नभएको	थाहा नभयको	
१	८०७८	९७	७९७७	४	१.२
२	११४०२	२०८	१११८७	७	१.८२
३	८००४	११०	७८९४	०	१.३७
४	९४९७	२३६	९२६०	१	२.४८
५	७४३२	१२४	७३०८	०	१.६७
६	११८०३	१६६	११६३७	०	१.४१
७	६४३५	६९	६३६६	०	१.०७
८	१९०१८	२२७	१८७९०	१	१.१९
९	९९५०	१३९	९८११	०	१.४
१०	३३६२३	४३०	३३१९३	०	१.२८
११	२२६४२	२७७	२२३६५	०	१.२२
१२	१९४२५	२५७	१९१६८	०	१.३२
१३	१०२४८	१७१	१००७७	०	१.६७
जम्मा	**१७७५५७**	**२५११**	**१७५०३३**	**१३**	**१.४१**

(स्रोत-जनगणना २०७८)

घरको गाह्रोको किसिम - बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाका घरहरूको गाह्रोमा प्रयोग गरिने सामग्रीको विवरण दिन्छ। यसले भूकम्प, आँधीबेहरी वा अन्य प्राकृतिक विपद्को समयमा घरहरूको संकटासन्नता बुझ्न मद्दत गर्दछ। तालिका अनुसार, नगरपालिकामा कुल ४६,६५० घरधुरी मध्ये सबैभन्दा धेरै घरहरू सिमेन्ट वा काठको जोडाईको छन्। यसमा सिमेन्ट वा इँटाको जोडाई (४२,२४३) र माटोको जोडाईको इँटा (१,६१७) को संख्या प्रमुख छन्। यस्तै, छतका प्रकारमा पनि सिमेन्ट, काठ, बाँस, नपाकेको इँटा, जस्ता, प्रिफ्याब र अन्य गरी विभिन्न प्रकारका छानाहरू प्रयोग भएको देखिन्छ। यसमा जस्ताको छाना (१,९८४) र सिमेन्टको जोडाईको इँटा (४२,२४३) बढी मात्रामा प्रयोग भएको देखिन्छ। विपद् जोखिम न्यूनीकरणका सन्दर्भमा, बलियो र सुरक्षित छत भएका घरहरूले कम क्षति व्यहोर्न सक्छन् भने कमजोर वा असुरक्षित छाना भएका घरहरू बढी जोखिममा हुन्छन्। विशेष गरी, माटोको जोडाईका घरहरू र पुराना प्रविधिबाट बनेका घरहरू भूकम्पको जोखिममा बढी संवेदनशील हुन सक्छन्। यस तथ्यांकले कुन प्रकारका घरहरूलाई भूकम्प प्रतिरोधी बनाउने वा रेट्रोफिटिङ गर्ने प्राथमिकतामा राख्नुपर्छ भन्ने जानकारी दिन्छ।।

तालिका १२ : घरको किसिम

वडा	जम्मा	घरको पर्खालको प्रकार							
		माटोको जोडाईको इट्टा	सिमेन्ट र इट्टा	काठ	बाँस	नपाकेको इट्टा	जस्ता	प्रिफ्याब	अन्य
१	२१३०	७८	१८७९	८	२१	३	१२२	७	१२
२	२८७७	८५	२४८९	१४	१५	९	२४३	२०	२
३	२०९०	७९	१९२५	५	२	११	६२	३	३
४	२४३१	४६	२१९८	८	४९	२२	७५	६	२७
५	१९८५	७३	१७९८	९	१२	५	७३	१०	५
६	३१३५	४४	२७३६	९	९	३	३२८	२	४
७	१६९६	३७	१६००	९	२	१	४४	०	३
८	५०३७	११८	४६६१	२०	२९	५	२००	०	४
९	२५९३	३२	२५३८	९	०	१	१०	१	२
१०	९३५३	१२३	९०५५	३२	१२	५	११२	५	९
११	५९१४	१३१	५३११	१८	२०	७	३९५	९	२३
१२	५२११	३५	५१०६	१३	०	१	३६	११	९
१३	२४७८	८६	२०५२	१२	१६	१८	२८९	४	१

वडा	जम्मा	घरको पर्खालको प्रकार							
		माटोको जोडाईको इट्टा	सिमेन्ट र इट्टा	काठ	बाँस	नपाकेको इट्टा	जस्ता	प्रिफ्याब	अन्य
जम्मा	४६९३०	९६७	४३३४८	१६६	१८७	९१	१९८९	७८	१०४

(स्रोत-जनगणना २०७८)

घरको छानाको किसिम

घर बनाउँदा आधुनिक प्रविधि प्रयोग गर्ने चलन यस बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाभित्र देखिन्छ । घरको छानाको प्रकार हेर्दा यहाँ सिमेन्ट ढलान गरिएका घरहरु सर्वाधिक मात्रामा रहेको पाइन्छ ।प्रतिशतको आधारमा यसको मात्रा ८५% (३९८४४) रहेको छ । जस्ता पाताले छाएका घरहरू जम्मा १४% (६५१७) मात्रै रहेको छ । अन्य शिर्षकहरू जस्तै सिमेन्ट ढलान गरिएका घरहरु पनि धेरै संख्यामा (८६४४) वडा नं १० मै रहेको पाइयो ।यी बाहेक छानामा खर, ढुङ्गा, काठ र टाइल प्रयोग गरिएका घरहरू न्यून रहेको छ । खरको छाना प्रयोग गरिएका कुल १३५ घरधुरी मध्ये २८ घर वडा नं १२ मा रहेको देखिन्छ ।

तालिका १३ : घरको छानाको किसिम

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	जम्मा
जस्ता पाता	४८१	६२८	३५३	४९९	३६१	६२८	२२६	५७९	१८५	६३१	९८५	२४०	७२१	**६५१७**
सिमेन्ट ढलान	१६१५	२२०७	१७१६	१९०९	१५७६	२४८७	१४५८	४४०००	२३७६	८६४४	४८३६	४८९४	१७२६	**३९८४४**
खर	१५	७	२	३	१३	२	१०	१७	६	२०	७	२८	५	**१३५**
टाइल	२	१३	९	८	१९	२	१	९	०	१८	४२	१७	६	**१४६**
ढुङ्गा/स्लेट	७	९	४	९	१४	९	१	१३	१४	२५	३४	२०	१३	**१७२**
काठ	४	१३	५	१	१	७	०	१९	५	७	७	३	५	**७७**
माटो	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	**०**
अन्य	६	०	१	२	१	०	०	०	७	८	३	९	२	**३९**
जम्मा	**२१३०**	**२८७७**	**२०९०**	**२४३१**	**१९८५**	**३१३५**	**१६९६**	**५०३७**	**२५९३**	**९३५३**	**५९१४**	**५२११**	**२४७८**	**४६९३०**

(स्रोत-जनगणना २०७८)

२.२ प्रकोप, सम्मुखता, सङ्कटासन्नता, क्षमता र जोखिमको विश्लेषण

२.२.१. प्रकोप विश्लेषण र लक्षित प्रकोप निर्धारण

२.२.१.१ प्रकोप विश्लेषण

बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा प्राकृतिक र मानव सृजित दुवै किसिमका प्रकोपहरुको विद्यमान रहेको पाइन्छ । भूकम्पबाहेकलाई हेर्ने हो भने यस नगरपालिकामा बाढीबाट हुने कटान र डुबान, सडक दुर्घटना, वन्यजन्तुको आक्रमण, कृषिमा रोग र कीट आंतक, हुरीबतास, चटयाङ, स्वास्थ्यसम्बन्धी महामारी लगायतका प्रकोपको जोखिम देखिन्छन् । त्यस्तै, विश्वव्यापी महामारी कोभिङ-१९ (COVID-१९) ले समेत यस नगरपालिकामा प्रतिकूल असर पारेको देखिन्छ ।

तालिका १४ : नगरपालिकामा हुन सक्ने संभावीत प्रकोपका प्रकार

क्र .स.	सम्भावित प्रकोप	बिद्यमान अवस्था	समय
१	भूकम्प	भुकम्पीय जोखिमका हिसाबले नेपाल ११औं स्थानमा रहेको र नगरपालिकामा सबै भवनहरु भूकम्प प्रतिरोधात्मक नभएको, अहिले नगरपालिकाले भवन आचार संहिता लागु गरेको ।	जुनसुकै समयमा
२	आगलागी	नगरपालिकामा धेरै जसो भूभागमा घना बस्ती रहेका, सुकुम्बासी, विपन्न, समुदायमा कच्ची घर हुनु, सचेतना अभाव, अग्नी नियन्त्रण यन्त्रको प्रयाप्तता नहुनु, हावाहुरी चलिरहँदा असुरक्षित रुपले खाना पकाउनु र आगो बाल्ने वस्तुहरू बच्चाले खेलाउँदा आगलागीका घटना बढी हुने गरेको ।तौलुङ्ग चौतारो, चौकी डाँडा, सिमाली, नागी गुम्बा क्षेत्र (१), डढेको पिपल बोट, नमुना बस्ती, रुद्रेश्वर हाईट (२), मन्दिर पछाडि, कार्पेट उद्योग-बसपार्क, गार्मेन्ट-चपली, रुद्रेश्वर (३), विष्णुमति कोरिडोर (पस्मिना), सिरान चोक/वडा कार्यालय जाने मेन रोड, कागज फ्याक्ट्री (नमस्ते चोक/ज्ञान भूमि) नजिक घर रहेको, पत्रिका (धनेश्वोर धाम) (४), डाँडा गाउँ, चिसिने, टुसाल, गलैचा उद्योग क्षेत्र, पेट्रोल बेच्ने स्थान, ग्यास भण्डार (५), डठठू गाउँ, कान्तिपुर टोल, गोल्फुटार ढनगाउँ, भेटघाट चोक, कवाडी संकलन, ग्यास सिलिन्डर भण्डारण क्षेत्र (७), भंगाल क्षेत्र, पेट्रोल पम्प (८), कवाडी संकलन, पेट्रोल पम्प, निलो पुल, गार्मेन्ट-शृजना चोक, खड्का टोल (९), बेखमार्ग, मिलन चोक, ढलाने पुल, मिलन चोक तरकारी बजार बाट सात तले निस्किने सडक, धोवीखोला करिडर/पेट्रोल पम्प (१०), माथिल्लो पैयाटार,	चैत्र-जेष्ठ

क्र .स.	सम्भावित प्रकोप	बिद्यमान अवस्था	समय
		कपन टापु वन (११), राधाकृष्ण टोलको भित्रि भाग, आदर्श नगर, पायोनियर टोल, सुनगाभा टोल, सोलु डाँडा, नागेश्वोरी. खरिबोट, फैका (१२) र पुतली डाँडा, कौडोल, जगडोल, रातोमाटे (१३) लगायतका क्षेत्रहरूमा आगलागी तथा डढेलोको जोखिम छ।	
	महामारी	वर्षाको मौसम पश्चात प्रकोपका रुपमा झाडापखाला लगायत पानीजन्य रोग बढ्ने गरेको, स्रोत साधन, जनचेतना र अनुकूलन क्षमताको अभाव ।	वर्षाको मौसम पछि, अन्य समयमा
	बाढीडुबान/	नगर क्षेत्रमा सिमाली गाउँ (१, ३), विष्णुमति खोला क्षेत्र/कान्तिपुर टोल-थापागाउँ (४), दुलाल गाउँ-बुढानिलकण्ठ क्याम्पिङ (५), खत्री गाउँ, राम मन्दिर क्षेत्र (६), धर्मपुर, समखुसी खोला क्षेत्र, भेटघाट चोक, च्यासिङ टोल (७), जगन्नाथ मन्दिर क्षेत्र, श्रीजनसिल टोल, सुन्दर बस्ती (८), कन्कटा थान, धोवीखोला करिडोर, नयाँ कोलोनी (९), झोरधारा, खहरे खोला क्षेत्र (१०), यज्ञमति खोला (१२), टुपेक, नयाँबस्ती (१३) आदि क्षेत्रहरू बाढी र डुवानबाट बढी प्रभावित छन्।विष्णुमती खोला, रूद्रमती खोला, धोबीखोला, यज्ञमती खोला, च्याने खोला, सामाखुसी खोला, खहरे खोला, सिमाली खहरे/खोला, सुन्दरीजल क्षेत्रबाट झर्ने खोला/नदिका कारण यस नगरपालिकाको को भूभागहरू— वर्षेनी डुबान र कटान बाट क्षति पुर्याईरहेका छन् ।	मनसुन अवधिमा।
	पहिरो	नगरपालिकाको सिमाली गाउँ, ब्राम्जे क्षेत्र, चौकी डाँडा (१), ठुलो गाउँ (३), कान्तिपुर कोलोनो, लिब्दीकोट, नयाबस्ती, दुप्पा (४), टुसाल, चिसिने, सुनगाभा, दुलाल गाउँ, थारथोक (५), अव्यवस्थित वस्ती गैरीगाउँ, भंगाल, सुन्दर बस्ती (८), मनकामना मन्दिर क्षेत्र (९), कपन टापु वन, माथिल्लो पैयाटार (११), कौडोल, जगडोल, सापाटार, गाम्चा, टुपेक (१३) लगायतका स्थान पहिरोका दृष्टिले संवेदनशील छन्।	

क्र .स.	सम्भावित प्रकोप	बिद्यमान अवस्था	समय
	कोभिड-१९ तथा डेंगु	बिश्व भरि माहामारीको रुपमा फैलिएको यो महामारीका कारण बन्दाबन्दी भै ज्वरो लगायतका रोग बढ्ने गरेको, स्रोत साधनको कमी भएको जनचेतना र अनुकूलन क्षमताको अभाव । तथा डेंगु रोगको प्रकोपले शहरी क्षेत्र आक्रान्त बनेको	जुनसुकै समयमा
	सडक दुर्घटना	सडक नेटवर्कको अतिक्रमण र अव्यवस्थित यातायात व्यवस्थापनका कारण सडक दुर्घटनाको जोखिम उच्च छ।चौकी डाँडा (१), विष्णुमति कोरिडोर, सिरान चोक, कागज फ्याक्ट्री नजिक (४), चिसिने (५), गोल्फुटार चोक, भेटघाट चोक, गणेश चोक, मुख्य सडक क्षेत्र (७), महाराजगञ्ज-बुढानिलकण्ठ सडक मार्ग, स्पेशल चोक, महांकाल मन्दिर क्षेत्र (८), जनचोक, पहेंलो पुल, कुमारी मन्दिर अगाडि (९), मिलन चोक, ढलाने पुल, करिडोर क्षेत्र (१०), कपन सडक मार्ग (१३) आदि सडक दुर्घटनाको दृष्टिले बढी जोखिममा छन्।	जुनसुकै समयमा
	जलवायु परिवर्तन	मौसम प्रणालीको अनियमितताका कारण अत्यधिक वर्षा र गर्मीको जोखिम बढेको छ।	

ऐतिहासिक समयरेखा

२०१८ देखि २०२४ सम्म बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा कुल ९३ वटा जलवायु जन्य विपद् घटनाहरू रेकर्ड गरिएका छन्, जसमा सबैभन्दा बढी संख्या मानव सिर्जित आगलागीका घटनाहरूको रहेको छ। त्यसपछि बनजंगलमा फैलिने आगलागी र भारी वर्षा तथा बाढी तथा डुवानका घटनाहरू क्रमशः दोस्रो र तेस्रो स्थानमा रहेका छन्। यी विपद्हरूले नगरपालिका भित्र पर्ने १३ वडा मध्ये वडा नं११ लाई सबैभन्दा बढी प्रभावित पारेको देखिन्छ, भने क्रमश १३ र वडा नं १० पनि बढी प्रभावित हुने वडामा पर्दछन् । गरेको छ। यस अवधिमा घर-बासस्थान, कृषि क्षेत्र र सार्वजनिक पूर्वाधारमा ठूलो मात्रामा क्षति र आर्थिक हानि भएको मात्र होइन, सामाजिक जोखिम र आवत—जावतमा व्यवधानहरू समेत उत्पन्न भएका छन्।

तलका तालिकाले सबै १३ वडाहरूको विपद् घटनाहरूको ऐतिहासिक समयरेखालाई देखाउँछ। तल प्रस्तुत गरिएको तथ्याङ्क सार्वजनिक परामर्शबाट सङ्कलन गरिएको छ र सो तथ्याङ्क राष्ट्रिय तथा नगरपालिका प्रतिवेदनहरू र तथ्याङ्क स्रोतहरू मार्फत प्रमाणित गरिएको छ।

बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाका वडाहरूमा आवधिक रूपमा आगलागी, पहिरो, डुवान र सडक दुर्घटना मुख्य प्रकोपका रूपमा देखा परेका छन् वडा : १ मा तौलुङ्ग चौतारा र शिवपुरी क्षेत्रमा ग्यास लिक र मानवीय गतिविधिबाट आगलागी, चौकी डाँडा र तारेभिरमा पहिरो र बाँदरको आतंक दोहोरिन्छ; वडा ▯२ मा सामुदायिक वन र चपली चोकमा आगलागी, नयाँ गणेश स्कुलमा पहिरो र वासिग-कामिटार सडकखण्डमा बढी गति कारण दुर्घटना हुन्छ; वडा▯३ मा फेदी गाउँमा बाढी, नारायणथान र मिलनचोकमा बारम्बार आगलागी, डाडा गाउँ र चप्ली क्षेत्रमा पहिरो तथा मिलनचोकमा सडक दुर्घटना हुन्छ; वडा▯४ मा विष्णुमति खोलामा डुवान, कार्की टोल र शिव मन्दिरलगायत स्थानमा आगलागी र कान्तिपुरमा पहिरो; वडा▯५ मा टुसाल र चिसेनीमा पहिरो, सामुदायिक वनमा डढेलो र सडकखण्डमा दुर्घटना; वडा▯७ मा गोल्फुटार र हात्तीगैडमा आगलागी, खोलाहरूमा डुवान र डठ्ठूमा सडक दुर्घटना; वडा▯८ मा गोल्फुटार, सिंम्पाखा र भँगालमा पहिरो र आगलागी; वडा▯९ मा मनकामना मन्दिर वरिपरि पहिरो, धोवीखोला मार्गमा डुवान र सडकमा दुर्घटना; वडा▯१० र वडा▯११ मा पहिरो र आगलागी घटनाहरू नियमित भइरहेका छन्। यी विविध जोखिमले वडास्तरमा सहजरूपमा पूर्वतयारी, संरचनात्मक सुधार तथा प्रभावकारी प्रतिक्रिया योजना अनिवार्य बनाएको छ।

तालिका १५ : वडाको ऐतिहासिक प्रकोपका घटनाहरूको सूचना (भौगोलिक)

क्र.स.	ऐतिहासिक घटना	मिति	भौगोलिक स्थान	क्षेत्रफल	अधिकतम तीव्रता	आवृति/मात्रा	अवधि	उत्पत्तिको स्रोत
वडा नं १								
१	आगलागी	२०७८	तौलुङ्ग चौतारा	-	-	-	-	खाना पकाउने ग्यास लिक
२	आगलागी	२०७७	शिवपुरी राष्ट्रिय निकुन्ज	२ वर्ग किलोमीटर	-	-	-	मानवीय गतिविधि
३	जनावर आतंक (बाँदर)	हरेक वर्ष	निलोपुल, सिमाली गाउँ, तौलुङ्ग, बदेली, फुलबारी मार्ग	-	-	हरेक वर्ष र बाहैंमास	-	
४	सर्प टोकाई	२०८०	तारेभिर	-	-	-	-	-
५	पहिरो	२०७९	चौकी डाँडा	-	-	-	-	-

क्र.स.	ऐतिहासिक घटना	मिति	भौगोलिक स्थान	क्षेत्रफल	अधिकतम तीव्रता	आवृति/मात्रा	अवधि	उत्पत्तिको स्रोत
वडा नं २								
१	डढेलो	२०७८	सामुदायिक वन	८-१० रोपनी	-	-	२ दिन	मानवीय
२	आगलागी	२०८०	चपली चोक	-	-	-	-	विद्युत सर्ट सर्किट
३	आगलागी	२०८१	चपली चोक	-	-	-	-	विद्युत पोल
४	सडक दुर्घटना	२०७६	वासिग	-	-	-	-	अधिक गति
५	सडक दुर्घटना	२०७५	कामिटार	-	-	-	-	अधिक गति
६	सडक दुर्घटना	२०८०						
७	पहिरो	२०८०	नयाँ गणेश स्कुल	१५ मी	-	-	-	भिरालो
वडा नं ३								
१	बाढी	२०६५ भाद्र १	ठूलो गाउँ, फेदी गाउँ				१	बर्षा, ग्रेनाट बाध बनेर फूटेको
२	आगलागी	२०८०	नारायण थान मंदिर नीर				१	खोला छेत्र अतिक्रमण, ग्यास पड़किएको
३	आगलागी	२०८१	मिलनचोक				१	बिद्धुत सट सर्किट
४	आगलागी	२०७७	नयाँचोक				१	
५	आगलागी	२०८१	चिसेनी					मानवीय
६	आगलागी	२०८१	जनसेवा गुम्बा जंगल					मानवीय
७	आगलागी	२०८१	स्वास्थ्य चौकी अगाडि					स्लोप बर्षा
८	पहिरो	२०८१	डाडा गाउँ			वर्षेनी		
९	पहिरो	२०८१	चपली					
१०	पहिरो	२०८१	ठूलो गाउँ					
११	आगलागी	२०८१	नारायणथान मंदिर					बिद्धुत सट सर्किट

क्र.स.	ऐतिहासिक घटना	मिति	भौगोलिक स्थान	क्षेत्रफल	अधिकतम तीव्रता	आवृति/मात्रा	अवधि	उत्पत्तिको स्रोत
१२	बन्यजन्तु बादर	प्रत्येक वर्ष, प्रत्येक दिन	नारायण थान मंदिर					
१३	सडक दुर्घटना	२०७२-२०७३	मिलन चोक					
वडा नं ४								
१	डुवान	बिष्णु मति खोला /बसंथाली	२०७२					
२	पहिरो	कान्तिपुर	२०८१					
३	आगलागी	२०८१	कार्की टोल	१ जनाको मृत्यु				
४	आगलागी	२०८०	शिव मन्दिर					दमकल ले निवाएको
५	आगलागी	थापा गाउँ	२०७९	कुखुरा फार्म				
वडा नं ५								
१	पहिरो	७५-६६	टुसाल					भिरालों + Planning law
२	पहिरो	७२-७३	चिसेनी					भिरालों प्राकृतिक
३	पहिरो	२०८१	बिष्णु द्वार मन्दिर नजिक					
४	डढेलो	हरेक बर्ष	मध्यवर्ती सामुदायिक वन					मानवीय
५	आगलागी	७५	टुसाल					ग्यास पड्केको
६	जनावर आतंक	प्रत्येक बर्ष	थप भएको					
७	सड़क दुर्घटना	७४-७५	स्कूल अगाडि					ओभर स्पीड
वडा नं ७								
१	सड़क दुर्घटना		डठठू					

क्र.स.	ऐतिहासिक घटना	मिति	भौगोलिक स्थान	क्षेत्रफल	अधिकतम तीव्रता	आवृति/मात्रा	अवधि	उत्पत्तिको स्रोत
२	आगलागी	२०७८	गोल्फुटार					विद्धुतिय सट सर्किट
३	आगलागी	२०७८	हात्ती गैडा					विद्धुतिय सट सर्किट विद्धुतिय सट सर्किट
४	डुवान	८१ (बर्षेनी)						खोल सांगूरों
५	डेंगू	२ जन						
वडा नं ८								
१	पहिरो	२०८१	गोल्फूटार					पानिले
२	पहिरो	२०८१	सिंमपाखा					पानिले
३	पहिरो	२०८१	हात्तीगैड					अत्याधिक पानिले
४	पहिरो	२०८१	भँगाल					अत्याधिक पानिले
५	आगलागी	२०८१	भँगाल					बत्ती,सटसर्किट
६	डुवान		जगगांनाथ मंदिर					वर्षा-ढल सानो भएको खोलामै ढल सागूरों
७	डुवान		सृजनसिल टोल					वर्षा
८	डुवान		सुंदरबस्ती, पाईप कारखाना					वर्षा
वडा नं ९								
१	भूकम्प							
२	पहिरो	२०८१	मनकामना मन्दिर/वर् बोट					
३	आगलागी		वडा भरी					
४	आगलागी	६१	कपास कारखाना					
५	आगलागी	७२-७३	सेतो गणेश (बिद्युत)					
६	डुवान	२०७९	धोवीखोला करिडोर					मितेरी पुल एकता बस्तीको पहेंलो पुल सानो हुँदा

क्र.स.	ऐतिहासिक घटना	मिति	भौगोलिक स्थान	क्षेत्रफल	अधिकतम तीव्रता	आवृति/मात्रा	अवधि	उत्पत्तिको स्रोत
								निकास सानो भएको
७	सडक दुर्घटना	७६-७७	जनचोक					
८	सडक दुर्घटना	७१ साल	GATE college					
९	सडक दुर्घटना	२०८०-८१	पहेंलो पुल					
१०	सडक दुर्घटना	नियमित						
११	विद्युत दुर्घटना (high voltage line)	७२-७३	जनचोक					
१२	जनावर आतंक		जनचोक कुमारी मन्दिर क्षेत्र					
वडा नं १०								
१	पहिरो	२०८१ असोज	आकाशे धारा/राममन्दिर मार्ग/सुगम टोल					अधिक वर्षा
२	पहिरो	२०८१ असोज	सुगम टोल/नगर अस्पताल दक्षिण ५०० मिटर					अधिक वर्षा
३	पहिरो	२०८१ असोज	नगर अस्पतालको ५० मिटर					
४	बाढी (१० र १२ को सिमाना)	७७-७८	आरम्भ चोक (मानिस १० को)					मंगल खुला रहेको
५	सडक दुर्घटना							
वडा नं ११								
१	आगलागी	७९	कपन, राममन्दिर छेउ					सिलिन्डर पड्केको

क्र.स.	ऐतिहासिक घटना	मिति	भौगोलिक स्थान	क्षेत्रफल	अधिकतम तीव्रता	आवृति/मात्रा	अवधि	उत्पत्तिको स्रोत
२	आगलागी	८१ फाल्गुन	लसुनटार					मानवीय
३	आगलागी	७२-७३	पैयाँतार					मानवीय
४	आगलागी	२०७७	लसुनटार खेल मैदान नजिक					विद्युत सत्रसर्किट
५	पहिरो	८१ साउन/अशोज	राम मन्दिर खाने पानी ट्यांकी आगाडि					पानी
६	पहिरो		न्यु स्याडल आगाडि					
७			ग्राम शिक्षा स्कुल					
८			जगडोल/जनजागृति स्कुल					
९			ढुंगेपाखा मुनि					
१०			केन्द्रीय विशेष कार्यदल (जनपथ प्रहरी गेट)					
११			झन्डा पार्क मुनि					
१२			पैयाँटार					
१३			पैयाटार/ठुल्धरा मुनि					
१४			जगलादेवी पार्क					
१५			राममन्दिर नजिक					
१६			लसुनटार खेल मैदान					
१७			स्तुपा/पैयाँतार हाईट/मंजो भक्सा स्कुल आगाडि					
१८	डुवान	हरेक वर्षा	कपन, गुरुङ टोल					
१९	हावाहुरी	२०७७	कपन					
२०	सडक दुर्घटना	२०७८	ढुंगेधारा खानेपानी आगाडि					बाईक चिप्लेको, सडक निर्माण स्थलमा

क्र.स.	ऐतिहासिक घटना	मिति	भौगोलिक स्थान	क्षेत्रफल	अधिकतम तीव्रता	आवृति/मात्रा	अवधि	उत्पत्तिको स्रोत
२१	सडक दुर्घटना	२०७० २०७८	खरिबोट आनिगुम्बा पर्खाल					टिफर ले बसेको मान्छे लाईलाई हानेको पर्खाल बाट लडेको
वडा नं १२								
१	भूकम्प							
२	डुबान	हरेक वर्ष	यज्ञमति खोला					सहरीकरण/बस्ती विस्तार
३	डुबान	२०८७						
	सडक दुर्घटना	२०७५	मुस्कान चोक					
	सडक दुर्घटना	२०७६						
वडा नं १३								
१	आगलागी	प्रत्येक वर्ष	वन जंगल					
२	पहिरो	२०८१	जगडोल सापाटार टुपेक देवपार्क					
३		७४-७५	जगडोल सापाटार कौडोल					
४		७७	गाम्चा					
५	डुवान	२०८१, पछिल्लो ५ वर्ष	च्याने खोला					
६	डुवान	करिडोर निर्माण पश्चात, ४-५ वर्ष	नयाँ बस्ती					
७	सडक दुर्घटना	२०७८	पुकुचा					
८	बाईक दुर्घटना	नियमित	भाइरल सडक					

क्र.स.	ऐतिहासिक घटना	मिति	भौगोलिक स्थान	क्षेत्रफल	अधिकतम तीव्रता	आवृति/मात्रा	अवधि	उत्पत्तिको स्रोत
९	हावाहुरी	नियमित	नायबु, वोटाबू					

बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाका विभिन्न वडाहरूमा पछिल्लो केही वर्षयता विविध प्रकारका विपद्हरू (आगलागी, पहिरो, डुबान, सडक दुर्घटना, जनावर आतंक, डढेलो आदि) का कारण मानवीय, भौतिक, आर्थिक, सामाजिक र प्राकृतिक क्षति भएको देखिन्छ।

मानवीय क्षति तर्फ, वडा १ मा १ जनाको मृत्यु र १ जना घाइते, वडा ४ मा बाढी-पहिरोबाट १ जनाको मृत्यु, वडा ७, ९, १०, ११, १२ र १३ मा मृत्यु तथा घाइते भएका कैयौं घटना देखिन्छन्। वडा ११ मा आगलागीबाट एकैपटक ४ जनाको मृत्यु भएको घटना छ।

आर्थिक क्षति हेर्दा, आगलागीबाट वडा २, ७, ८ मा लाखौंको क्षति (१२ लाख, ३०-३५ लाखसम्म) भएको छ।

भौतिक क्षति तर्फ, दर्जनौं घर, पसल, टहरा, ट्रान्सफर्मर, विद्यालय, सडक संरचना, खानेपानी ट्यांकी आदि क्षतिग्रस्त भएका छन्। विशेषगरी वडा ३, ८, ११ र १३ मा पहिरोबाट संरचना र सम्पत्ति क्षति उल्लेखनीय छ।

प्राकृतिक क्षति मा वनको आगलागी, खोला र स्रोत सुक्नु, खेतीयोग्य जमिनमा डुवान (वडा ८, १२, १३) र वन्यजन्तु आतंक (वडा १, ५, ९) प्रमुख हुन्।

सामाजिक प्रभाव अन्तर्गत, प्रभावित परिवारको संख्या दर्जनौं पुगेको छ - केही वडामा ५०-१०० घरसम्म जोखिममा रहेका छन् (जस्तै वडा ५, ८, ११, १२, १३)।

तालिका १६ : वडाको ऐतिहासिक प्रकोपका घटनाहरू (सामाजिक-आर्थिक)

विपद	वर्ष र महिना	स्थान	विषयगत क्षेत्र र उप क्षेत्र					प्रभावित परिवार	सूचनाको प्रमाणीकरण विधि
			आर्थिक क्षति	सामाजिक क्षति	भौतिक क्षति	मानवीय क्षति	प्राकृतिक क्षति		
वडा नं १									
आगलागी	२०७८	तौलुङ्ग चौतारा			१ घर	-	-	१	सरोकार वाला सँगको बैठक
आगलागी	२०७८	राष्ट्रिय निकुञ्ज					२ वर्ग किमि वन		
पहिरो	२०७९	चौकिडाडा		-	३ घरमा जोखिम	-	-	१००	
जनावर आतंक	हरेक वर्ष	निलोपुल,सिमली गाउँ, तौलुङ्ग, फुलवारी मार्ग				१ जना घाईते	-	१	
वडा नं २									
डढेलो	२०७८	सामुदायिक वन	६-७ लाख				८-१० रोपनी		सरोकार वाला सँगको बैठक
आगलागी	२०८०	चपली चोक	५ लाख		टहरा	-	१		
आगलागी	२०८१	चपली चोक	-		ट्याक्टर	-	-		
सडक दुर्घटना	२०७६	वासिग	-	-		१ गम्भीर घाईते	१		
सडक दुर्घटना	२०७५	कामिटार	-	-		२ जना घाईते			
सडक दुर्घटना	२०८०					१ घाईते			
पहिरो	२०८०	नयाँ गणेश स्कुल		जोखिम	४ घर				

वडा नं ३									
बाढी	२०६५	ठूलो गाउँ		१ घर, गाई -१ बाखा-३	१ जना		५ घर		सरोकार वाला सँगको बैठक
आगलागी	२०८०	नारायणथान मन्दिर नजिक	२ पसल	१ पसल			२ घर		
आगलागी	२०८१	मिलन चोक	१ पसल	होटल			१ घर		
आगलागी	२०७७	नयाँ चोक	जुत्ता फैक्ट्री	-			१ घर		
आगलागी	२०८१	चिसिने		-					
आगलागी	२०८१	जानसेन गुम्बा गाउँ							
आगलागी	२०८०	स्वास्थ्य चौकी आगाडि	सामान्य						
पहिरो	२०८१	डाँडा गाउँ			१ घर		३ परिवार, सड़क		
पहिरो	हरेक वर्ष	चपली			१ घर, सड़क		१ घर		
आगलागी	२०७३	ठूलो गाउँ				जंगलमा ३			
बादर		नारायणथान मन्दिर वरिपरी							
दुर्घटना	२०८१	मिलन चोक			१ घर	सड़क दुर्घटना २ जना	१ परिवार		

वडा नं ४									
डुबान	२०७२	सधै/बसंथाली	कृषिमा क्षति						सरोकार वाला सँगको बैठक
पहिरो	२०८१	कान्तिपुर	बाढी पहिरो बाट			१ जना को मृत्यु			
आगलागी	२०८१	कार्की टोल	टहरो क्षति			१ जनाको मृत्यु			
आगलागी	२०७९	थापा गाउँ			कुखुरा फार्म				
सडक दुर्घटना	२०७९	टोखा जाने				१ जनाको मृत्यु विद्यार्थी			
वडा नं ५									
पहिरो	२०७५-७६	टुसाल			३०-४० घर जोखिम				सरोकार वाला सँगको बैठक
पहिरो	२०७२-७३	चिसेनी			२० घर जोखिम				
डढेलो	हरेक वर्ष	निकुन्ज क्षेत्र							
जनावर आतंक	नियमित								
सड़क दुर्घटना	२०७४-७५	बुढानिलकण्ठ स्कुल आगाडि		१ जना					
वडा नं ६									
आगलागी	२०७९	शेराफाँट	सामान्य						सरोकार वाला सँगको बैठक

वडा नं ७									
पहिरो/बालुवा निकाल्ने/	२०६४	जिसम्बारी			घर	१ जना			सरोकार वाला सँगको बैठक
सड़क दुर्घटना	२०८१	हात्तीगौंडा /डटठु	५० हजार			१ जना			
सडक दुर्घटना	२०७२	हात्तीगौंडा चोक	१२ लाख						
आगलागी	२०७८	गोल्फुटार			३ टहरा	१			
आगलागी	२०७८	हात्ती गैडा			१ घर				
डुबान	२०७७ ८१ (बर्षेनी)	भद्रकाली डेरी	४-५ लाख		४ घर				
वडा नं ८									
पहिरो	२०८१	गोल्फूटार			२.५ तला				सरोकार वाला सँगको बैठक
पहिरो	२०८१	सिंमपाखा			५-७ घर				
पहिरो	२०८१	हात्तीगैड			१ घर/२.५ तला	१			
पहिरो	२०८१	भँगाल			सड़क २०-२५ फिट				
आगलागी	२०८१	भँगाल	३०-३५ लाख			१ जना			
डुवान	हरेक वर्ष	जगगांनाथ मंदिर			४० घरमा क्षति				
डुवान		सृजनसिल टोल			कृषि फार्म ३५ घर				
डुवान		सुंदरबस्ती..पाईप कारखाना			खेती- ५० रोपनी ४-५ घर धुरी				
वडा नं ९									

पहिरो	२०८१	मनकामना मन्दिर/वर् बोट			३ घर जोखिम				सरोकार वाला सँगको बैठक
आगलागी	२०७९	वडा भरी	होटल व्यवसाय			१ जनाको मृत्यु			
आगलागी	६१	कपास कारखाना			१ Truss/Temporary shelter	१ जना सक्त घाईते			
आगलागी	७२-७३	सेतो गणेश (बिद्युत)	होटल व्यवसाय		१ घर मा क्षति				
डुवान	२०७९	धोवीखोला करिडोर							
सडक दुर्घटना	७६-७७	जनचोक		धेरै		१ जनाको मृत्यु			
सडक दुर्घटना	७१ साल	GATE college							
सडक दुर्घटना	२०८०-८१	पहेंलो पुल							
सडक दुर्घटना	नियमित								
विद्युत दुर्घटना (high voltage line)	७२-७३	जनचोक							
जनावर आतंक		जनचोक कुमारी मन्दिर क्षेत्र							
वडा नं १०									

पहिरो	२०८१ असोज	आकाशे धारा/राममन्दिर मार्ग/सुगम टोल			२ वटा घरको कम्पाउण्ड पर्खाल/२ घर जोखिम				सरोकार वाला सँगको बैठक
पहिरो	२०८१ असोज	सुगम टोल/नगर अस्पताल दक्षिण ५०० मिटर			घर पुरिएको	१ घर	माटो निकालेर पर्खाल निर्म्मन गरिएको		
पहिरो	२०८१ असोज	नगर अस्पतालको ५० मिटर			१ घर मा सामान्य क्षति				
बाढी	७७-७८	बाढी (१० र १२ को सिमाना)				१ जना बच्चा			
वडा नं ११									
आगलागी	७९	कपन, राममन्दिर छेउ			पक्कि १ घर मा क्षति १ गोठ	४ जनाको मृत्यु			सरोकार वाला सँगको बैठक
आगलागी	८१ फाल्गुन	लसुनटार	१ गाई						
आगलागी	७२-७३	पैयाँटार			१ घर				
आगलागी	२०७७	लसुनटार खेल मैदान नजिक			१ टहरा				
पहिरो	२०८१ साउन/असोज	राम मन्दिर खाने पानी ट्यांकी आगाडि			सडक १२ मिटर				
पहिरो	२०८१	न्यु स्याडल आगाडि			१०० मिटर सडक/२ घर मा				

					क्षति थप ५ घर जोखिममा				
पहिरो	२०८१	ग्राम शिक्षा स्कुल			स्कुल भवन जोखिम				
स्कुल पहिरो	२०८१	जगडोल/जनजागृति स्कुल			खानेपानी पानीको भवन पुरिएको/१ घरमा क्षति				
पहिरो	२०८१	केन्द्रीय विशेष कार्यदल (जनपथ प्रहरी गेट)			प्रहरी बिटको गेट क्षति				
पहिरो	२०८१	झन्डा पार्क मुनि			२ घर क्षति/पुरिएको/१ खाने पानी ट्यांकी				
पहिरो	२०८१	पैयाँतार			८ घर सामान्य क्षति/खाने पानी ट्यांकी				
पहिरो	२०८१	पैयाटार/ठुल्धरा मुनि			२ घर क्षति/२५ घर जोखिम				
पहिरो	२०८१	जगलादेवी पार्क			विद्युत ट्रान्सफरमर, सडक				
पहिरो	२०८१	राममन्दिर नजिक			२ घर जोखिम				
पहिरो	२०८१	लसुनटार खेल मैदान			४०० मिटर सडक र घर जोखिममा २-३ घर				
पहिरो	२०८१	स्तुपा/पैयाँतार हाईट/मंजो भक्सा स्कुल आगाडि			१०-१५ घर जोखिम				
पहिरो	२०८१	कपन, गुरुङ टोल			खानेपानी ट्यांकी				

सडक दुर्घटना	२०७८	ढुंगेधारा खानेपानी आगाडि				१ जनाको मृत्यु			
सडक दुर्घटना	२०७० २०७८	खरिबोट आनिगुम्बा पर्खाल				१ जना मृत्यु १ जना मृत्यु			
वडा नं १२									
डुबान	हरेक वर्ष	यज्ञमति खोला			करिब १००० घर जोखिम	१ जना बच्चा			सरोकार वाला सँगको बैठक
सडक दुर्घटना	२०७५	मुस्कान चोक				१ जनाको मृत्यु			
सडक दुर्घटना	२०७६	त्रिज्योति स्कुल चोक				१ जनाको मृत्यु			
वडा नं १३									
जलवायु परिवर्तन							वन, पानीको श्रोत सुक्ने		सरोकार वाला सँगको बैठक
पहिरो	२०८१	जगडोल सापाटार टुपेक			३ घर जोखिममा २ घर जोखिम २ घर कम्पाउण्ड, ८० मिटर सडक ४-५ घर जोखिम				

		देउपार्क							
पहिरो	२०७४-७५	जगडोल सापाटार कौडोल			१ टहरा				
पहिरो	२०७७	गाम्चा			५ घर जोखिम ३-४ घर ५ घर १ टहरा भत्केको				
डुबान	२०८१, पछिल्लो ५ वर्ष	च्याने खोला	४०-५० हजार		१ किलो मिटर सडक				
सडक दुर्घटना	२०७८	पुकुचा भाइरल सडक				१ बच्चा को मृत्यु			
हावाहुरी	प्रत्येक वर्ष	नायबु, वोटाबू	तरकारी खेति						

तालिका १७ : द्वितीय स्रोतबाट संकलित तथ्यांक

मिति (वर्ष)	विपद् घटना	स्थान (वडा नं.)	मुख्य असर/क्षति	मानवीय क्षति	प्राकृतिक तथा भौतिक क्षति
१९९३ (२०५० BS)	बाढी तथा पहिरो	सुन्दरीजल, गागलफेदी (१, २)	घर बग्ने, कृषि क्षेत्र ध्वस्त	५ जना मृत्यु, १० घाइते	२०+ घर ध्वस्त, खेतीयोग्य जमिन बगियो
२०१५ (२०७२ BS)	गोरखा भूकम्प	सम्पूर्ण नगरपालिका	संरचनात्मक क्षति	१५+ मृत्यु, ५००+ घाइते	५००+ घर भत्किए, बुढानिलकण्ठ मन्दिरमा क्षति
२०१८ (२०७५ BS)	डेंगु महामारी	वडा ८, ९, १०	डेंगु संक्रमण	२ मृत्यु, २००+ संक्रमित	स्वास्थ्य संकट, उपचार खर्च बढ्यो
२०२० (२०७७ BS)	कोरोनाभाइरस महामारी	सम्पूर्ण नगरपालिका	लकडाउन, आर्थिक तथा सामाजिक असर	१०+ मृत्यु, १०००+ संक्रमित	व्यवसाय तथा पर्यटनमा गिरावट
२०२१ (२०७८ BS)	बाढी तथा भूक्षय	सुन्दरीजल, झोर (१, २)	सडक अवरुद्ध, घर जोखिममा	कुनै प्रत्यक्ष मृत्यु छैन, ५ जना विस्थापित	१०+ घर क्षति, सडक भासियो
२०२२ (२०७९ BS)	आगलागी	कपन (८)	घरमा क्षति	कुनै मृत्यु छैन, २ जना घाइते	५ घर पूर्ण रुपमा जले, करोडौंको क्षति
२०२३ (२०८० BS)	अत्यधिक वर्षा र बाढी	महादेवस्थान (५), छापली (४)	पुल तथा सडक भासिने	१ मृत्यु, ३ जना घाइते	२ वटा पुल भत्किए, खेतबारीमा क्षति

बुढानिलकण्ठ नगरपालिका, जसको भौगोलिक संरचना र जलवायु अवस्थाले विभिन्न प्रकारका प्राकृतिक र मानवजनित विपदको जोखिमको सामना गर्न सक्छ, यस क्षेत्रका प्रमुख विपदहरूको स्तरीकरण तालिका निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ। भूकम्प सबै भन्दा धेरै जोखिम रहेको विपद रहेको हुँदा यसलाई सबै वडाको प्रथम स्थानमा राखिएको छ ।

तालिका १८ : बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा जोखिम रहेका विपदको स्तरीकरण

वडा	दोस्रो	तेस्रो	चौथो	पाँचौं	छैटौं
१	आगलागी	बाढी पहिरो	सडक दुर्घटना	जनावर आतंक	महामारी
२	आगलागी	बाढी र पहिरो	सडक दुर्घटना	जनावर आतंक	महामारी

वडा	दोस्रो	तेस्रो	चौथो	पाँचौं	छैटौं
३	आगलागी	सडक दुर्घटना	बाढी र पहिरो	जनावर आतंक	महामारी
४	आगलागी	सडक दुर्घटना	बाढी र पहिरो	जनावर आतंक	महामारी
५	आगलागी	बाढी र पहिरो	सडक दुर्घटना	जनावर आतंक	महामारी
६	आगलागी	बाढी र पहिरो	सडक दुर्घटना	जनावर आतंक	महामारी
७	आगलागी	सडक दुर्घटना	जनावर आतंक	बाढी र पहिरो	महामारी
८	सडक दुर्घटना	आगलागी	बाढी र पहिरो	जनावर आतंक	महामारी
९	आगलागी	सडक दुर्घटना	जनावर आतंक	महामारी	बाढी र पहिरो
१०	बाढी र पहिरो	आगलागी	सडक दुर्घटना	जनावर आतंक	महामारी
११	बाढी र पहिरो	आगलागी	सडक दुर्घटना	जनावर आतंक	महामारी
१२	बाढी र पहिरो	आगलागी	सडक दुर्घटना	महामारी	जनावर आतंक
१३	आगलागी	बाढी र पहिरो	सडक दुर्घटना	जनावर आतंक	महामारी

विपदको स्तरीकरण विश्लेषण

१. **भूकम्पः** काठमाडौं उपत्यका भूकम्प जोखिम क्षेत्रको रूपमा परिचित छ। यहाँका पुराना र कमजोर संरचनाहरूमा उच्च जोखिम रहेको छ।

२. **आगलागीः** शहरीकरण र वनस्पति क्षेत्रमा आगलागीको सम्भावना मध्यम स्तरको रहेको छ।

३. **बाढी/डुबानः** नदी र खोलाहरूमा वार्षिक रूपमा बाढीको जोखिम रहन्छ, विशेष गरी मनसुन अवधिमा।

४. **पहिरोः** उच्च पहाडी क्षेत्रहरूको कारण पहिरोको जोखिम उच्च छ, विशेष गरी ती क्षेत्रमा जहाँ भारी वर्षा र अव्यवस्थित बसोबास छ।

५. **डेंगु/महामारीः** अस्वच्छता र खराब स्वास्थ्य व्यवस्थापनले महामारी फैलन सक्छ, डेंगु लगायतका रोगहरूको सम्भावना भने बढ्दो छ।

६. **सडक दुर्घटनाः** सडक नेटवर्कको अतिक्रमण र अव्यवस्थित यातायात व्यवस्थापनका कारण सडक दुर्घटनाको जोखिम उच्च छ।

७. **जलवायु परिवर्तनः** मौसम प्रणालीको अनियमितताका कारण अत्यधिक वर्षा र गर्मीको जोखिम बढेको छ।

माथि उल्लेखित प्रकोपहरुको आधारमा यस नगरपालिका बहुप्रकोपबाट प्रभावित रहेको पाइएको छ ।

मौसमी पात्रो

स्थानीय मौसम र मौसमी अवस्थामा आएको परिवर्तन बारे जानकारी हाँसिल गर्न यस पात्रोको सहयोग लिने गरिन्छ । मौसमी पात्रो सम्बन्धि जानकारी हासिल गर्न विगतको करिब ३० वर्ष पहिले र हालको प्रकोपहरु बारे तुलनात्मक अध्ययन गरी प्रकोप हुने समयमा परिवर्तन आएको वा नआएको प्रस्ट देखिन्छ । सहभागितामूलक तरिकाबाट तयार गरिएको यस पालिकाको मौसमी पात्रो निम्न उल्लेखित छ ।

तालिका १९ : बुढानिलकण्ठ नगरपालिका मौषम पात्रो (महिना र प्रकोप अनुसार)

	समय	बैशाख	जेठ	असार	साउन	भदौ	असोज	कार्तिक	मङ्सिर	पुष	माघ	फागुन	चैत
वर्षा महिना	पहिले												
	अहिले												
	अहिले												
हिउँदे वर्षा	पहिले												
	अहिले										छैन		
असिना	पहिले												
	अहिले												
हुस्सु लाग्ने	पहिले												
	अहिले								छैन	छैन	छैन		
तुसारो													
										छैन	छैन		

मुख्य मौसम अवस्थाः

- गर्मी (बैशाख देखि श्रावण): उच्च तापक्रम र गर्मीका साथ वर्षा सुरु।
- मनसुन (आषाढ देखि भाद्र): भारी वर्षा र उच्च आर्द्रता।
- जाडो (कार्तिक देखि माघ): चिसो र शुष्क मौसम, अत्यधिक चिसोको अनुभव।

- वर्षा घट्ने मौसम (आश्विन देखि मङ्सिर): वर्षा कम हुँदै जाने र चिसोको सुरुवात।

लक्षित प्रकोप निर्धारण

स्थानीय तहमा मानवीय, सामाजिक, आर्थिक, भौतिक र वातावरणीय क्षतिको गाम्भीर्यका आधारमा प्रकोपलाई क्रमशः पहिलो, दोस्रो, तेस्रो, चौथो र पाँचौं तहमा वर्गीकरण गर्ने कार्यलाई प्रकोपको प्राथमिकीकरण भनिन्छ । आवृति र प्रभावलाई ध्यानमा राखेर कार्यढाँचाका लागि लक्षित प्रकोप चयन गरिनेछ । लक्षित प्रकोप छनोट गर्दा प्रकोप म्याट्रिक्सबाट "मध्यम" स्तर भन्दा माथिको प्रकोपलाई लिईनेछ ।कार्यढाँचाका लागि लक्षित प्रकोपहरू कसरी चयन गर्ने "प्रकोप प्राथमिकीकरण" वा "प्रकोप वर्गीकरण" ले व्यवस्थापनको लागि कुन प्रकोपलाई केन्द्रित गर्ने भनेर निर्धारण गर्ने प्रक्रियालाई बुझाउँछ । प्रकोपलाई प्राथमिकता दिने धेरै विधिहरू छन्, जसमध्ये गुणात्मक विधि अवलम्बन गरिनेछ । सहभागीहरूले दिएका मतहरूको आधारमा प्रकोपको तह निर्धारण गरिन्छ। यो वर्गीकरण प्रक्रियालाई "मतदान विधि" पनि भनिन्छ।

प्रकोपको सङ्कटासन्नता र आपत्कालीन व्यवस्थापनका लागि समुदायमा स्रोतहरू सीमित हुने हुँदा विपद्को समयमा सक्दो प्रयास गर्दा गर्दै पनि जनधन र वातावरणलाई प्रकोपको असरबाट पूर्ण रूपमा जोगाउन कठिन हुन्छ । त्यसैले, कुन जोखिमलाई तुरुन्तै सम्बोधन गर्ने र कुनलाई पछि सम्बोधन गर्ने वा नगर्ने भनेर निर्धारण गर्नको लागि लक्षित प्रकोप निर्धारण गरिन्छ ।

२.२.२ सम्मुखता, सङ्कटासन्नता र क्षमताको विश्लेषण :

तालिका २० : बुढानिलकण्ठ नगरपालिका अव्यवस्थित बस्ती विवरण

वडा नं.	स्थान	घरधुरी संख्या	जोखिमको प्रकार
१	सिमाली गाउँ (१ र ३ को सिमाना)	३०	कटान/पहिरो, आगलागी/ खोला किनारा
	चौकी डाँडा		दुर्घटना जोखिम
	ब्राम्जे क्षेत्र	३ घर	पहिरो जोखिम
	सिमाली गाउँ	४ घर	पहिरो जोखिम
	चौकी डाँडा	३ घर	पहिरो जोखिम
२	कालिका पार्क	१३	
	नमुना बस्ती (कामिटार)	१५	
	नयाँ गणेश स्कुलसँगै	४	
	बाँडेपाखा	४	
३	बुढानिलकण्ठ मन्दिर पछाडी	९	पहुँच नरहेको
४	भासनथाली	६९	पहिरो/आगलागी/राष्ट्रिय निकुन्ज क्षेत्रले आगलागी को जोखिम/ पक्को गारो जस्ता-टहरो

वडा नं.	स्थान	घरधुरी संख्या	जोखिमको प्रकार
७	कान्तिपुर टोल/गोल्फुटार	३६	पक्कि धेरै/कच्ची/टहरा/ आगलागी/बाटो साँगुरो
	पिपलबोट	८	२ पक्कि अरु टहरा/ आगलागी/सडक साँगुरो-३ फिट/
	हेपाली	१४	जस्ताको टहरा/ सडक भएको/कच्ची आगलागी
१०	पाथिभरा टोल	४०० घर, टहरा तथा पक्कि (१० %), सेमी पक्कि धेरै	डुवान, आगलागी
११	गैरीगाउँ	२	पहिरो, आगलागी
	ग्राम शिक्षा स्कुल छेउ/कपन कृष्ण मन्दिर	४ पक्कि	सडक दुर्घटना
१२	ढुंग्यान	१७ घर	सेमी पक्कि घर
१३	जगडोल	३	पहिरो, आगलागी
	कौडोल	४	वन्यजन्तु, आगलागी
	सापाटार	२	पहिरो, आगलागी
	टुपेक	१	

तालिका २१ : बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा रहेका जोखिम वस्तीको विवरण

वडा नं	बाढी/डुवान	पहिरो	आगलागी/डढेलो	सडक दुर्घटना	जनावर आतंक
१	सिमाली गाउँ (१ र ३ को सिमाना)	सिमाली गाउँ (१ र ३ को सिमाना) ब्राम्जे क्षेत्र सिमाली गाउँ चौकी डाँडा	तौलुङ्ग चौतारो देखि उत्तर चौकी सिमाली फुलबारी नागी गुम्बा	चौकी डाँडा	
२	डढेको पिपल बोट नमुना बस्ती रुद्रेश्वोर हाईट BMCA स्कुल				
३		ठूलो गाउँ	ठूलो गाउँ मन्दिर पछाडी (बुढानिलकण्ठ) कार्पेट उद्योग-बसपार्क		

वडा नं	बाढी/डुवान	पहिरो	आगलागी/डढेलो	सडक दुर्घटना	जनावर आतंक
			गार्मेन्ट-चपली, रुद्रेश्वोर		
४	विष्णु मति खोला क्षेत्र/टोखा को बोर्देर (कान्तिपुर टोल-थापागाउँ)	कान्तिपुर कोलोनो लिब्दीकोट/नयबस्ती दुप्पा	विष्णुमति कोरिडोर (पस्मिना) सिरान चोक/वडा कार्यालय जाने मेन रोड कागज फ्याक्ट्री (नमस्ते चोक/ज्ञान भूमि) नजिक घर रहेको नया पत्रिका (धनेश्वोर धाम) घर २-४ घर)		
५	दुलाल गाउँ-बुढानिलकण्ठ क्यम्पिंग- ५०० मिटर सडक जोखिम	टुसाल-३०-३५ घर माथिल्लो चिसिने-४०-५० सुनगाभा तार्थोक-४२ दुलाल गाउँ-२०-२५ तल्लो चिसिने-२५ घर	डाँडा गाउँ चिसिने आधिकम्श क्षेत्र टुसाल-१० घर दुलाल टोल-पस्मिना उद्योग-घर संगै रहेको गलैचा उद्योग-दुलाल टोल-घर रहेको गलैचा उद्योग-विष्णुमति पेट्रोल बेच्ने स्थान-विष्णुमति ग्यास भण्डार-विष्णुमति कवाडी- लाकुरी कोलोनी-संगै घर Diplomat colony-संगै घर रहेको देउडा टोल-२५-३० घर	चिसिने	

वडा नं	बाढी/डुवान	पहिरो	आगलागी/डढेलो	सडक दुर्घटना	जनावर आतंक
			थारथोक-६०-७० घर चिसिने-सुनगाभा टोल-२०		
६	खत्री गाउँ -राम मंदिर राम मंदिर-खोला(नीलकंठ मार्ग) समबेसी टोल शिव मंदिर चुनदेवी मंदिर खत्री गाउँ			सड़क सानो स्पीड चेक + मिरर सीसी कैमरा पेटिकों पसल बन्द , नगर प्रहरी, पार्किंग बन्द, दुर्घटनाका लागि टाइम टेबल फॉर ट्राफिक + स्कूल बस जेब्रा क्रॉसिंग सबै स्कूलको ड्राइवरलाई ओरीएन्टेशन हेभी गाड़ी प्रवेष निषेद ५० वटा mirror रख्ने - ७ वटा राखिएको	
७	धर्मपुरकों खहरे खोला-च्यामीन होटल समखुसी खोलकों कारण डुबान हुने छेत्र स्पेशल चोक(हाम्रो टोल)	जिसम्बारी पार्क (जिसम्बारी खत्री गाउँ) हेफाली चर्च, हेपाली हाइट हत्ती गैडा वस टोखा	फाइवर सीरक फैक्ट्री(गोल्फुटार) फर्निचर(स्पेशल हाइट) डठठू गाउँ	गणेश चोक गोल्फुटार चोक मुख्य सडकमा प्रमुख समस्या हात्ती गौडा-२	

वडा नं	बाढी/डुवान	पहिरो	आगलागी/डढेलो	सडक दुर्घटना	जनावर आतंक
	भेटघाट चोक च्यासिंग टोल/६ वडा संग सिमाना भद्रकाली डेरी	फाइवर सीरक फैक्ट्री (गोल्फुटार) फर्निचर(स्पेशल हाइट)- हेपाली हाइट १ .. स्कूल चौर -१ वटा सामाखुसी खोला मेलमची खानेपान-टंकी नीर धर्रमपुर(६ र ८ ..)	कान्तिपुर टोल (गोल्फुटार) (भूमिहिन) ढनगाउँ कवाडी संकलन ग्यास सिलिन्डर भण्डारण- भेटघाट चोक	भेटघाट चोक-१	
८	जगन्नाथ मन्दिर देब्रे तर्फ (पुर्व) श्रीजनसिल टोल सुन्दर बस्ती पाईप कारखाना	गोल्फुटार सिमपाखा फुश्रेपाखा हात्तिगौंडा भंगाल/ Special chowk सुन्दर बस्ती	अव्यवस्थित वस्ती - गैरीगाउँ (३०)-पहिरो ठूलो चौर (७-१०)-पहिरो जगन्नाथ मन्दिर (१ घर)-डुबान गेट पपेर कारखाना-भंगाल क्यलिबर जुत्ता-भंगाल मेंदो होटेल-भंगाल-अवैध संरचना-पुरानो संरचना-९-१० तला-नजिक वस्ती कबाडी-१. सुन्दर बस्ती-२ पेट्रोल पम्प-खड्का आइल स्टोर-गोल्फुटार भंगाल Valley public school najik/ टहरो वडा कार्यालय नजिक (विद्युत)	महाराजगुन्ज देखि बुढानिलकण्ठ मन्दिर जाने सडक Special chok Mahankal mandir kshetra दुर्घटनाको जोखिम बीच बाटोमा	

वडा नं	बाढी/डुवान	पहिरो	आगलागी/डढेलो	सडक दुर्घटना	जनावर आतंक
			भंगाल-सडक सानो		
९	कन्कटा थान देखि सिरडी कोलोनी धोवीखोला करिडोर-निलो पुल देखि-ज्योतिनगर/आदर्शनगर नयाँ कोलोनी	काष्टमण्डप स्कूलको पुर्व पट्टि राधाकृष्ण मन्दिर क्षेत्र मनकामना मन्दिर	श्रीजना बस्ती कवाडी संकलन (नया कोलोनी) पेट्रोल पम्प -निलो पुल गार्मेन्ट-शृजना चोक दमकल पहुँच-खड्का टोल कुमारी मन्दिर चोक ह्याम्स हस्पिटल नजिक क्रियापुत्री भवन काष्ठ उद्घ्योग धेरै	जनचोक पहेंलो पुल धोवीखोला करिडोर कुमारी मन्दिर अगाडी मंडीखाटार हाईट	वडा भरी (फोहर) लखेट्ने तोक्ने
१०	झोरधारा, देखि चौकी, आरम्भ चोक, मिलन चोक, ओखाल्धुंगे चोक, ढलाने पुल/खहरे खोला रुद्रमती चोक, ढलाने पुल	पेट्रोल पम्प देखि आदर्श नगर, साब्रे ढुंगा, राम मन्दिर जोरधारा क्षेत्र	बेखमार्ग, मिलन चोक, ढलाने फुल मिलन चोक तरकारी बजार बाट सात तले निस्किने सडक धोवीखोला करिडर/पेट्रोल पम्प पश्चिम ३० मिटर भद्रा पेट्रोल पम्प ढलाने पुल/धोवीखोला करिडर जिरेल (फर्निचर) नारायण चोक	ज्योतिनगर टोल अष्ट भुजा मन्दिर रुद्रमति चोक शिवपुरी चोक करिडोर ढलाने पुल	
११	कपन, आनी गुम्बा, गुरुङ टोल	ग्राम शिक्षा मावि यज्ञमति प्रावी जनजागृति मावि गैरीगाउँ	माथिल्लो पैयाटार कपन टापु वन	ठूलो धारा गेट छेउ पैयाँतार उकालो	

वडा नं	बाढी/डुवान	पहिरो	आगलागी/डढेलो	सडक दुर्घटना	जनावर आतंक
		न्यु स्याडल (संस्था) नजिक उत्तर कपन पैया टार कपनटार खानेपानी नागबेली पाखा		गणेश मन्दिर उकालो कपनटार माथिल्लो पैयाँटार	
१२	यज्ञमति खोला		राधाकृष्ण टोलको भित्रि भाग, आदर्श नगर, पायोनियर टोल, सुनगाभा टोल, सोलु डाँडा, नागेश्वोरी. खरिबोट, फैका		
१३	टुपेक, नयाँबस्ती गाम्चा नयाँबस्ती	कौडोल जगडोल सापाटार गाम्चा टुपेक	पुतली डाँडा कौडोल जगडोल रातोमाटे	कपन सडक मार्ग	पुतली डाँडा कौडोल जगडोल रातोमाटे

सडक अवरुद्ध हुन सक्ने सम्भावित जोखिम

यो नक्शाले भूकम्पको कारण भत्किने घर/संरचनाको कारण सडक अवरुद्ध हुन सक्ने सम्भावित जोखिम (Road Link Blockage) देखाएको छ। यसमा तीन वर्गको सडक चौडाइलाई आधार मानिएको छः

- ३.५ m भन्दा साँघुरा सडकहरू ‘ धेरै उच्च जोखिम
- ३.५ m देखि ५.५ m ‘ मध्यम जोखिम
- ५.५ m देखि १३ m ‘ कम जोखिम

सडक अवरोध प्रतिशत अनुसार रंगको पहिचान गरिएको छ (Legend अनुसार):

- हरियो (०—१०%) → न्यून जोखिम
- पहेंलो—सुन्तला (२०—६०%) → मध्यम जोखिम
- रातो (६०—१००%) → अत्यधिक जोखिम
- उच्च जोखिम क्षेत्रहरू (Road Blockage ५०% भन्दा माथि)

वडा नं ४ र ५ (चपली—पासिकोट क्षेत्र)

चपली, पासिकोट, लिब्दीकोट, विष्णुमती नजिकका क्षेत्रहरूमा ५०% भन्दा बढी सडक अवरोधको सम्भावना देखिएको छ।

साँघुरा गल्ली र घना बस्तीका कारण यो क्षेत्र जोखिममा परेको हो।

वडा नं ७, ८, ९ (गोल्फुटार, धर्मपुर, भेटघाट चोक)

गोल्फुटार, भेटघाट चोक, श्रीजनसिल टोल आसपासका क्षेत्रहरूमा ६०%—८०% सम्म सडक अवरोधको सम्भावना।

विशेष गरी गोल्फुटारको दक्षिणी भेग र सामाखुसी खोला आसपास उच्च जोखिम देखिन्छ।

वडा नं १२ र १३ (आदर्श नगर, टुपेक, जगडोल)

वडा नं १२ को दक्षिणी भाग (पस्चिमी आदर्श नगर क्षेत्र), र वडा नं १३ को गाम्चा, कौडोल, टुपेक आसपास ४०%—६०% को मध्यमदेखि उच्च जोखिम देखिन्छ।

मध्यम जोखिम क्षेत्रहरू (२०—५०%)

वडा नं १ (सिमाली गाउँ आसपास)

वडा नं १० (झोरधारा र चौकी क्षेत्र)

वडा नं ११ (कपन, आनी गुम्बा आसपास)

यी स्थानहरूमा भवन घनत्व उच्च नभए पनि, सडकहरू साँघुरा भएकाले मध्यम स्तरको जोखिम छ।

न्यून जोखिम क्षेत्रहरू (०—२०%)

वडा नं ६ (राम मन्दिर, खत्री गाउँ), वडा नं ३ (नारायणटार), वडा नं २ (बुढानीलकण्ठ मन्दिर क्षेत्र), वडा नं १३ को पूर्वी भाग

यी स्थानहरूमा खुला क्षेत्र बढी, भवन कम घनत्वमा भएको देखिन्छ।

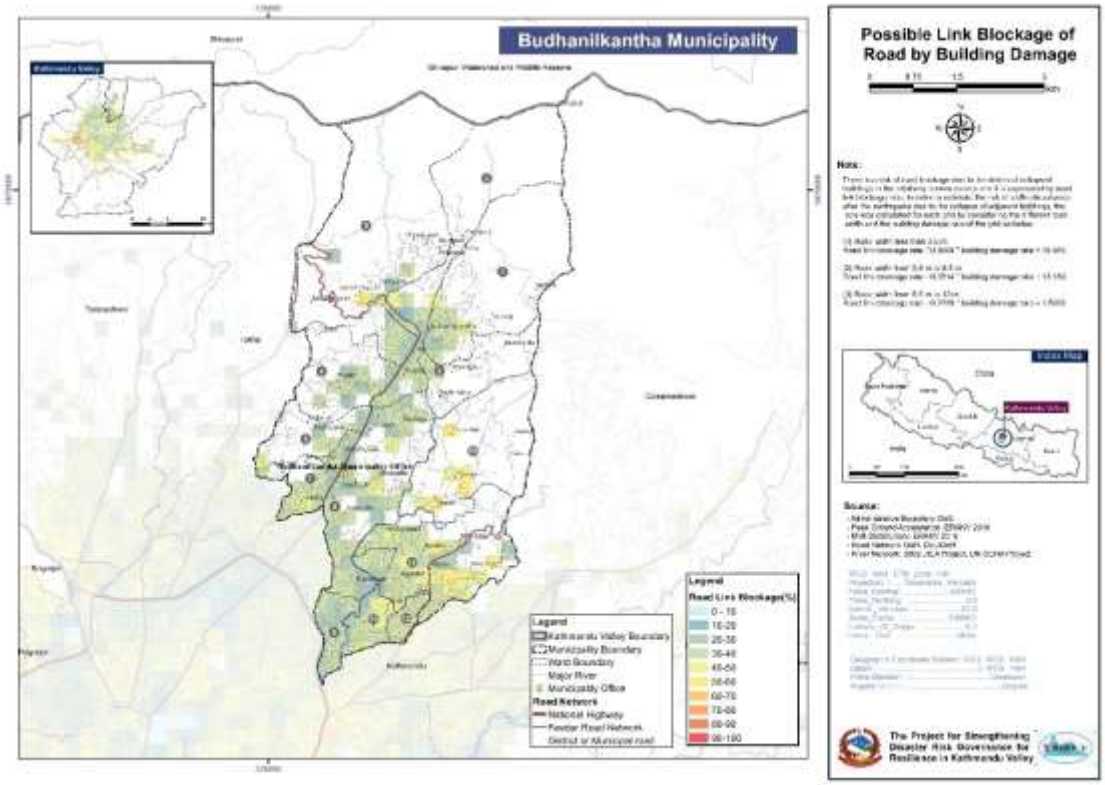

चित्र ५: भूकम्पको कारण अवरुद्ध हुन सक्ने सडक

नक्साले नगरपालिकाको विभिन्न भूभागमा सम्भावित भूकम्पीय तीव्रताको स्तरलाई भौगोलिक हिसाबले चित्रण गरेको छ।

यो नक्सा बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको सम्भावित भूकम्पीय असरको तीव्रता (MM) अनुसार तयार गरिएको हो। Modified Mercalli Intensity (MMI) एक भौगोलिक मापन विधि हो जसले भूकम्पको भौतिक प्रभाव (जस्तैः भवनमा क्षति, जमिन हल्लिने दर, मानिसको प्रतिक्रिया आदि) लाई I देखि XII सम्मको मापनद्वारा देखाउँछ।

मुख्य तथ्यहरूः

नक्सामा MM स्तर V देखि X सम्म विभिन्न रंगहरूमा देखाइएको छः

- X: अत्यधिक असर पर्ने क्षेत्रहरू
- IX-VIII: धेरै प्रभावित हुने सम्भावित क्षेत्रहरू
- VII: मध्यम असर पर्ने क्षेत्रहरू
- V: न्यून असर हुने सम्भावित क्षेत्रहरू

नक्साको दक्षिणी भाग (वडा नं. १२, १३, १०, आदि) तथा मध्य भाग (बुढानीलकण्ठ बजार क्षेत्र, वडा नं. ५, ६) मा MM VIII—IX को तीव्रता देखिएको छ, जुन सम्भावित गंभीर क्षतिको सूचक हो।

उत्तरी भाग, जहाँ शिवपुरी राष्ट्रिय निकुञ्ज पर्दछ, त्यहाँ तीव्रता MM VI—VII मात्र देखिएको छ, जुन तुलनात्मक रूपमा कम जोखिमयुक्त क्षेत्र हो।

नक्सामा प्रयोग गरिएका आधारहरूः

भूकम्पको आधार कम्पन (bedrock motion) लाई मापन गर्ने गणनात्मक मोडेल प्रयोग गरिएको छ। जमिनको भू-प्रतिक्रिया विश्लेषण (SHAKE) र माइक्रोट्रोमोर डाटा प्रयोग गरेर स्थानविशेषको प्रभाव मापन गरिएको हो।

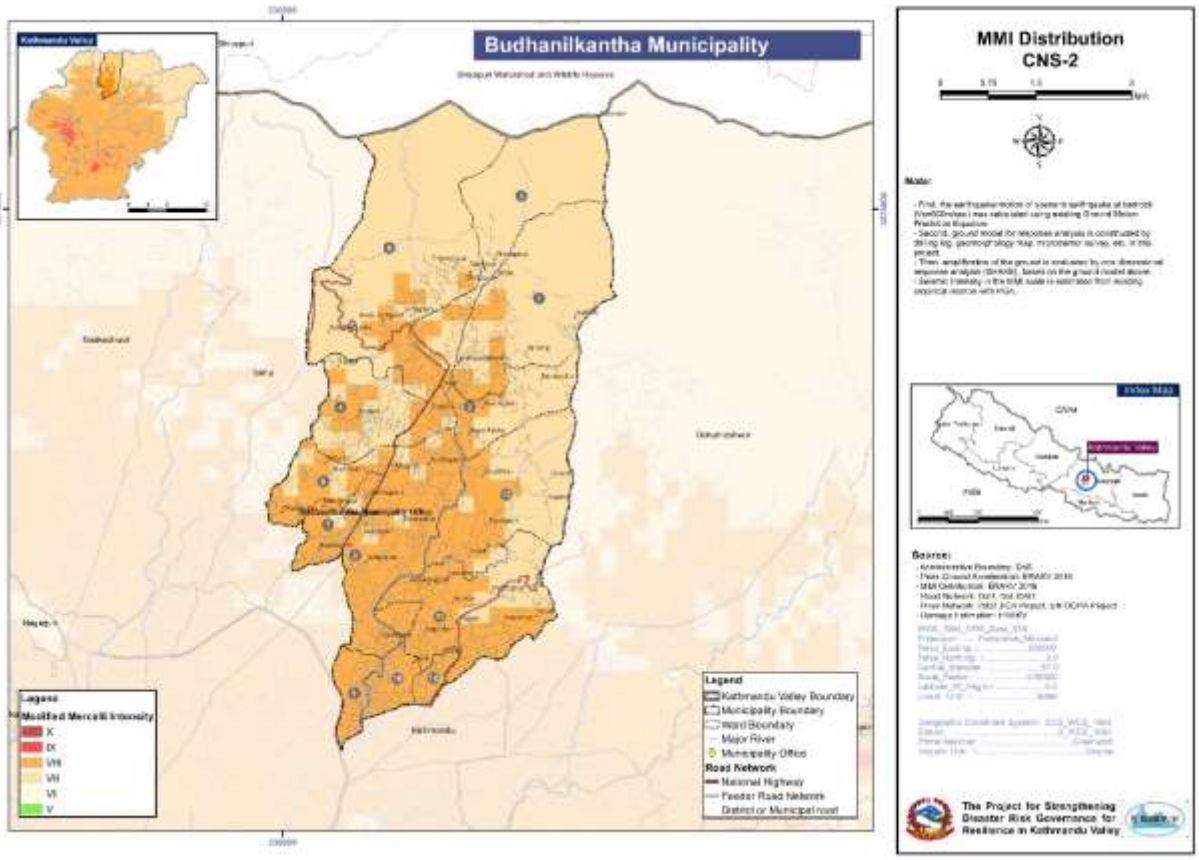

चित्र ६: भूकम्पको जोखिम अनुसारको वर्गीकरण

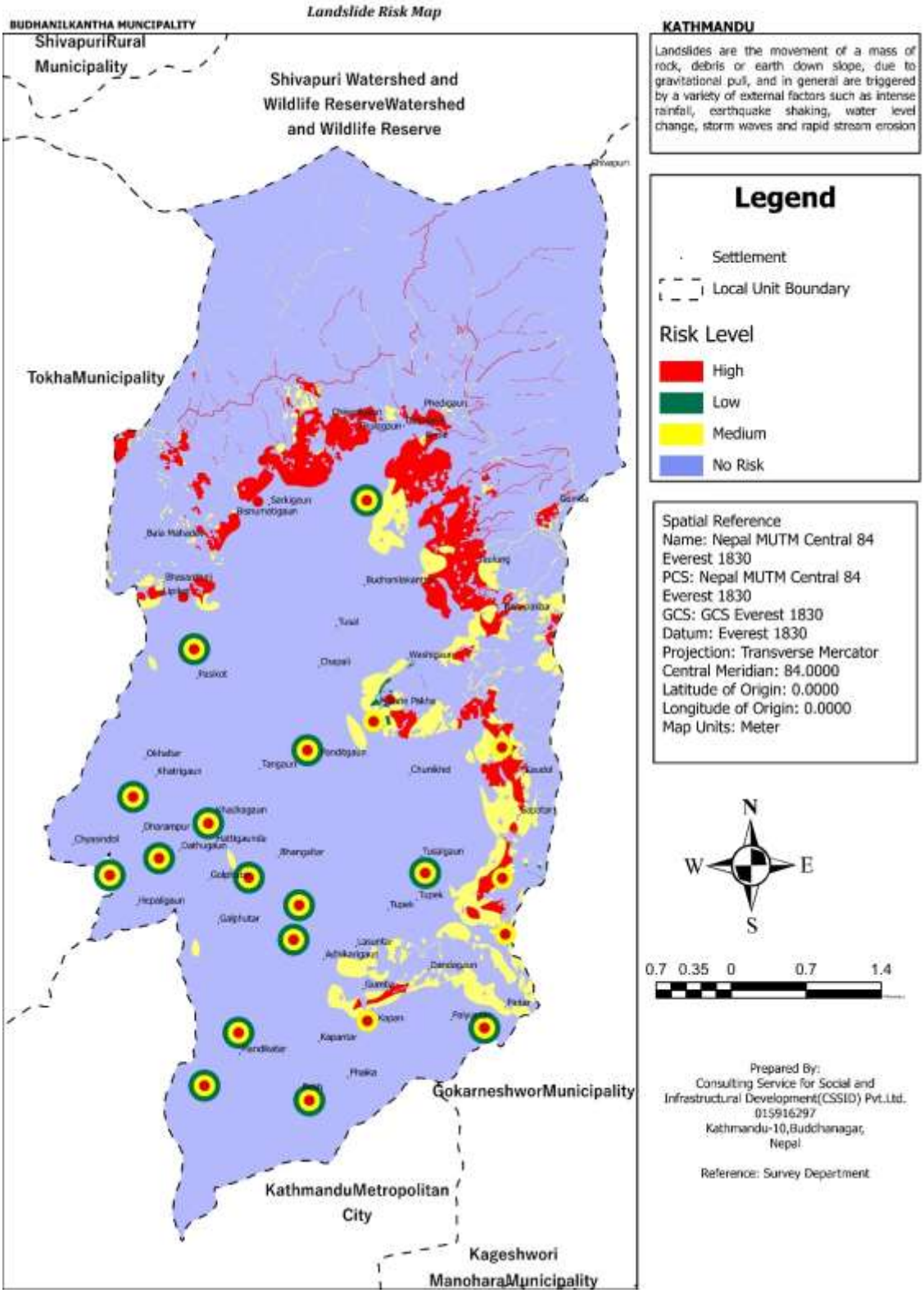
Landslide Risk Map
BUDHANILKANTHA MUNCIPALITY
ShivapuriRural Municipality
Shivapuri Watershed and Wildlife ReserveWatershed and Wildlife Reserve
TokhaMunicipality
GokarneshworMunicipality
KathmanduMetropolitan City
Kageshwori ManoharaMunicipality
KATHMANDU
Landslides are the movement of a mass of rock, debris or earth down slope, due to gravitational pull, and in general are triggered by a variety of external factors such as intense rainfall, earthquake shaking, water level change, storm waves and rapid stream erosion
Legend
Settlement
Local Unit Boundary
Risk Level
High
Low
Medium
No Risk
Spatial Reference
Name: Nepal MUTM Central 84 Everest 1830
PCS: Nepal MUTM Central 84 Everest 1830
GCS: GCS Everest 1830
Datum: Everest 1830
Projection: Transverse Mercator
Central Meridian: 84.0000
Latitude of Origin: 0.0000
Longitude of Origin: 0.0000
Map Units: Meter
N
W
E
S
0.7 0.35 0 0.7 1.4
Prepared By:
Consulting Service for Social and Infrastructural Development(CSSID) Pvt.Ltd.
015916297
Kathmandu-10,Budhanagar, Nepal
Reference: Survey Department

चित्र ७: पहिरो जोखिम क्षेत्र तथा बस्ती

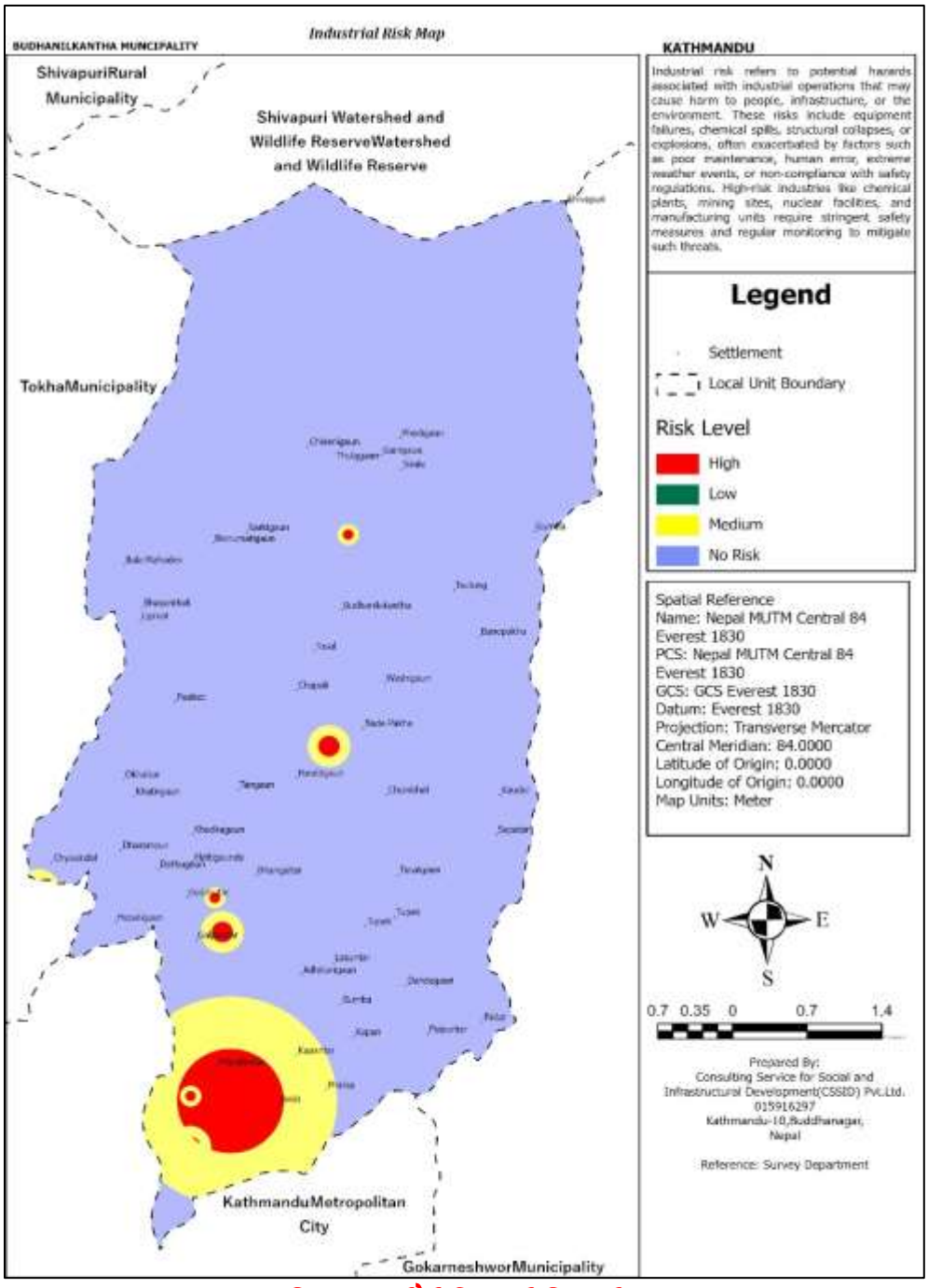

चित्र ८: औधोगिक जोखिम क्षेत्र

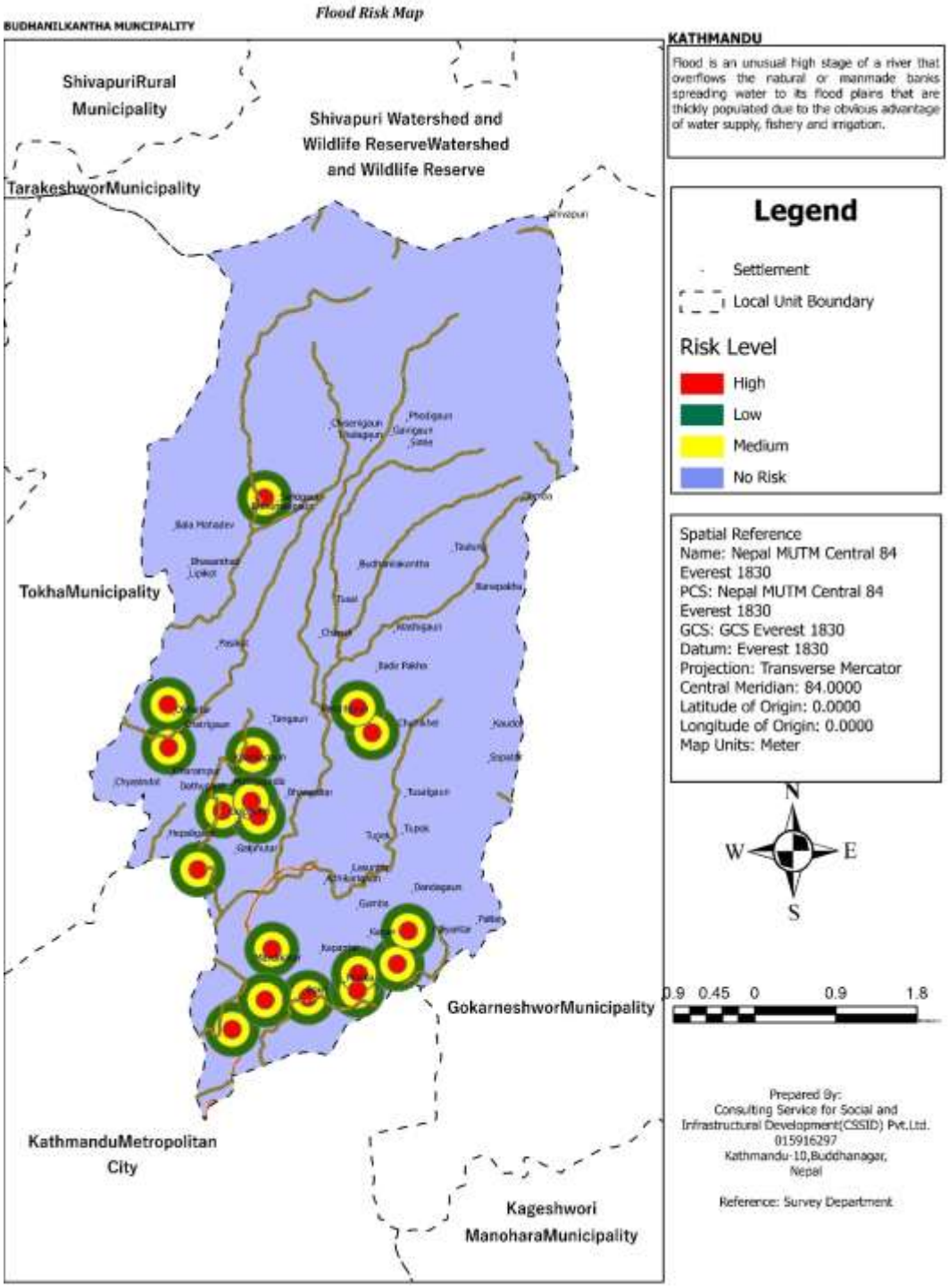

चित्र ९: बाढी/डुवान जोखिम क्षेत्र

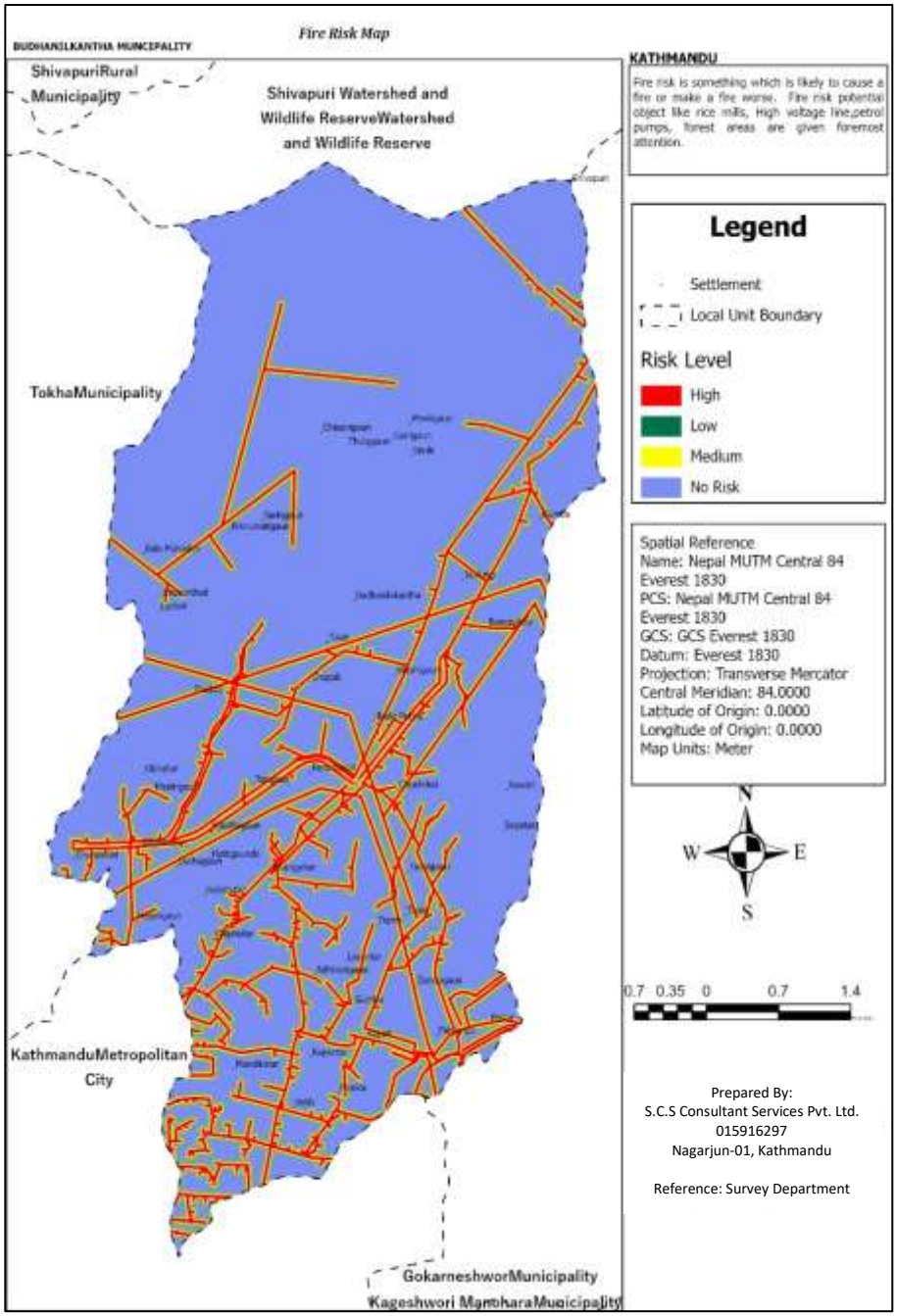

चित्र १०: आगलागी जोखिम क्षेत्र

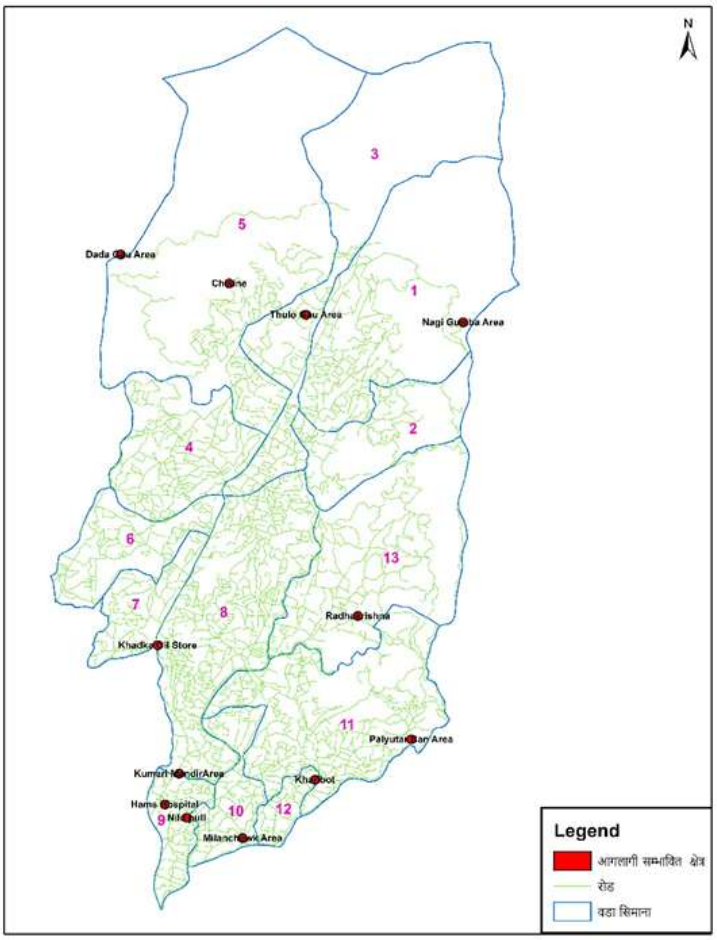

चित्र ११: आगलागी जोखिम बस्ती

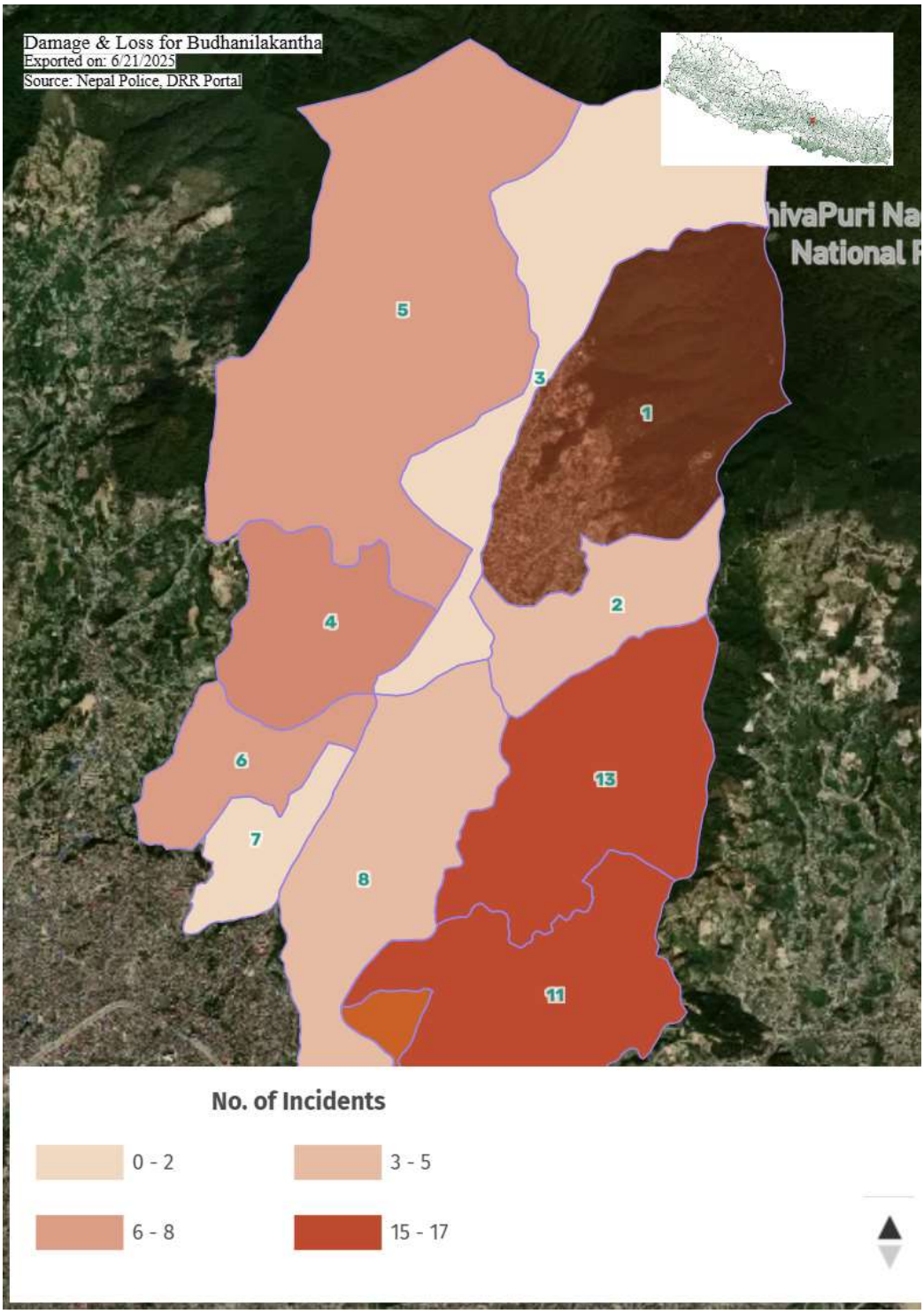

चित्र १२: वडागत विपदका घटनाको संख्या

सङ्कटासन्नता र क्षमता विश्लेषण

सङ्कटासन्नता स्तरीकरण

बुढानीलकण्ठ नगरपालिकामा विपद् जोखिम तथा जलवायु संकटासन्नता मूल्याङ्कन गर्दा विभिन्न भौतिक, जनसांख्यिक, सामाजिक र पूर्वाधारजन्य पक्षहरूको विश्लेषणका आधारमा **संकटासन्नता स्तरीकरण (vulnerability classification)** गरिएको हो। यसमा संकटको सम्भाव्यता, प्रभावित हुने जनसङ्ख्याको संवेदनशीलता, पूर्वतयारीको अवस्था र संरचनागत अवस्था जस्ता मापदण्डलाई समावेश गरिएको छ। प्रत्येक मापदण्डमा आधारित वर्गीकरणले "धेरै संकटासन्न", "मध्यम संकटासन्न" र "न्यून संकटासन्न" वडाहरू वा क्षेत्रहरू पहिचान गर्न सहयोग पुऱ्याउँछ।

घरको प्रकारमा, ती वडाहरू जहाँ बढी घरहरू कच्ची र पुराना छन्, ती "धेरै संकटासन्न" श्रेणीमा राखिन्छन्, किनकि यस्ता संरचनाहरू भूकम्प, आगलागी वा पहिरोको जोखिममा बढी परेका हुन्छन्। अधकच्ची वा पुराना घर भएका क्षेत्रहरूलाई मध्यम संकटासन्न र पक्की तथा नयाँ संरचना भएको क्षेत्रमा न्यून संकटासन्न मानिएको छ।

उमेर समूहको विश्लेषण गर्दा बालबालिका, वृद्ध र महिला—प्रधान परिवारहरूको संख्या बढी ने क्षेत्रहरूलाई धेरै संकटासन्न, मध्यम र कम रहेका क्षेत्रलाई न्यून संकटासन्नको रूपमा वर्गीकृत गरिएको छ। यस्ता समूह विपद्को समयमा छिटो सहायता आवश्यक पर्ने वर्गमा पर्दछन्।

त्यस्तै, अपांगता भएका व्यक्तिहरूको संख्या वडागत रूपमा हेर्दा बढी भएका क्षेत्रहरू धेरै संकटासन्न मानिएका छन्। यस्ता व्यक्तिहरूको प्राथमिक उद्धार, स्थानान्तरण र सेवा पहुँचमा चुनौती देखिने भएकाले तिनीहरूलाई उच्च प्राथमिकतामा राख्नुपर्छ।

वस्तीको स्वरूप हेर्दा अव्यवस्थित, घना बसोबास भएका, खुला स्थानको अभाव भएका स्थानहरू धेरै संकटासन्नमा पर्दछन्। यस्ता वस्तीहरूमा आकस्मिक निकास, दमकल वा उद्दार टोलीको पहुँच समेत कमजोर हुने सम्भावना रहन्छ। नियोजित र खुला ठाउँ पर्याप्त भएका वस्तीहरूलाई न्यून संकटासन्न मानिएको छ।

कवाडी संकलन केन्द्र (scrap yards)हरू आगलागी तथा प्रदूषणको स्रोत बन्न सक्ने भएकाले, विशेषगरी ती आवासीय क्षेत्रमा नजिक रहेका छन् भने, ती क्षेत्रहरूलाई धेरै संकटासन्नका रूपमा चिनिएको छ। यस्ता केन्द्रहरू व्यवस्थित नभएमा आगो नियन्त्रण निकै कठिन हुन्छ।

साना र मझौला उद्योग तथा ग्यास सिलिन्डर गोदाम रहेका क्षेत्रमा रसायनिक जोखिम वा आगलागीको सम्भावना बढ्ने भएकाले त्यस्ता क्षेत्रहरूलाई पनि संकटासन्न वडामा वर्गीकृत गरिएको छ। यस्ता स्थानहरूमा सुरक्षाका उपाय नभएको वा अनुगमन नभएको अवस्था उच्च संकटका सूचक हुन्।

दमकलको पहुँच सन्दर्भमा, जहाँ दमकल सेवा १० मिनेटभन्दा बढी समय लाग्ने वा सडक साँघुरो भएका क्षेत्रहरू छन्, ती धेरै संकटासन्न क्षेत्रमा पर्दछन्। दमकल सजिलै पुग्न सक्ने, खुला सडक भएका क्षेत्रहरू भने न्यून संकटासन्न हुन्छन्।

बाढी/डुबानको जोखिममा विगतमा डुबान भोगेका, जल निकासी कमजोर भएका, खोला किनारका क्षेत्रहरू धेरै संकटासन्नका रूपमा देखिएका छन्। जलनिकासी सुधार गरिएको, उच्च भूभाग भएका क्षेत्रहरू भने न्यून जोखिममा छन्।

त्यस्तै, पहिरोको सम्भावना भएका स्थानहरू (ढलानयुक्त भूभाग, माटो कटान भएका क्षेत्र) उच्च संकटासन्न स्थानमा पर्दछन्। समथर र पहिरोको इतिहास नभएका भूभागहरूलाई न्यून संकटासन्न मानिएको छ।

उपरोक्त स्तरीकरणले बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको वडागत जोखिम पहिचान, बजेट प्राथमिकता निर्धारण, र समावेशी DRRM योजना निर्माणका लागि सशक्त आधार प्रदान गर्दछ। यसमा आधारित वडागत संकटासन्नता नक्सांकन र योजना समायोजनमार्फत दीगो, उत्तरदायी र सुरक्षित समुदाय निर्माण सम्भव हुनेछ।

सङ्कटासन्नताको सूचना संकलन

बाढीडुबान/

बाढी प्रभावित क्षेत्र भित्र उचाइ भएका सडकहरू, उचाइमा रहेको जग्गामा आवास र कारखानाहरू, बाढी प्रतिरोधी भवनहरू (आरसीसि संरचना र पिल्लर संरचनाहरू) अन्यको तुलनामा कम सङ्कटासन्नतामा रहन्छन् भन्ने कुरामा ध्यान दिईनेछ । बाढीको बहाव क्षेत्र, गहिराइ र अवधिको गुणनफलको आधारमा बाढीको कारण सामाजिक आर्थिक प्रणालीको सङ्कटासन्नता अनुमान गर्न सकिन्छ । मूलतः संरचनात्मक उपायहरू लागू गर्दा विपद् कम गर्ने उपायहरू विचार गर्नुपर्दछ ।

पहिरो

पहिरोमा मूलतः त्यस क्षेत्रमा पर्ने जनसंख्या र भएका संरचनालाई ध्यान दिनुपर्दछ । संवेदनशील भूगर्भ भएको क्षेत्रमा जस्तो बलियो संरचना निर्माण गरे पनि खासै ठुलो फरक पर्दैन । त्यसैले पहिरोको

सङ्कटासन्नता विश्लेषण गर्दा माटो/ जमिनको विश्लेषण, भिरालोपन, जमिनको हलचल, भौगर्भिक विशेषतालाई बढी ध्यान दिनुपर्दछ ।

भूकम्प

विगतको भूकम्पीय शक्ति र परिमाणको आधारमा भएको क्षतिको विश्लेषणबाट भवन र पूर्वाधारको सङ्कटासन्नता पहिचान गरी क्षति न्यूनीकरण गर्न सकिन्छ । त्यस क्षेत्रको पर्याप्त क्षति सूचना उपलब्ध छैन भने, अन्य क्षेत्र वा अन्य देशहरूमा विकसित क्षति विश्लेषण विधिहरू प्रयोग गरिनेछ ।

२.२.३. स्रोतको विश्लेषण

स्रोतको सूचना

स्थानीय स्रोतको तथ्यांङ्क सङ्कलन

नगरपालिकामा भएको क्षमताको एकिन गर्दै निम्नबमोजिमको एकिकृत क्षमताको सुची तयार गरिएको छ ।

तालिका २२: खुला स्थानको विवरण

क्र.स	वडा नं	नाम	स्थान	क्षेत्रफल	सुविधा	पहुँच सडक
१	१	डुकुर्नी पार्क		५० रोपनी		
१	२	कालिका पार्क	कालिका चोक	९ रोपनी	सवै बिजुली, पानी, भवन, शौचालय	२० फिट
२		जेष्ठ नागरिक पार्क	भंगाल	११ रोपनी	सबै	२० फिट
३		पुष्प बाटिका	महादेव कोलोनी	४ रोपनी	सबै	२० फिट
४		पन्चकन्या मन्दिर पार्क	वासिग	२०-२५ रोपनी	मन्दिर, मैदान	२० फिट
५		रुद्रेश्वोर किरियापुत्री भवन तथा धर्मशाला		१०-१५ रोपनी	२ भवन	१८ फिट
१	३	धुव्रतारा चौर		६ रोपनी	मंदिर, बत्ती	१७-१८ फिट
२		आइतवारे पार्क		३००-४०० रोपनी	बत्ती,पानी भएको शौचालय नभएको	
१	४	धनेश्वोर खेल मैदान		२० रोपनी		
१	५	विष्णु पदक पार्क	बुढानीलकंठ	१ रोपनी (१.५)	पानी, शौचालय	मुख्य सड़क
२		भूमे डाँडा	थारथोक-भूमे डाँडा माथि	३ रोपनी	खाली जग्गा मात्र	१३ फिट कच्ची
३		डाँडा गाउँ-पार्क	डाँडा गाउँ	१० रोपनी	खाली ठाउं मात्र	२० फिट कच्ची
१	६	च्यासिङ टोल चिजरी पार्क	च्यासिङ टोल	५५ रोपनी	केही नभएको	२० फुट
२		प्रगति सागव नजिक	चिसपानी	४ रोपनी	केही नभएको	२६ फुट
३		ओखर गाउँ फलफूल पछि	ओखर गाउँ	१७ रोपनी	केही नभएको	२० फुट
४		थासीकोट		२ रोपनी	केही नभएको	२६ फुट
१	७	पांडे चोक समुदायीक ..	पांडे चोक	३ रोपनी	योगा,म्यूजिक, डांस,-पानी, वत्ति, टोइलेट — २ तला बिल्डिंग	

क्र.स	वडा नं	नाम	स्थान	क्षेत्रफल	सुविधा	पहुँच सडक
२		जिसम्बारी पार्क	जिसम्बारी	१६ रोपनी	DPR बन्दै -पानी, वत्ति, टोइलेट	
३		शांति बाटिक (हेपाली पार्क)	हेपाली	१० रोपनी	DPR बन्दै -पानी, वत्ति, टोइलेट, योगा— ४ कोठा बिल्डिंग	
१	८	जेष्ट नागरिक पार्क	गोल्फुटार	३ रोपनी	पानी,विद्धुत,शौचालय	२० फिट
२		महाँनकाल मन्दिर	गोल्फुटार	१५-१६ रोपनी	समुदायीक भवन	२० फिट
३		रुद्रेशोर मन्दिर	भंगाल	४४ रोपनी	खानेपानी टंकी, शार्वजनिक शौचालय	२० फिट
४		ठूलो चौर	गोल्फुटार	७६ रोपनी	खुला बचाउन पर्ने	२० फिट
१	९	काष्ट मण्डप स्कूल रहेको (कुष्ट रोग निवारण महासंघ)		३३ रोपनी	स्कूल	२५ फिट/८ मिटर
२		राधाकृष्ण मन्दिर/जेष्ट नागरिक पार्क	मंडीखाटार/वर् फेदी	४-५ रोपनी	मन्दिर, Toilet, पानी, विद्युत	६ मिटर
३		Driving School	एकता बस्ती राम्चा चोक शृजना चोक			करिडोर ८ मिटर १२ फिट
१	१०	भूकम्प स्मृति पार्क	बालुवा खानी	४ रोपनी	भवन छैन पानी छैन शौचालय छैन विद्युत छैन	१६ फिट
२		हलेसी मन्दिर नजिक क्षेत्र	बालुवा खानी	१.५ रोपनी	मन्दिर ट्रस पानी शौचालय	६ मिटर
३		नगर अस्पतालको खुला स्थान	पिपल बोट/डीठा चौर	५-७ रोपनी	अस्पताल	६ मिटर

क्र.स	वडा नं	नाम	स्थान	क्षेत्रफल	सुविधा	पहुँच सडक
४		चार्टर स्कुलको	साप्रे ढुंगा	१.५-२ रोपनी	स्कुलको क्षेत्र	६ मिटर
५		ह्यान्डबल ग्राउण्ड	ह्यान्डबल ग्राउण्ड	८-१० रोपनी खुला		६ मिटर
६		सिद्देश्वोर मन्दिर क्षेत्र	सिद्देश्वोर मन्दिर	१५ रोपनी	पानी शौचालय मन्दिर	६ मिटर
७		आकाशे धारा चोक चौर		८-९ आना	केहि छैन	६ मिटर
१	११	लसुनटार खेल मैदान	लसुनटार	३ रोपनी १० आना	भवन महिला, २ तल, शौचालय पानी	१० फिट
२		वडा कार्यालय				
३		ग्राम शिख्सा मन्दिर/अपाङ्ग मैत्री पहिलो ताला	कृष्ण मन्दिर	३ रोपनी	पक्कि-३ सबै	८ मिटर
४		यज्ञ मति	पैयाँटार	२ रोपनी	पक्कि-४	१० फिट
५		जनाजागृति स्कुल	जगडोल	३ रोपनी	पक्कि-४	३२ फिट
६		झन्डापार्क	जगडोल	३५ रोपनी	खानेपानी ट्यांकी निर्माणाधीन	८ मिटर
७		जन्गला देवी पार्क	गैरीगाउँ	५ रोपनी	खाली जग्गा	८ मिटर
८		कपन तामाङ्ग गुठि	स्तुपा	२ रोपनी	स्तुपा, भवन, शौचालय,	
१	१२	लाखे पोखरी	लाखेपोखरी	१.५-२ रोपनी	पानी/बत्ति	१८ फिट
२		बालकुमारी		२.२ रोपनी	सामुदायिक भवन/किरियापुत्री	२८ फिट
१	१३	जन उद्दार विद्यालय खेल मैदान	गाम्चा चौर	५ रोपनी (५०*३८ मि)	सामुदायिक भवन, कभर्ड हल, स्कुल, पानी, विद्युत, शौचालय	९ मिटर
२		बाल उद्यान	गाम्चा हाकुटोल	३.५ रोपनी	भवन, पानी, शौचालय Kehi nabhayeko	९ मिटर

क्र.स	वडा नं	नाम	स्थान	क्षेत्रफल	सुविधा	पहुँच सडक
३		भद्रकाली पार्क	गाम्चा	२० रोपनी	मन्दिर, शौचालय, पानी	९ मिटर
४		सापाटार	सापाटार	५-६ रोपनी	सामुदायिक भवन, शौचालय, पानी बिजुली	९ मितार
५		सापाटार		१८ रोपनी	खुला चौर	९ मिटर
६		टुपेक खेल मैदान	टुपेक	५-६ रोपनी	खाली चौर	च्याने खोला करिडोर निर्माण पश्चात, गोरेटो
७		देउपार्क		७-८ रोपनी	खाली चौर	९ मिटर
८		टुसाल बुङ्ग (कुवा) पार्क	टुसाल	३ रोपनी	खाली चौर कुवा रहेको	४ मिटर
९		नयाबू	न्याबू	१० रोपनी	खाली चौर	गोरेटो

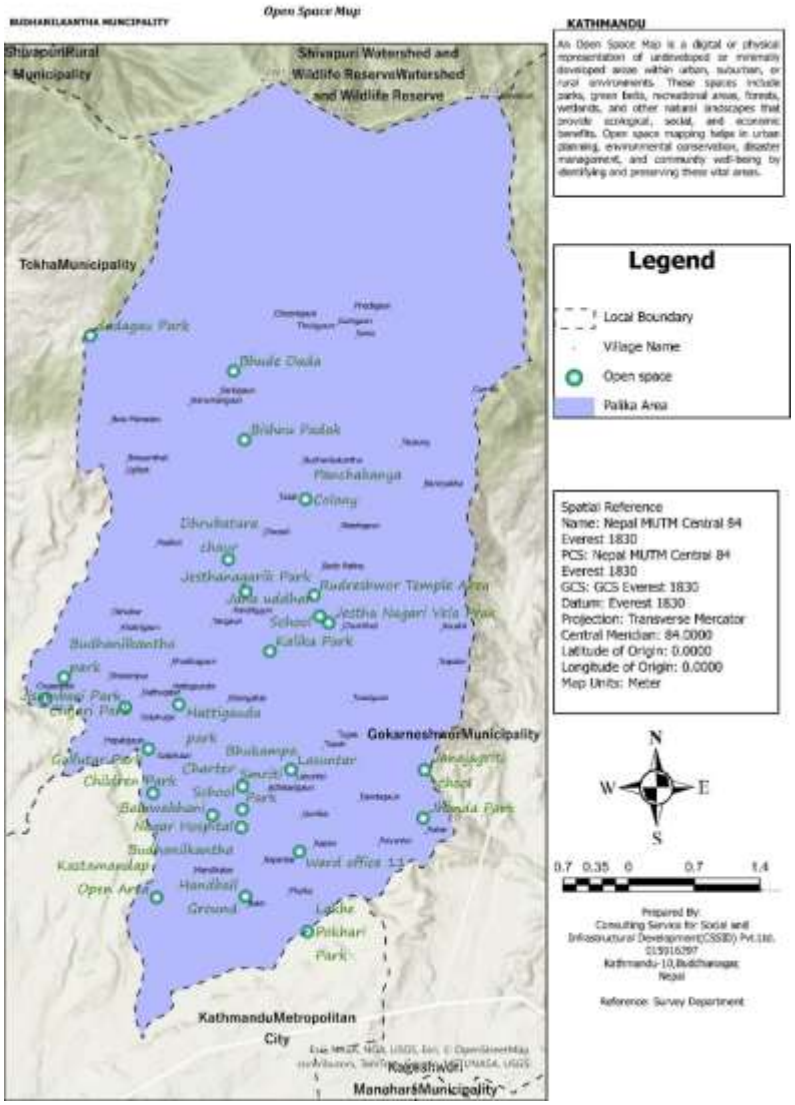

चित्र १३: बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा अवस्थित खुला क्षेत्र

तालिका २३ : वडामा रहेका सार्वजनिक भवन

क्र.स	वडा	नाम	स्थान	सेवाको प्रकार	प्रकोप को जोखिम को अवस्था	पहुँच सडक को चौडाई	भवनको प्रकार	अपाङ्ग मैत्री	सुरक्षित उद्दार मार्ग (Evacuation Route)	उर्जाको वैकल्पिक श्रोत	पानी र शौचालयको अवस्था	अग्नि नियन्त्रण यन्त्र/चलाउने तालिम
१	१	बदेलिका सामुदायिक/किरिया पुत्री भवन	बदेली	सामुदायिक	कटान को जोखिम	६ मि	पक्कि-१		छैन	छैन	निर्माणाधीन	छैन
२		महादेव खोला सामुदायिक भवन		क्लब/जमघट	छैन	६ मि	ट्रस-२ तला	छैन	छैन	छैन	छ	छैन
३		चपली-भद्रकाली सामुदायिक भवन	भंगाल	सामाजिक	छैन (५६ सालमा बनेको)	६ मि	३ ताला	छैन	छैन	छैन	छ	छैन
१	२	रेडक्रस भवन			छैन	२० फिट	पक्किः १ तल्ला-१२ कोठा	छैन	छैन	विद्युत	बोरिंग/शौचालय	छैन
२		आत्म ज्ञान भवन				२० फिट	१ टहरा	छैन	छैन	विद्युत	छ	
३		राधाकृष्ण टोल सुधार समिति	राधाकृष्ण टोल	सार्वजनिक कार्य	छैन		२ कोठा	छैन	छैन	विद्युत	पानी Toilet	छैन
४		महिला भवन	ढुङ्ज्ञान	सार्वजनिक	छैन	२० फिट	फलामे पोल	छैन	छैन	छ	पानी/toilet	छैन

क्र.स	वडा	नाम	स्थान	सेवाको प्रकार	प्रकोपको जोखिमको अवस्था	पहुँच सडकको चौडाई	भवनको प्रकार	अपाङ्ग मैत्री	सुरक्षित उद्दार मार्ग (Evacuation Route)	उर्जाको वैकल्पिक श्रोत	पानी र शौचालयको अवस्था	अग्नि नियन्त्रण यन्त्र/चलाउने तालिम
१	३	सामुदायिक भवन	मंदिर पछाडि उत्तर	तालिम/प्रहरी बस्ने क्वार्टर		मुख्य सड़क	कच्चीः पक्किः१-२ तला				प्रयास	छैन
२		सामुदायिक भवन	ठुलोगाऊँ	पार्किंग	पहिरो	मुख्य सड़क	१ तला				प्रयास	
१	५	टुसाल क्लब घर	टुसाल	सामाजिक कार्यक्रम		मुख्य	कच्चीः पक्किः१-३ तल्ला			बिदुत	भएको	
२		किरियापुत्री भवन	विष्णु पादुका			२० फिट	पक्कि १ तल्ला			बिदुत	भएको	
३		चिसेनी भवन	चिसेनी			२० फिट	ट्रस २ तल्ला			बिदुत	भएको	
१	६	कांव भवन		मनोरंजन कार्यक्रम			कच्चीः पक्किः			पानी, बत्ती under construction	आउट्टोर /जिम -१०-१२ आना	Fire
२		पथीभरा श्रीनगर मंदिर (बस्ती)				सड़क नभएको						
१	७	पुरानो वडा कार्यालय	हात्ती गैडा	क्लब		२० फिट	कच्चीः पक्किः१ -२ तल्ला	छ		बत्ती	भएको	अपडेट पहिले भएको

क्र.स	वडा	नाम	स्थान	सेवाको प्रकार	प्रकोपको जोखिमको अवस्था	पहुँच सडकको चौडाई	भवनको प्रकार	अपाङ्ग मैत्री	सुरक्षित उद्दार मार्ग (Evacuation Route)	उर्जाको वैकल्पिक श्रोत	पानी र शौचालयको अवस्था	अग्नि नियन्त्रण यन्त्र/चलाउने तालिम
		नया जागरण युवा क्लब	डठ गाउँ									
२		समुदायिक भवन	धन गाऊँ	गुरुङको समाज		२० फिट	१ तल्ला पक्की				शौचालय नभएको पानी भएको	X
३		कान्तिपुर टोल सुधार समिति				५ फिट	२ तल्ला पक्की	छैन		बत्ती	भएको	डाटा चेक
४		गूठी भवन दसाल देवी	हेपुरली हइट	Catering+ भोज, जन्मदिन		१३ फिट १ घर सम्म ३-४ फिट	२ तल्ला पक्की ३ कोठा			बत्ती	खानेपानी शौचालय बत्ती	डेट चेक Tally
५		यूनिक टोल समुदयीक भवन	यूनिक टोल	योगा,समुदयीक कार्यक्रम	पहिरो (सामान्य)	२ ताल २ कोठा	१३ फिट सड़क				सधै पानी, बत्ती, शौचालय	फायर extinguisher छैन
१	८	महिला संजाल २ वटा	रुद्रमती		पहिरो ऊ-१० मि.	२६ फिट	कच्चीः पक्किः१ + १ ट्रस				सबै	छैन(verify)

क्र.स	वडा	नाम	स्थान	सेवाको प्रकार	प्रकोपको जोखिमको अवस्था	पहुँच सडकको चौडाई	भवनको प्रकार	अपाङ्ग मैत्री	सुरक्षित उद्दार मार्ग (Evacuation Route)	उर्जाको वैकल्पिक श्रोत	पानी र शौचालयको अवस्था	अग्नि नियन्त्रण यन्त्र/चलाउने तालिम
					ल ऊ १० मि.							
२		जनहित समाजसेव समिति	गोल्फुटार हाइट	मुख्य क्रिया..	छैन	४ मि.	पक्की -१, २ तल्ला				सबै	छैन
३		जगन्नाय पार्क	सुंदर बस्ती	कभड् हल , स्थानीय संचालन	छैन	४ मि.	प्रीफैब	छ			पानी छैन शौचालय छ	
१	९	किरिया पुत्री भवन	मंडीखाटार/कुमारी मन्दिर	किरिया	छैन	१३ फिट कच्ची	कच्चीः पक्किः १-२ तल्ला	छैन	छैन	विद्युत	बोरिंग/शौचालय	छैन
२		वडा कार्यालय		प्रशासनिक	छैन	२० फिट	१ पक्कि ३ तला	छैन	छैन	विद्युत		First aid box
३		राधाकृष्ण मन्दिर	वर् फेदी	सार्वजनिक कार्य		८ मिटर	सेमी पक्कि-१ अर्को तला अलुमुनियम	छैन	छैन	विद्युत	पानी Toilet	छैन

क्र.स	वडा	नाम	स्थान	सेवाको प्रकार	प्रकोपको जोखिमको अवस्था	पहुँच सडकको चौडाई	भवनको प्रकार	अपाङ्ग मैत्री	सुरक्षित उद्दार मार्ग (Evacuation Route)	उर्जाको वैकल्पिक श्रोत	पानी र शौचालयको अवस्था	अग्नि नियन्त्रण यन्त्र/चलाउने तालिम
		कुमारी मन्दिर			५५ सालमा बनेको		सेमी पक्कि-१ अर्को तला अलुमुनियम	छैन	छैन		पानी/toilet	छैन
१	१०	किरिया पुत्री भवन	सिद्देश्वोर मन्दिर		छैन	६ मिटर	पक्कि-२.५ तला	छैन		विद्युत	छ	छैन
२		किरियापुत्री भवन/मनकामना हाईट	साप्रे ढुंगा		पहिरो	४ मिटर	पक्कि-१ तला	छैन		विद्युत	छ	छैन
३		जेष्ट नागरिक भवन	आकाशे धारा (६ आना खुला)		छैन	१० फिट	ट्रस, हल	छैन		विधुत	छ	छैन
४		कपन साहित्य भवन	आकाशे धारा	हालको वडा कार्यालय	छैन	६ मिटर	पक्कि-१	छैन		छ	छ	छैन verify
१	११	प्रेरणा महिला समूह	लसुनटारमा टिपेको	स्व्यास्था सेवा/खोप लगाउने/स्व्यास्था शिविर	छैन	१० फिट	२ तले पक्कि					Fire छैन/प्राथमिक उपचार छ

क्र.स	वडा	नाम	स्थान	सेवाको प्रकार	प्रकोपको जोखिमको अवस्था	पहुँच सडकको चौडाई	भवनको प्रकार	अपाङ्ग मैत्री	सुरक्षित उद्दार मार्ग (Evacuation Route)	उर्जाको वैकल्पिक श्रोत	पानी र शौचालयको अवस्था	अग्नि नियन्त्रण यन्त्र/चलाउने तालिम
		राममन्दिर खानेपानी भवन	राममन्दिर /काफल टोल	खानेपानी अफिस	छैन	१० फिट	१ घलान/ ट्रस	छैन				छैन
२		न्यु स्याडल संस्था		आपन्गता भएको लाइ राख्ने, वृद्ध/वृद्धा, पुनर्स्थापना केन्द्र/सिप सिकाउने सामान बनाएर निर्यात, बच्चा पदाउने, रोजगारीको व्यवस्था								
३		विजय भगवती महिला समूह	गुम्बा दक्षिण	सामाजिक कार्य	छैन	८ मिटर	१ तल पक्कि	छैन			पानी शौचालय छ	छैन
४		बंगलामुखी कृषक महिला समूह	कृष्ण मन्दिर/वडा नजिक	योग दैनिक/सार्वजनिक कार्य	छैन	८ मिटर	१ ट्रस				पानी शौचालय	छैन

क्र.स	वडा	नाम	स्थान	सेवाको प्रकार	प्रकोपको जोखिमको अवस्था	पहुँच सडकको चौडाई	भवनको प्रकार	अपाङ्ग मैत्री	सुरक्षित उद्दार मार्ग (Evacuation Route)	उर्जाको वैकल्पिक श्रोत	पानी र शौचालयको अवस्था	अग्नि नियन्त्रण यन्त्र/चलाउने तालिम
५		महिला मैत्री दिप महिला समूह भवन	लसुनटार	खोप	छैन	१० फिट					छियन दुवै	छैन
६		कपन तामाङ्ग गुठि भवन	सुर्योदय टोल	सामाजिक भवन, चाड पर्व	छैन	८ मिटर	३ तला				शौचालय पानी छ	छैन
७		जंगलादेवी मुक्तिनाथ समूह	गैरीगाउँ/जंगला देवी	सार्वजनिक कार्य	छैन	१२-१४ फिट	ट्रस				छ सवै	छैन
१	१२	रेडक्रस भवन			छैन	२० फिट	पक्कि: १ तल्ला-१२ कोठा	छैन	छैन	विद्युत	बोरिंग/शौचालय	छैन
२		आत्म ज्ञान भवन				२० फिट	१ टहरा	छैन	छैन	विद्युत	छ	
३		राधाकृष्ण टोल सुधार समिति	राधाकृष्ण टोल	सार्वजनिक कार्य	छैन		२ कोठा	छैन	छैन	विद्युत	पानी Toilet	छैन
४		महिला भवन	ढुङ्ज्ञान	सार्वजनिक	छैन	२० फिट	फलामे पोल	छैन	छैन	छ	पानी/toilet	छैन
१	१३	भय घर (भोज घर)	तुपेक पोखरी				४ तला पक्कि	पहिलो तल		विद्युत	बोरिंग	छैन

क्र.स	वडा	नाम	स्थान	सेवाको प्रकार	प्रकोपको जोखिमको अवस्था	पहुँच सडकको चौडाई	भवनको प्रकार	अपाङ्ग मैत्री	सुरक्षित उद्दार मार्ग (Evacuation Route)	उर्जाको वैकल्पिक श्रोत	पानी र शौचालयको अवस्था	अग्नि नियन्त्रण यन्त्र/चलाउने तालिम
								मिल्ने /छैन				

तालिका २४: नगरपालिकाका विभिन्न वडामा रहेका स्वास्थ्य संस्था

क्र.स	वडा नं	नाम	स्थान	सेवाको प्रकार	प्रकोपको जोखिमको अवस्था	पहुँच सडकको चौडाई	भवनको प्रकार	अपाङ्ग मैत्री	Evacuation Route	उर्जाको वैकल्पिक श्रोत	Rapid Response Team	अग्नि नियन्त्रण यन्त्र/चलाउने तालिम
१	१	आधारभूत स्वास्थ्य चौकी	तौलुङ्ग चौतारा	आधारभूत	छैन	४ मिटर	पक्कि-१	छैन	छैन	छ		छ
२	२	चपली भद्रकाली	व्हापली	उप स्वास्थ्य चौकी	भूकम्प (पुरानो भवन)	१३ फिट	पक्को-१	छ	छैन	छैन	छ	छ
३	३		चपली घुम्ती	आधारभूत			कच्चीः पक्किः१	बन्दै		इंवर्टर		छ
४	४	राष्ट्रिय आयुर्वेद पन्चकर्म तथा योग सेवा केन्द्र	बुद्ध कोलनी	एक्सरे थेरापी			पक्कि भवन	छ				१३ रोपनी

क्र.स	वडा नं	नाम	स्थान	सेवाको प्रकार	प्रकोपको जोखिमको अवस्था	पहुँच सडकको चौडाई	भवनको प्रकार	अपाङ्ग मैत्री	Evacuation Route	उर्जाको वैकल्पिक श्रोत	Rapid Response Team	अग्नि नियन्त्रण यन्त्र/चलाउने तालिम
५	६	स्वस्थ्य चौकी	खड्का गाउँ भद्राकाली	मंदिर	रुख लडेर जोखिम (पीपल +काइयों)	१२ फुट	कच्चीः पक्किः					नभएको
६	७	DI छाला अस्पताल	हत्ती गैडा	छाला सम्बन्धी			कच्चीः पक्किः					
७	७	वाल अस्पताल	हेफाली	वाल रोग	पहिरो (सामान्य)	२० फिट	१-५ तल्ला १-३ तल्ला	छ	छ	छ	छ	छ
८	७	स्वास्थ्य चौकी	खत्री गाउँ (तल्लो)	आकस्मिक		२० फिट	१- पक्की १-ढलान +prefab	छैन		छैन	छैन	update
९	८	न्युरो अस्पताल	गोल्फुटार	सम्पूर्ण	छैन		कच्चीः पक्किः१	छ		छ	छैन	छ
१०		नेपाल कार्डियो	स्पेशल चोक	मुटुरोग, मधुमेह								
११		महंकाल स्वास्थ्य चौकी	महंकाल गोल्फुटार	सामान्य		मुख्य	ट्रस १ तल्ला			इंवर्टर		छ

क्र.स	वडा नं	नाम	स्थान	सेवाको प्रकार	प्रकोपको जोखिमको अवस्था	पहुँच सडकको चौडाई	भवनको प्रकार	अपाङ्ग मैत्री	Evacuation Route	उर्जाको वैकल्पिक श्रोत	Rapid Response Team	अग्नि नियन्त्रण यन्त्र/चलाउने तालिम
१२	९	ह्याम्स हस्पिटल		सबै	छैन	८ मिटर	कच्चीः पक्किः					
१३	१०	बुढानिलकण्ठ नगर अस्पताल	डीठा चौर	२०-२५ बेड	छैन	६ मिटर	पक्कि-१ वटा ४ तला	छ				
१४	११	कपन स्व्यास्था चौकी	वडा कार्यालय संगै	सामान्य	छैन	८ मिटर	पक्की-१	छ				छ
१५	१२	सहरी स्वाथ्य केन्द्र	हाल वडा कार्यालय		छैन	१८ फिट	कच्चीः पक्किः १	छैन	छैन	इन्भर्टर	छैन	छैन
१६	१२	घटराज मेडिकल	घटराज चोक	OPD/Xray Optical/dentist	छैन	१८ फिट	पक्कि-२					

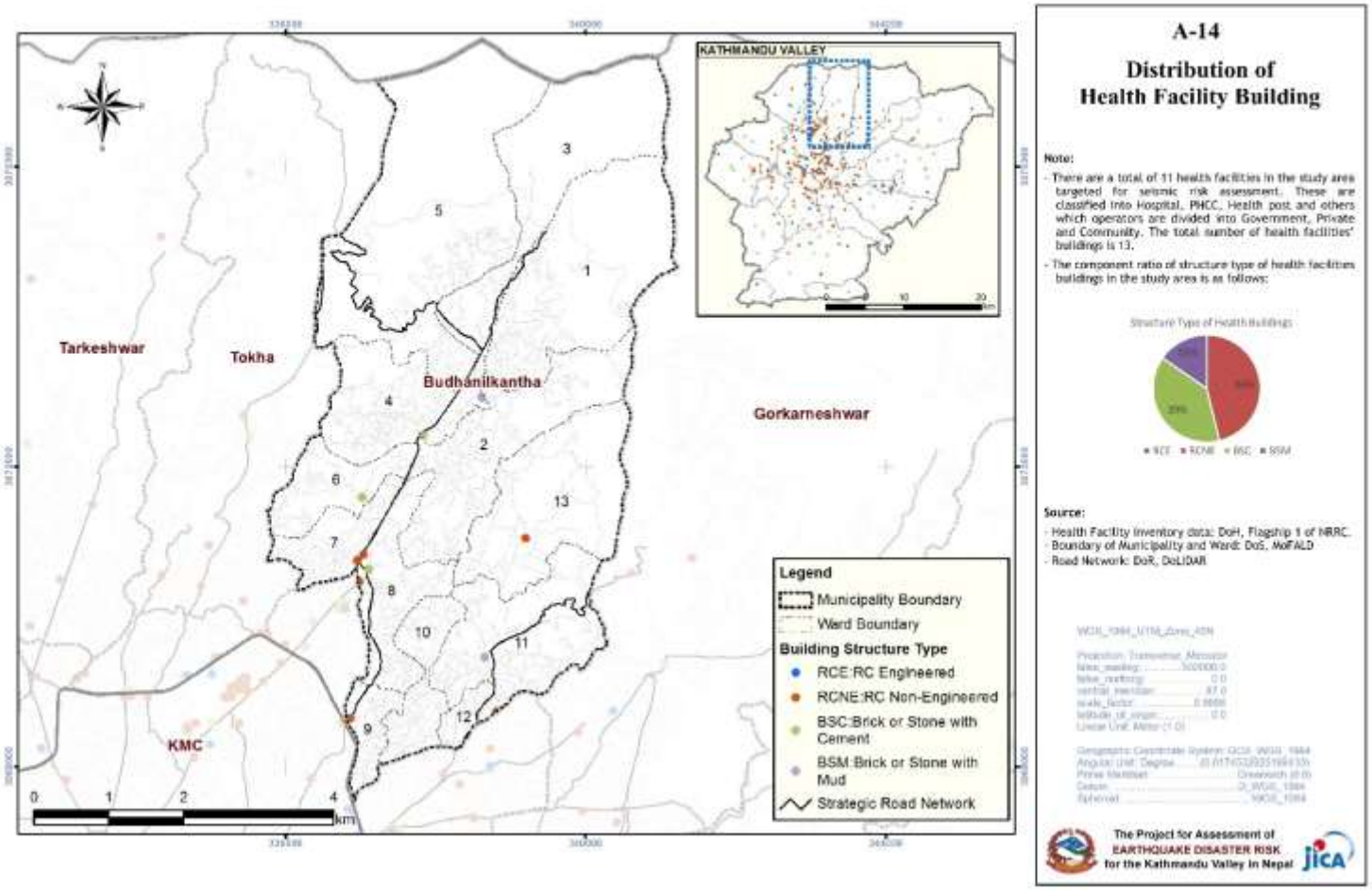

चित्र १४: बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा अवस्थित स्वास्थ्य संस्था

तालिका २५: बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाका विभिन्न वडामा रहेका स्कुल

क्र.स	वडा	स्कुलको नाम	स्थान	विद्यार्थी संख्या	प्रकोपको जोखिमको अवस्था	पानीको स्रोत	पहुँच सडकको चौडाई	भवनको प्रकार	अपाङ्ग मैत्री	Evacuation Route	अग्नि नियन्त्रण यन्त्र/चलाउने तालिम
१.	१	जय भद्रकाली आ.वि.		१३५	छैन	पर्याप्त	१८ फिट	पक्कि-१	छैन	छ	छ
२.		ओम सार्वजनिक विद्यालय		२५०	पहिरो जोखिम	प्रयाप्त	१५ फिट	अर्ध पक्कि	छैन	छैन	छैन
३.	२	गणेश मा.वि.	गणेशचोक	१०००+	पहिरोको जोखिम	बोरिंग	१३ फिट	पक्कि ३ वटा भवन	छ	छैन	छ
४.		BMCA स्कुल	बदेली/बाँडेपाखा	७००+	छैन	पर्याप्त	१८ फिट	पक्कि-२			
५.		Sunrise school	चपली चोक	३००	छैन	पर्याप्त	२० फिट	ब्लक-४			
६.	३	आत्मबिक्रम आधारभूत स्कूल	मुहाँन पोखरी	१५५	कटनको जोखिम	प्रायप्त	१५ फिट	पक्की १-३ तला कच्ची १-१ तला			
७.		बुढानीलकण्ठ स्कूल	मुहाँन पोखरी	१२००+	कटनको जोखिम	प्रायप्त	१५ फिट				
८.		धुव्रतारा बोर्डिंग	चपली	२५०-४००		प्रायप्त					

क्र.स	वडा	स्कुलको नाम	स्थान	विद्यार्थी संख्या	प्रकोपको जोखिमको अवस्था	पानीको स्रोत	पहुँच सडकको चौडाई	भवनको प्रकार	अपाङ्ग मैत्री	Evacuation Route	अग्नि नियन्त्रण यन्त्र/चलाउने तालिम
९.		वाल विकाश केद्रिय	मंदिर पश्चिम	४५०	जनावर आतंक	प्रायस		पक्की १-१ तला कच्ची १-४ ताल			भएको तर अपडेट नभएको
१०.	४	श्री राम आधारभूत विध्यलौ	पासीकोट/सिरानचोक	१७०	छैन		२६ फिट	२ पक्कि २२	छैन	छैन	
११.		मदन आश्रित आदर्श मा.वि.	क्वाँ टोल	२८०	पहिरो सामान्य/सडक दुर्घटना	मुहान /इनार	११ मिटर	पक्कि-२ तल २ भवन पक्कि २१ कोठा	छैन	छ	तालिम लाई प्राथमिकता राहत उद्दार मानवीय तालिम दिईनु पर्ने
१२.		श्री राम आधारभूत विध्यलौ	पासीकोट/सिरानचोक	१७०	छैन		२६ फिट	२ पक्कि २२	छैन	छैन	
१३.	५	श्री बाल विकास आ.वि									
१४.	६	श्री भद्राकाली आ. बि.	खड्का भद्राकाली	१२५	सड़क दुर्घटना	बोरिंग पर्यास २० फुट	२० फुट	पक्की २-१३	X	X	Fire extinguisher नभएको

क्र.स	वडा	स्कुलको नाम	स्थान	विद्यार्थी संख्या	प्रकोपको जोखिमको अवस्था	पानीको स्रोत	पहुँच सडकको चौडाई	भवनको प्रकार	अपाङ्ग मैत्री	Evacuation Route	अग्नि नियन्त्रण यन्त्र/चलाउने तालिम
											First aid box
१.	७	TIA (गूठी)	हात्ती गैडा डठ गाउँ	६५०	छैन	प्रायस	२० फिट	पक्की-३ १-४ ताल १-३ तल्ला १ टहरो			छ
२.		भक्ति international school	हात्ती गौंडा	३००-४००	छैन	बोरिंग/पर्यास	२० फिट	पक्कि-३ तल १ टहरा-खुला स्थान-			
३.	८	महांकाल जन जागृत मा. वि.	गोलफुटर.	४५०	छैन /सडक दुर्घटना-बोर्ड सूचना	छ	५-७ मिटर	४-वटा २ तलका सबै पक्की २-retro fitting gariyeko १ -नयाँ निर्माण-ढोका	छैन	छैन -१ रोपनी	छैन/ प्राथमिक उपचार बाकस-नर्स

क्र.स	वडा	स्कुलको नाम	स्थान	विद्यार्थी संख्या	प्रकोपको जोखिमको अवस्था	पानीको स्रोत	पहुँच सडकको चौडाई	भवनको प्रकार	अपाङ्ग मैत्री	Evacuation Route	अग्नि नियन्त्रण यन्त्र/चलाउने तालिम
								बाहिर खुल्दा सहज १ पक्कि			
४.		Valley पब्लिक	सुंदर बस्ती	८००-९००	छैन	छ	५-७ मिटर	उचाई - ४ ताला+१ ट्रस Variety निजी	छैन	छैन	छ/छ-नर्स राखेको
५.		नैशनल यूनाइट	गणेश चोक	५००	छैन	छ	५-७ मिटर	निजी			छ
६.		अमर दीप	हात्ती गैडा	३००	छैन	छ	५-७ मिटर	निजी			
७.	९	Kashtamandap school		१०००		पर्याप्त	८ मिटर	पक्कि-४ २ तला			
८.		National ideal school									
९.		Loyalty school									
१०.		बाल उद्दार मा वि	मिलन चोक	१०००	छैन	लाईन महांकाल/बोरिंग	६ मिटर	पक्कि ५	छैन		छ/First aid box/nurse

क्र.स	वडा	स्कुलको नाम	स्थान	विद्यार्थी संख्या	प्रकोपको जोखिमको अवस्था	पानीको स्रोत	पहुँच सडकको चौडाई	भवनको प्रकार	अपाङ्ग मैत्री	Evacuation Route	अग्नि नियन्त्रण यन्त्र/चलाउने तालिम
								आन्दाजी कोठाः ५०			
११.	१०	चार्टर आधारभूत स्कुल	साप्रे ढुंगा	१२९	छैन	पर्याप्त	६ मिटर	पक्कि १ ताला १० कोठा	छैन		First aid box
१२.		पाथिभरा स्कुल	पाथिभरा				४ फिट	२० कोठा			
१३.	१२	बालकुमारी मा.वि.	लाखेपोखरी	४८५	ढल व्यवस्थापन गर्नु पर्ने	सरकारी/इनार	१८ फिट	पक्कि ३	छैन	छैन	छैन/First aid छ
१४.		त्रिज्योति मावि. (निजी)	फैका	१०३४	छैन	पर्याप्त	३५ फिट	पक्कि-३/४० कोठा	छैन	छैन	छ/छ
१५.		घटराज मावि	घटराज चोक	७००	छैन	पर्याप्त	२० फिट	पक्कि-१ १५ कोठा	छैन	छैन	छ/छ
१६.	१३	श्रीनौली मावि	वडा कार्यालय संगै, चुनिखेल र मान्टिगा	३०० ३ क्छ्या सम्म	छैन	बोरिंग पर्याप्त	९ मिटर	पक्कि-१ ३ तला २० कोठा	छैन		अग्नि नियन्त्रण यन्त्र

क्र.स	वडा	स्कुलको नाम	स्थान	विद्यार्थी संख्या	प्रकोपको जोखिमको अवस्था	पानीको स्रोत	पहुँच सडकको चौडाई	भवनको प्रकार	अपाङ्ग मैत्री	Evacuation Route	अग्नि नियन्त्रण यन्त्र/चलाउने तालिम
				६०० जति माथि				४० कोठा ३ वटा भवन पक्कि			
१७.		जनउद्दार मावि	गाम्चा	६००	छैन	मुहान+बोरिंग पर्याप्त	९ मिटर	४ तलाको २ वटा			
१८.		पिक पोइन्ट एकेडेमी	चुनिखेल	५००	छैन	पर्याप्त	९ मिटर	टहरा २ ताला	छैन		छ

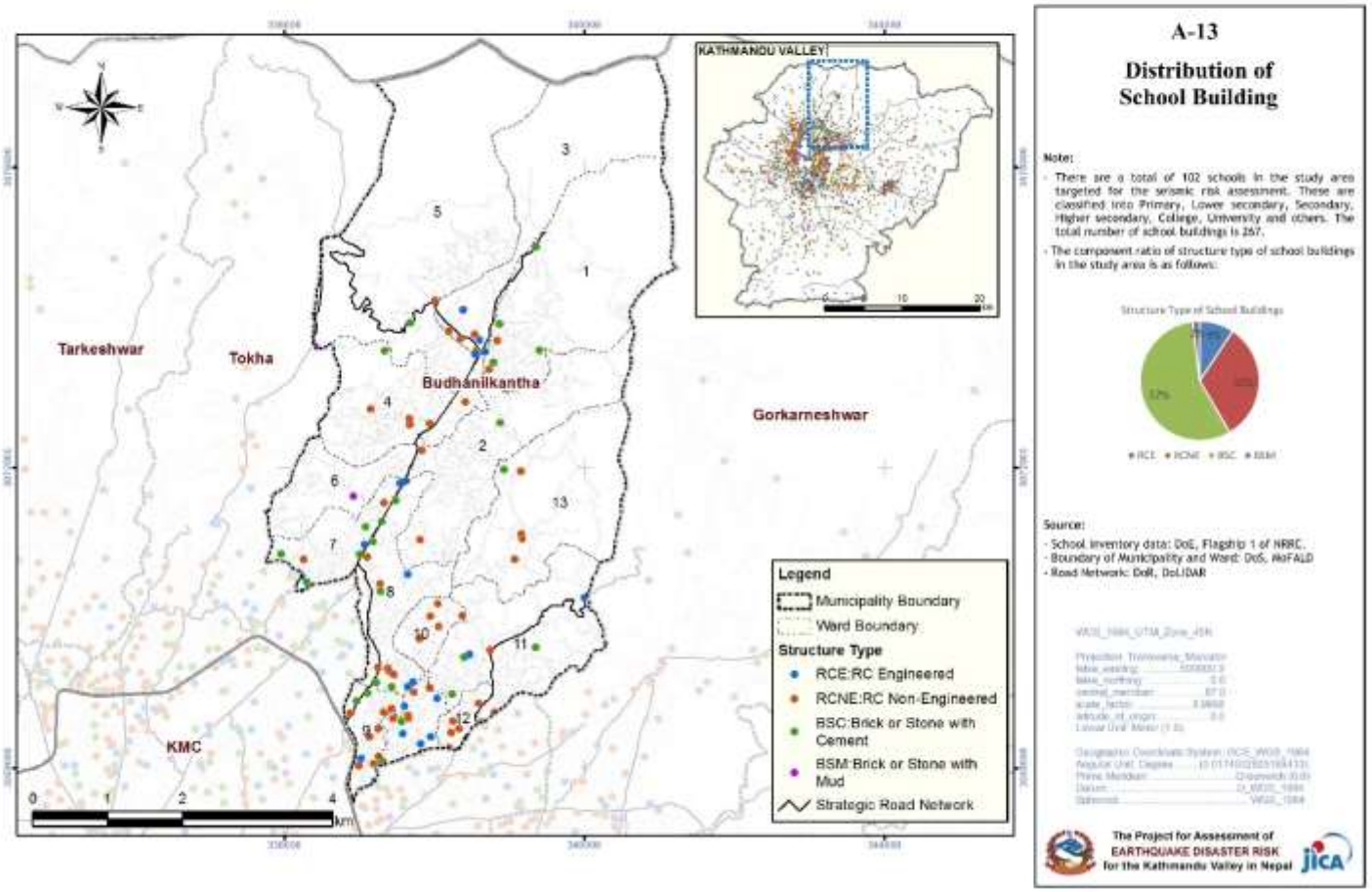

चित्र १५: बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा अवस्थित विद्यालय

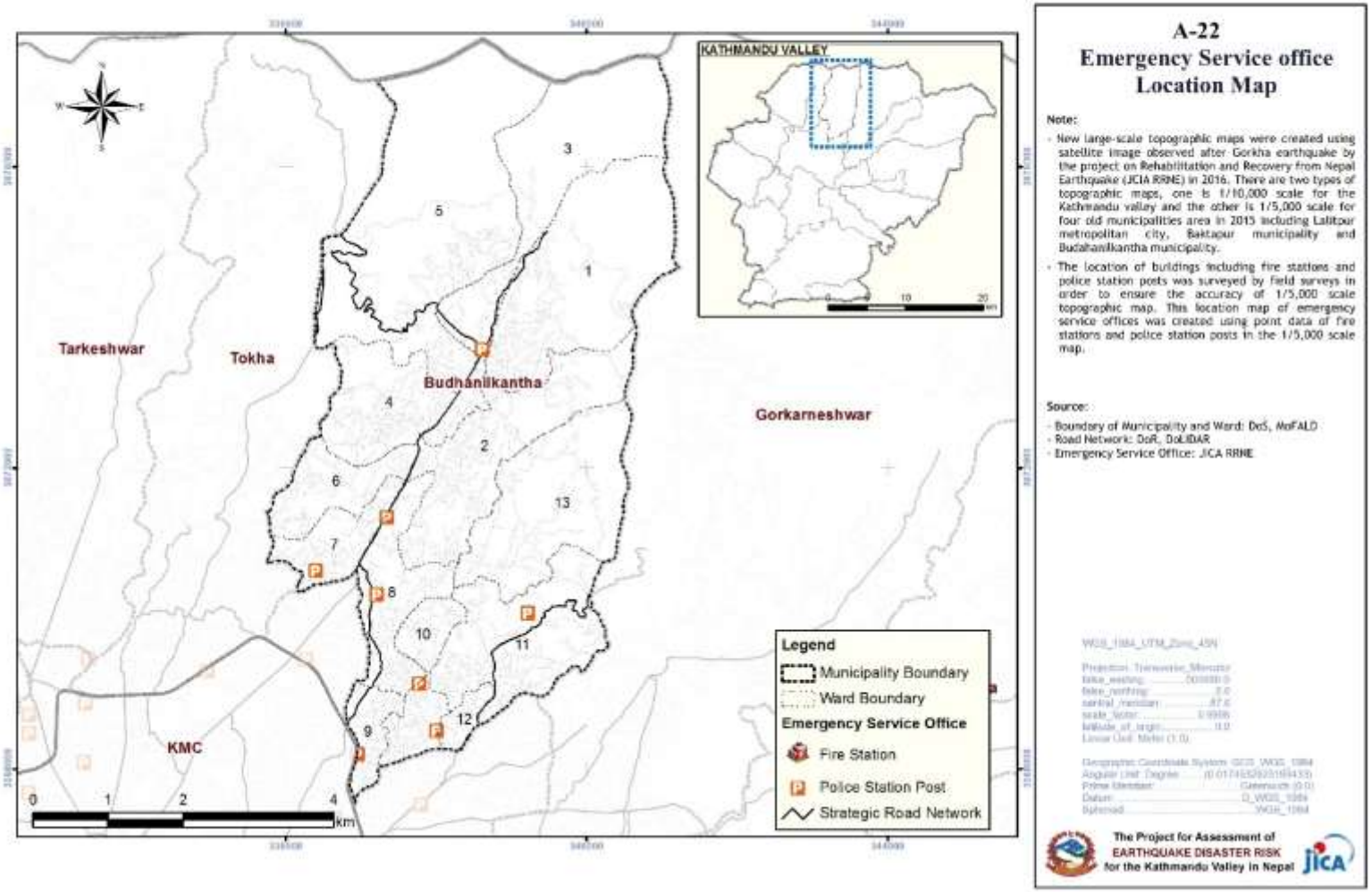

चित्र १६: बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा आकस्मिक सेवा संस्थाको अवस्थिति

तालिका २६ : नगरपालिकाको स्रोत उपलब्धता तथा पहुँच

(क) समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र अन्तर्गत रहेका स्रोत, साधनको विवरण			
क्र.सं.	श्रोत, साधन/उपकरण	संख्या/परिमाण	भण्डारण स्थल, स्थान
१	दमकल (आवश्यक औजार सेट सहित)	१	नगरपालिका कार्यालय परिसर
२	Excavator (जे.सि.बि)	१	नगरपालिका कार्यालय परिसर
३	जिप	४	नगरपालिका कार्यालय परिसर
४	Ambulance	१	१३ नं वडा कार्यालय
५	Hand mike with battery	४	नगरपालिका कार्यालय परिसर
६	Fire Exitinguisher	१४	नगरपालिका कार्यालय परिसर
७	FA Box	१५	नगरपालिका कार्यालय परिसर
८	Prybar	१२	नगरपालिका कार्यालय परिसर
९	Crowbar	१२	नगरपालिका कार्यालय परिसर
१०	Pick with handle	१२	नगरपालिका कार्यालय परिसर
११	Shovel	६	नगरपालिका कार्यालय परिसर
१२	Wood cutter	१२	नगरपालिका कार्यालय परिसर
१३	Plastic bucket	१२	नगरपालिका कार्यालय परिसर
१४	Head light	१२	नगरपालिका कार्यालय परिसर
१५	Safety helmet	१८	नगरपालिका कार्यालय परिसर
१६	Life Jacket	१२	नगरपालिका कार्यालय परिसर
१७	Spray paint	१६	नगरपालिका कार्यालय परिसर
१८	Cotton rope	१६ रोल	नगरपालिका कार्यालय परिसर
१९	Gum boots	१८ जोडी	नगरपालिका कार्यालय परिसर
२०	Caution tape	८ रोल	नगरपालिका कार्यालय परिसर
२१	Leather gloves	३६ जोडी	नगरपालिका कार्यालय परिसर
२२	Rain coat	१८	नगरपालिका कार्यालय परिसर
२३	Safety goggles	१८	नगरपालिका कार्यालय परिसर
२४	Latex gloves	१४	नगरपालिका कार्यालय परिसर
२५	Paper mask	१६ बाकस	नगरपालिका कार्यालय परिसर
२६	Stone breaker machine 75 mm High best quality Diesel	१	नगरपालिका कार्यालय परिसर

(क) समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र अन्तर्गत रहेका स्रोत, साधनको विवरण			
क्र.सं.	श्रोत, साधन/उपकरण	संख्या/परिमाण	भण्डारण स्थल, स्थान
२७	Gasoline chain saw 58 cc High (best) quality Petrol	१	नगरपालिका कार्यालय परिसर
२८	Grinder machine 7 inches High (best) quality Electricity	१	नगरपालिका कार्यालय परिसर
२९	400 mm Petrol rotary rescue saw with blade set for metal, concrete, wood & iron cutter	१	नगरपालिका कार्यालय परिसर
३०	5m Measuring tape	५	नगरपालिका कार्यालय परिसर
३१	Apron	१८	नगरपालिका कार्यालय परिसर
३२	Axe with handle	५	नगरपालिका कार्यालय परिसर
३३	Big Trunk	१	नगरपालिका कार्यालय परिसर
३४	Boot	१०	नगरपालिका कार्यालय परिसर
३५	Bucket	१८	नगरपालिका कार्यालय परिसर
३६	Concret cutter machine (Stone/Marble Cutter)	१	नगरपालिका कार्यालय परिसर
३७	Crowbar	१०	नगरपालिका कार्यालय परिसर
३८	Dead body bags	१५	नगरपालिका कार्यालय परिसर
३९	FA Kits with bags	३	नगरपालिका कार्यालय परिसर
४०	Fire Exitinguisher	६	नगरपालिका कार्यालय परिसर
४१	Fire fighting suit	२	नगरपालिका कार्यालय परिसर
४२	Grill cutter machine	१	नगरपालिका कार्यालय परिसर
४३	Grinding machine	४	नगरपालिका कार्यालय परिसर
४४	Hand mike with battery	१	नगरपालिका कार्यालय परिसर
४५	Hazard tape/Scene tape	२	नगरपालिका कार्यालय परिसर
४६	Head light	६	नगरपालिका कार्यालय परिसर
४७	Hydaulics Jack	२	नगरपालिका कार्यालय परिसर
४८	Iron cutting saw with frame (Hacksaw)	९	नगरपालिका कार्यालय परिसर
४९	Key and lock	१	नगरपालिका कार्यालय परिसर
५०	Matress	१८	नगरपालिका कार्यालय परिसर
५१	Pick axe with handle	६	नगरपालिका कार्यालय परिसर
५२	Plastic backboard	३	नगरपालिका कार्यालय परिसर

(क) समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र अन्तर्गत रहेका स्रोत, साधनको विवरण			
क्र.सं.	श्रोत, साधन/उपकरण	संख्या/परिमाण	भण्डारण स्थल, स्थान
५३	Prybar	१०	नगरपालिका कार्यालय परिसर
५४	Rain coat	८	नगरपालिका कार्यालय परिसर
५५	Rescue rope	५	नगरपालिका कार्यालय परिसर
५६	Safety belt	२	नगरपालिका कार्यालय परिसर
५७	Safety goggles	१५	नगरपालिका कार्यालय परिसर
५८	Safety helmet with chin strap	१०	नगरपालिका कार्यालय परिसर
५९	Screw drivers in different size	५	नगरपालिका कार्यालय परिसर
६०	Shovel	१०	नगरपालिका कार्यालय परिसर
६१	Siren	२	नगरपालिका कार्यालय परिसर
६२	Sliding ladder	२	नगरपालिका कार्यालय परिसर
६३	Stone hammer	१०	नगरपालिका कार्यालय परिसर
६४	Stretcher (Folding)	६	नगरपालिका कार्यालय परिसर
६५	Tarpaulin	१०	नगरपालिका कार्यालय परिसर
६६	Tent, Gazebo, super strong heavy duty	२	नगरपालिका कार्यालय परिसर
६७	Tin Snips (10")	५	नगरपालिका कार्यालय परिसर
६८	Whistle with rope	१४	नगरपालिका कार्यालय परिसर
६९	Wire cutter	४	नगरपालिका कार्यालय परिसर

तालिका २७ : स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र अन्तर्गत रहेका स्रोत, साधनको विवरण

क्र.सं.	श्रोत, साधन/उपकरण	संख्या/परिमाण	स्वास्थ्य शाखा, बुढानीलकण्ठ नगरपालिका
१	Metronidazole 400 mg	३०००	स्वास्थ्य शाखा
२	Metronidazole 200 mg	०	स्वास्थ्य शाखा
३	Paracetamol 500 mg	५०००	स्वास्थ्य शाखा
४	Paracetamol Syrup	०	स्वास्थ्य शाखा
५	Jeevan Jal	२०००	स्वास्थ्य शाखा
६	Azithromycin	२०००	स्वास्थ्य शाखा

क्र.सं.	श्रोत, साधन/उपकरण	संख्या/परिमाण	स्वास्थ्य शाखा, बुढानीलकण्ठ नगरपालिका
७	Amoxicillin 500/200 mg	३०००	स्वास्थ्य शाखा
८	N/S	५०	स्वास्थ्य शाखा
९	RL	०	स्वास्थ्य शाखा
१०	Betadin	२५	स्वास्थ्य शाखा
११	Bandage	३०	स्वास्थ्य शाखा
१२	Cotton	३०	स्वास्थ्य शाखा
१३	Gloves	५००	स्वास्थ्य शाखा
१४	Licoplast	१०	स्वास्थ्य शाखा
१५	Scissor	१५	स्वास्थ्य शाखा
१६	BP Set	५	स्वास्थ्य शाखा
१७	Forcep	१०	स्वास्थ्य शाखा
१८	Silver Ointment	२००	स्वास्थ्य शाखा
१९	Eye/Ear drop	२००	स्वास्थ्य शाखा
२०	Staitcher	१०	स्वास्थ्य शाखा
२१	Mask	२०००	स्वास्थ्य शाखा

तालिका २८ : खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्धन क्षेत्र अन्तर्गत रहेका स्रोत, साधनको विवरण

क्र.सं.	श्रोत, साधनउपकरण/	संख्यापरिमाण/	भण्डारण स्थल
१	ट्रिपर	१	बुढानीलकण्ठ नगरपालिका परिसर
२	ट्र्याक्टर	हाल नभएको	बुढानीलकण्ठ नगरपालिका परिसर
३	ठेला गाडा	३	बुढानीलकण्ठ नगरपालिका परिसर
४	बेल्चा	हाल नभएको	बुढानीलकण्ठ नगरपालिका परिसर
५	सब्बल (खन्ती)	हाल नभएको	बुढानीलकण्ठ नगरपालिका परिसर
६	गैंती	हाल नभएको	बुढानीलकण्ठ नगरपालिका परिसर
७	पञ्जा	हाल नभएको	बुढानीलकण्ठ नगरपालिका परिसर
८	तस्ला	हाल नभएको	बुढानीलकण्ठ नगरपालिका परिसर
९	घन	हाल नभएको	बुढानीलकण्ठ नगरपालिका परिसर
१०	हँसिया	हाल नभएको	बुढानीलकण्ठ नगरपालिका परिसर
११	फोरूवा	हाल नभएको	बुढानीलकण्ठ नगरपालिका परिसर
१२	ईन्धन (Fuel) बाट चल्ने आरा/ ह्याक्सा (Hacksaw)	४	बुढानीलकण्ठ नगरपालिका परिसर

तालिका २९ : आपत्कालीन आश्रय र गैरखाद्य तथा शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र अन्तर्गत रहेका स्रोत, साधनको विवरण

क्र.सं.	श्रोत, साधनउपकरण/	संख्यापरिमा/ण	भण्डारण स्थल
१	गैरखाद्य सामग्री सेट	१० सेट	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
२	त्रिपाल	७५ थान	बुढानीलकण्ठ नगरपालिका परिसर
३	१० लिको. बाल्टिन (धातु)	१० थान	बुढानीलकण्ठ नगरपालिका परिसर
४	बाँस	हाल नभएको	बुढानीलकण्ठ नगरपालिका परिसर

तालिका ३० : संरक्षण तथा सुरक्षा र आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र अन्तर्गत रहेका स्रोत, साधनको विवरण

क्र.सं.	श्रोत, साधनउपकरण/	संख्यापरिमाण/	भण्डारण स्थल
१	महिला, बालबालिका तथा सामाजिक सुरक्षा क्षेत्र अन्तर्गत आवश्यक सामग्री भण्डारण	छैन	छैन
२	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र अन्तर्गत आवश्यक सामग्री भण्डारण	छैन	छैन

तालिका ३१ : स्थानीय ज्ञान, सिप, क्षमता र प्रविधिको विश्लेषण

क्र.सं.	विपदको प्रकार	हालै घटेको विपद	पूर्वतयारी तथा न्यूनीकरण कार्य (एकल)	पूर्वतयारी तथा न्यूनीकरण कार्य (सामूहिक)	विपद प्रतिकार्य (एकल/सामूहिक)
१	पहिरो	पहिरो जाँदा बस्ती जोखिममा पऱ्यो	इन्जिनियरमार्फत मूल्यांकन	पर्खाल निर्माण, खोला नियन्त्रण	त्रिपाल, खाद्यान्न वितरण, कार्यपालिका निर्णय अनुसार राहत
२	बाढी	खोलाको बहावले कृषि क्षेत्रमा क्षति	चेतावनी संकेत, स्थलगत अवलोकन	खोलामा तटबन्ध र नियन्त्रण संरचना	राहत वितरण, आपतकालीन बैठक
३	कोभिड/डेंगी	महामारीको समयमा स्वास्थ्य जोखिम वृद्धि	मास्क, औषधि वितरण	स्वास्थ्य शिविर, जनचेतना कार्यक्रम	सार्वजनिक स्थलमा औषधि छर्कने, आइसोलेशन व्यवस्थापन
४	आगलागी	२०७९ मा घरमा आगलागी	दमकल तयारी, तालिम	दमकल पहुँच सुधार	दमकल परिचालन, राहत वितरण (सीमित)
५	दुर्घटना/उद्धार	सडक दुर्घटना, बाढीमा उद्धार	स्थानीय स्वयंसेवकमार्फत उद्धार	सामूहिक अभ्यास	उद्धार कार्य, मनोसामाजिक सहयोग

६	विपद अभिलेख व्यवस्थापन	विपद पश्चात क्षति विवरण संकलन	तथ्यांक अभिलेख, रिपोर्ट तयारी	DRR तालिम, डेटा संयोजन	रिपोर्टिङ, स्रोत समन्वय

संस्थागत विश्लेषणः

विपद् व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तनका सवालमा आर्थिक, प्राविधिक तथा सहजीकरण सहयोग गर्न सक्ने संघ, संस्था तथा निकायहरु देहाय बमोजिम पहिचान गरिएको छ ।

तालिका ३२ : नगरपालिका भित्र रहेका कार्यालय संघसंस्था

क्र.स.	वडा	कार्यालय/संघसंस्था	नाम/संख्या	ठेगाना	भौगोलिक दुरी
१.	१	सामुदायिक/मध्यवर्ती वन उपभोक्ता समिति	डुकुर्नी म.सा.व.		
२.		स्वास्थ्य संस्था	आधारभूत		
३.		सैनिक व्यारेक	छ		
४.		राष्ट्रिय निकुन्ज कार्यालय	छ		
५.		खानेपानी उपभोक्ता समिति	छ		
६.		निर्णय तहमा महिला	२		
७.		युवा क्लब	तौलुङ युवा क्लब		
८.		महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	८		
९.	२	सामुदायिक/मध्यवर्ती वन उपभोक्ता समिति	चिहान डाँडा, पन्चकन्या		
१०.		स्वास्थ्य संस्था	आधारभूत		
११.		निर्णय तहमा महिला	२		
१२.		महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	८		
१३.		आधारभूत खोज तथा उदार	५		
१४.	४	सामुदायिक/मध्यवर्ती वन उपभोक्ता समिति	राष्ट्रिय निकुन्ज/वनदेवी म.सा.व.		
१५.		स्वास्थ्य संस्था	राष्ट्रिय आयुर्वेद पन्चकर्म तथा योग सेवा केन्द्र		
१६.		खानेपानी उपभोक्ता समिति			

क्र.स.	वडा	कार्यालय/संघसंस्था	नाम/संख्या	ठेगाना	भौगोलिक दुरी
१७.		निर्णय तहमा महिला	२		
१८.		युवा क्लब	निलकण्ठ युवा क्लब		
१९.		महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	८		
२०.		सीसीटीभी	१		
२१.	५	रेडक्रस	१		
२२.		शिवपुरी रा. नी. कार्यालय			
२३.		नेपाली सेना			
२४.		महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	८		
२५.		निर्णय तहमा महिला	२		
२६.	७	प्रहरी कार्यालय			
२७.		महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	७		
२८.		महिला/आमा समूह	६		
२९.		निर्णय तहमा महिला	२		
३०.		युवा क्लब	१		
३१.		सिसिटिभी	४२		
३२.	८	प्रहरी कार्यालय (जगन्नाथ पार्क)	१८ जना		
३३.		प्रहरी कार्यालय (गोल्फुटार)	७ जना		
३४.		महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	९		
३५.		निर्णय तहमा महिला	२		
३६.	९	प्रहरी बिट	७-८ जना		
३७.		युवा क्लब	२		
३८.		निर्णय तहमा महिला	३		
३९.		प्रहरी बिट	५८ +६ जना		
४०.		सिसिटिभी	२० स्थान		
४१.	१२	महिला समूह	३७		
४२.		निर्णय तहमा महिला	२		
४३.		युवा क्लब	५		

तालिका ३३ : नगरपालिका भित्र रहेका प्राकृतिक श्रोत साधन

क्र.स	श्रोत	नाम	कैफियात
१.	खोला खोला	हाडे खोला आइतबारे खोला महादेव खोला शिवपुरी बदेलि विष्णुमति खोला लुंडे खोला	

२.३ जोखिम र समस्या विश्लेषण खाका

नगरपालिकामा प्रमुख रुपमा पहिचान भएका र समुदायले भोगिरहेका प्रमुख प्रकोपहरु, ती प्रकोपले असर गर्ने प्रमुख तत्वहरु, विपद्का कारण, असर र सम्भावित समाधानका उपायबारे विश्लेषण गरिएको छ। छलफलको निष्कर्ष तपसिल बमोजिम छ।

तालिका ३४ : बुढानिलकण्ठ नगरपालिका विपद्को कारण र असर विश्लेषण तालिका

क्र. सं	विपदको प्रकार	विपदको कारण	विपदको असर	सम्भावित समाधानका उपायहरु
१	भूकम्प	कमजोर भौगोलिक संरचना, भूकम्प प्रतिरोधात्मक घर निर्माण नगर्नु, विद्यालय तथा संरचनाहरु प्रवलिकरण नगर्नु, बहुषकोप तथा विपद्को जोखिम मूल्याङकन नगर्नु	मानविय तथा भौतिक क्षति बालबालिकाको पढाईमा असर खाद्दान्न नष्ट तथा अभाव मनोसामाजिक समस्या हुने घर तथा अन्य भौतिक क्षति मुहान सुक्ने	भूकम्प प्रतिरोधात्मक संरचना निर्माण खुल्ला स्थानको पहिचान भूकम्पीय जोखिमबारे सचेतना अभिवृद्धि दक्ष कालीगढ परिचालन सूरक्षित सेल्टर निर्माण
२	बाढी	अधिक वर्षा, जङ्गलको कटाइ, खोला किनार नजिक मनविय क्षति हुन् घर र बस्ती हुनु तटबन्ध नहुनु खोला छेउछाउमा अव्यवस्थित बसोबास	घरको क्षति, जनधनको क्षति, सडकको अवरुद्धता मानविय तथा भौतिक क्षति बालबालिकाको पढाईमा असर खाद्दान्न नष्ट तथा अभाव मनोसामाजिक समस्या हुने खानेपानीको अभाव कमजोर पर्खाल	खोला किनार नजिक बस्ती बसाउन नदिने जोखिम स्थानमा तटबन्ध लगाउने जोखिम स्थानमा बस्ती तथा घर बस्न नदिन नीति बनाउने खोला छेउमा भएको

क्र. सं	विपदको प्रकार	विपदको कारण	विपदको असर	सम्भावित समाधानका उपायहरु
		मनोसामाजिक समस्या खहरे खोलाहरु हुनु खानेपानीको अभाव कमजोर पर्खाल जमिन कटान हुनु बनाउनु घर तथा अन्य भौतिक क्षति हुनु बाढी सम्बन्धि जनचेतनाको अभाव बाढीबाट जोगिने उपायको पूर्वतयारी नगर्नु गरिब तथा सुकुम्बासी आवास व्यवस्थित नहुनु दिर्घकालीन योजना नबनाउनु	जमिन कटान हुनु	बसोबास व्यवस्थित गर्ने जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने वृक्षारोपण गर्ने खोला नियन्त्रणका लागि दर्घकालीन योजना बनाउने
३	जगली जनावारको आतंक	खुल्ला घर हुनाले वनजगंलको छेउमा बस्ती बस्नाले र कमजोर घरहरु बनाउनाले सुरक्षित घर तथा घेराबार नगर्नु जंगल छेउमा खेती लगाउनु जंगली जनावरको शिकार गर्नु जंगली फलफुलको र खाद्यन्नको कमी	भौतिक, आर्थिक, खेतिबारी क्षति खाद्यान्नमा कमि, भोकमरी, अन्न बाली : धान, मकै लगायतका अन्य बाली नोक्सान गर्ने पशु चौपाया खाइदिने तथा घाइते पार्ने	राहत कोषको व्यवस्थापन गर्ने, जनावार व्यवस्थापनमा निति नियम बनाउने, जनावरले नखाने बाली तथा खेति प्रविधि अपनाउने, बन्यजन्तु आकमणलाई नियन्त्रणका लागि योजना बनाउनु पर्ने जंगल छेउछाउ बस्ती बसाउन रोक लगाउने राष्ट्रिय निकुञ्ज ताथ डिभिजन वन कार्यालयसंग समन्वय गर्ने पशु प्राविधिकद्वारा उपचार गर्ने खेती योग्य जमिन छेउछाउ तारबार लगाउ
४	आगलागी	गर्मी मौसम, वायुको गति, घरेलु र कृषि क्षेत्रमा आगोको सुरुवात		जनचेतना मुलक कार्यक्रम समुदायिक वन उपभोक्ता समूहलाई अग्निरेखा तथा

क्र. सं	विपदको प्रकार	विपदको कारण	विपदको असर	सम्भावित समाधानका उपायहरु
		खडेरी, हावाहुरी, जगलको छेउछाउ बस्ति हुनु अव्यवस्थित बसोबास जथाभावी आगो बाल्नु आगजन्य पदार्थहरू असुरक्षित स्थान तथा बालबालिकाको पहुँच हुने ठाउँमा राख्नु जनचेतनाको कमी जनचेतनाको कमी,		वनसंरक्षणको तालिम, सिचाई व्यवस्थापन कार्यक्रम, वारुण यन्त्रको व्यवस्थापन
५	सडक दुर्घटना	असुरक्षित सडक संरचना, मापदण्डको अभाव, चालकको लापरवाही	जनहानि, सडक अवरुद्ध, यातायातमा समस्या मानविय क्षति हुनु,	सिपको व्यवस्थापन
६	महामारी	वर्षा मौसममा मच्छरको अत्यधिक प्रजनन, अस्तव्यस्त जीवनशैली, घर वरपर सरफाई नहुन बाढीको समयमा स्वच्छ खानेपानी अभाव	स्वास्थ्य संकट, जनसंख्या मुद्धा, मच्छरको फैलाव, रोग फैलिनु, स्वास्थ्यमा असर	मुहान सफा गर्नु पर्ने, जनचेतना सम्बन्धि तालिम, बाढाको समयमा सफा खानेपानीको उपलब्ध गराउने
६	भूकम्प	भूगर्भीय अस्थिरता, तीव्र भूकम्पीय हलचल	जनधनको ठूलो क्षति, भौतिक पूर्वाधारमा क्षति	

२.४ बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको विपद् जोखिम शासकीय पद्धतिको विस्तृत विश्लेषण

१. कानुनी व्यवस्था

कूल प्राप्ताङ्कः १३.५ / १८ प्रतिशतः ७६.६७%

बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनसम्बन्धी कानुनी पूर्वाधार विकासमा राम्रो प्रगति गरेको देखिन्छ। नगरपालिकाले २०७७ सालमा आफ्नै DRRM ऐन तर्जुमा गरेको छ, जसमा रोकथाम, पूर्वतयारी, प्रतिकार्य, शीघ्र पुनर्लाभ र पुनर्निर्माणजस्ता विषयहरू समेटिएका छन्। भवन संहिता, भवन मापदण्ड, विपद् व्यवस्थापन कोष, राहत वितरण कार्यविधि जस्ता आधारभूत कानुनी तथा नीतिगत संरचनाहरू तयार पारिएका छन्। तथापि, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र महामारीजस्ता विषयहरू कानुनमा अझै समावेश हुन

बाँकी देखिन्छ। आपतकालीन खरिद सम्बन्धी प्रावधान, नगद राहत हस्तान्तरण विधि र विपद् सूचना प्रणालीसम्बन्धी कानुनी प्रावधानहरू अभावमा रहेका छन्।

२. संस्थागत तथा सांगठनिक संरचना

कूल प्राप्ताङ्कः १३ / २४ प्रतिशतः ५४.१७%

संस्थागत संरचनाको सन्दर्भमा नगरपालिका स्तरमा विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरिएको छ, तर पूर्ण रूपमा क्रियाशील नभएको उल्लेख छ। वडा स्तरमा केही विपद् सम्बन्धी गतिविधिहरू सञ्चालन गरिए तापनि, समग्र योजनाबद्ध कार्यान्वयनको अभाव छ। विपद् सामग्री भण्डारण, सुरक्षित आश्रयस्थल पहिचान, विपद् सिकाइ केन्द्र स्थापना जस्ता विषयमा प्रयास भए पनि ती प्रयोजनअनुकूल छैनन्। बाढी पूर्वसूचना प्रणाली, बहु प्रकोप नक्सांकन, गुनासो सुनुवाई संयन्त्रको प्रभावकारिता, र स्थानीय आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको स्थापना जस्ता महत्त्वपूर्ण विषयहरूमा कमजोरी देखिन्छ।

३. योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमन

कूल प्राप्ताङ्कः १०.५ / २२.५ प्रतिशतः ४६.६७%

विपद् न्यूनीकरणसम्बन्धी योजना तथा कार्यनीतिहरू केही मात्रामा नीतिगत दस्तावेजहरूमा उल्लेख गरिए पनि कार्यान्वयन पक्ष कमजोर देखिन्छ। वार्षिक बजेट विनियोजन गरिए पनि दीर्घकालीन रणनीति तथा बहुप्रकोपको - तयारी योजना उल्लेखनीय छैन। जोखिम संवेदनशील भूउपयोग योजना र खुला क्षेत्रको स्पष्ट कार्ययोजना - छ भने पनि समावेशी छैन। सामाजिक दृष्टिले संवेदनशील समूहहरूको आवश्यकतालाई ध्यान दिन थालिएको सहभागिता प्रणालीबारे स्पष्ट व्यवस्था छैन।

४. समन्वय, साझेदारी तथा सहकार्य

कूल प्राप्ताङ्कः ७.५ / १५ प्रतिशतः ५०%

स्थानीय, प्रदेश तथा संघीय तहसँगको समन्वय तथा साझेदारीमा केही पहल गरिए पनि अद्यावधिक अभिलेख र नीतिगत स्पष्टता अझै विकास गरिनुपर्ने देखिन्छ। विभिन्न सरोकारवाला निकायको परिचालनमा सहभागिता भए पनि तिनीहरूको भूमिकाबारे स्पष्ट निर्धारण गरिएको छैन। विपद् पोर्टलमा डेटा प्रविष्टि, अनुभव आदानप्रदान — र अन्तरपालिका सहयोग संरचनामा पनि सुधारको खाँचो देखिन्छ।

५. स्रोत साधन तथा क्षमता

कूल प्राप्ताङ्कः ५.५ / १०.५ प्रतिशतः ५२.३८%

विपद् व्यवस्थापनमा आवश्यक पर्ने न्यूनतम उपकरण, तालिम, र आवश्यक स्रोतसाधनको अभाव देखिन्छ। आन्तरिक स्रोतको केही हदसम्म परिचालन भएको छ भने पनि पर्याप्त तयारी छैन। समुदायस्तरमा क्षमता

विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गरिए पनि तिनीहरूको दिगोपन र विस्तार सीमित छ। Forecast-Based Financing जस्ता नवीन अभ्यासहरू नगरपालिकामा अवलम्बन गरिएको छैन।

६. अन्तरसम्बन्धित विषयहरू

कूल प्राप्ताङ्कः ४ / १० प्रतिशतः ४०%

लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशीकरण र सुशासनका दृष्टिले योजनामा केही मात्रामा विषय समेटिएको छ। विशेष गरी महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, बालबालिका, वृद्धवृद्धा तथा सीमान्तकृत समुदायसँग समन्वय गर्ने अभ्यास न्यून छ। प्रशिक्षणहरूमा यी विषयहरू समेटिएको भए पनि कार्यान्वयनको चरणमा स्पष्ट रणनीति अभावमा छ।

समग्र विश्लेषण

कूल प्राप्ताङ्कः ५४ / १०० समग्र प्रदर्शनः ५४%

बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण र जलवायु अनुकूलनको क्षेत्रमा केही कानुनी तथा संस्थागत पहलहरू अगाडि सारेको पाइन्छ। तथापि, नीति कार्यान्वयन, दीर्घकालीन योजना, स्रोत परिचालन, समन्वय र समावेशीकरणका क्षेत्रमा उल्लेखनीय सुधार आवश्यक छ। वर्तमान अवस्था अनुसार संस्थागत प्रतिबद्धता र क्षमता देखिए पनि प्रगति पर्याप्त र व्यापक छैन भन्ने निष्कर्षमा पुग्न सकिन्छ।

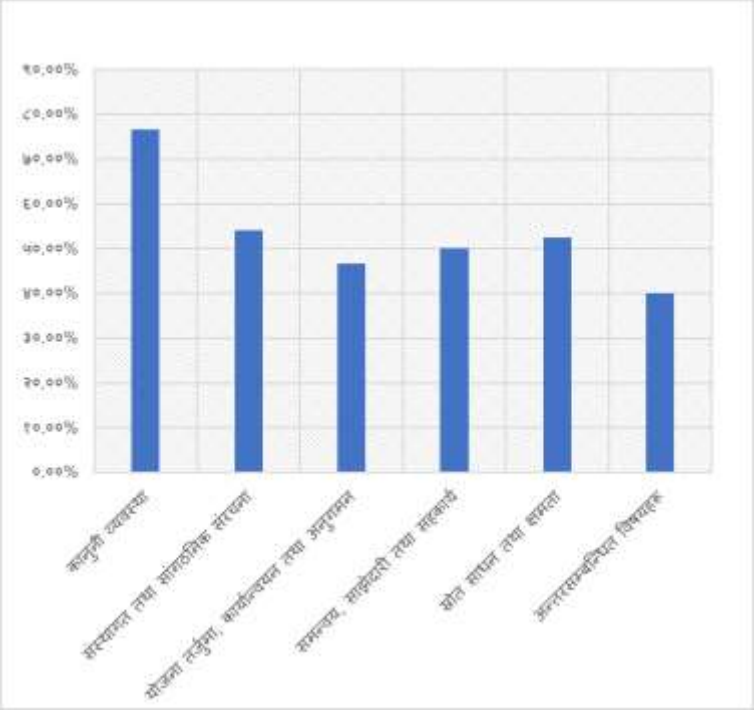

चित्र १७: नगरपालिकाको विपद सम्बन्धि शासकीय पद्धतिको अवस्था

तालिका ३५ : विभिन्न क्षेत्रबाट प्राप्त वडागत अंकभार

वडा नं	मानवीय क्षति	जोखिम / प्रभावित परिवार	घरको क्षति/जोखिम	आर्थिक क्षति	विगत का घटना	जलवायु मा परिवर्तन	श्रोतको उपलब्धता	संस्थागत विश्लेषण	जनसंख्या को विश्लेषण	जम्मा अंक
१	१	३	१	३	१	२	२	२	१	१६
२	१	२	१	१	२	२	३	३	२	१७
३	२	२	२	१	३	२	३	३	१	१९
४	२	२	१	२	२	२	३	२	२	१८
५	१	३	३	३	३	२	२	२	१	२०
६	१	१	२	१	१	२	३	२	२	१५
७	१	१	२	३	३	२	२	२	१	१७
८	१	१	३	२	३	२	३	२	३	२०
९	२	२	२	२	३	२	३	२	२	२०
१०	१	३	१	३	१	२	३	१	३	१८
११	३	३	२	३	३	२	३	२	३	२४
१२	२	३	१	३	१	२	३	२	३	२०
१३	१	३	३	३	२	२	१	१	२	१८

तालिका ३६ : अंकभार अनुसारको सङ्कटासन्नता विश्लेषण

क्र.स.	अंकभार	वडा	स्तर
१	४० अंक भन्दा माथि		उच्च सङ्कटासन्न
२	२० देखि ४० अंक सम्म		मध्यम सङ्कटासन्न
३	२० भन्दा कम अंक		न्यून सङ्कटासन्न

परिच्छेद-३: विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना

३.१ सोच, लक्ष्य र रणनीति

विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना

३.१ सोच, लक्ष्य र रणनीति

यस नगरपालिकाको विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलता लागि सोच, लक्ष्य र रणनीति यस प्रकार छन् ।

सोच

"सुरक्षित, समृद्ध तथा विपद् उत्थानशील बुढानिलकण्ठ नगरपालिका"

लक्ष्य

१. सन् २०३० सम्ममा विपदबाट हुने घाइते तथा मृत्युदरमा ४० %ले कम गर्ने

२. सन् २०३० सम्ममा विपदबाट प्रभावित व्यक्तिहरूको सङ्ख्यालाई ३५ % ले कम गर्ने

३. सन् २०३० सम्ममा विपदबाट हुने आर्थिक क्षतिलाई २० % ले कम गर्ने

४. सन् २०३० सम्ममा विपदबाट महत्वपूर्ण पूर्वाधार र आधारभूत सेवाहरूमा अवरोध कम गर्ने

रणनीति

१. विपद् तथा जलवायु परिवर्तन जोखिमको बारेमा बुझ्ने

२. विपद् तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम शासकीय पद्धतिको सुदृढीकरण

३. विपद् तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम न्यूनीकरणमा लगानी

४. प्रतिकार्य, पुनर्लाभ, पुनर्स्थापन र पुनर्निर्माणमा सुदृढीकरण

५. सामुदायिक वन व्यवस्थापन, वृक्षारोपण र /पुनः वृक्षारोपण गर्ने

३.२ विपद् जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरु

सङ्घ, प्रदेश र अन्य निकायद्वारा तर्जुमा गरिएका विपद् तथा जलवायु जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी योजना र अवशिष्ट जोखिमको विश्लेषण गरी निम्न प्राथमिकताका क्षेत्रहरूमा सम्बन्धित जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरू तालिकामा प्रस्तुत गर्नुपर्दछ ।

३.२.१ प्राथमिकताका क्षेत्र १: विपद् तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम बुझाइ

नगरपालिका भित्रका सबै सार्वजनिक र निजी भवनहरूको भूकम्प प्रतिरोधात्मक अवस्था मूल्याङ्कन गर्ने
उच्च जोखिम भएका बस्ती, उद्योग तथा व्यापारिक केन्द्रहरूको पहिचान गर्ने
पेट्रोलियम पदार्थ भण्डारण केन्द्रहरू र ग्यास सिलिन्डर बिक्री केन्द्रको नियमित निरीक्षण गर्ने
विद्युत् चुहावटबाट हुने आगलागी रोक्न प्राविधिक निरीक्षण कार्यक्रम सञ्चालन ग
जोखिम क्षेत्रहरूको पहिचान र जोखिम नक्सा तयार गर्ने
नयाँ निर्माण गरिने संरचनामा डुवानको जोखिम कम गर्ने
जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी जोखिम मूल्यांकन गर्ने
रोग सर्तकता र निगरानी प्रणाली स्थापना गर्ने
जोखिमयुक्त सडक खण्ड पहिचान गर्ने
जगली जनावरबाट प्रभावित क्षेत्रहरूको पहिचान गर्ने
विपद् तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी समग्र जोखिमको आँकलन
सामुदायिक स्तरमा जोखिम नक्साङ्कन (Risk Mapping) गर्ने
विपद् र जलवायुसम्बन्धी तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापन प्रणाली विकास गर्ने
मुख्य जोखिमहरूबारे जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
SMS, मोबाइल एप वा सूचना केन्द्रमार्फत जनतासम्म जोखिम सूचना प्रवाह गर्ने संयन्त्र बनाउने
स्थानीय ज्ञान, सीप र अभ्यासहरूको अभिलेखीकरण गर्ने

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समय वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	स्रोत बजेटको	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						NSPA (DRR)	NPA) (CCR								
भूकम्प															
नगरपालिका भित्रका सबै सार्वजनिक र निजी भवनहरूको भूकम्प प्रतिरोधात्मक अवस्था मूल्याङ्कन गर्ने	इन्जिनियरिङ मूल्याङ्कन टोली गठन गरी विद्यालय, अस्पताल, सरकारी भवन, अपार्टमेन्ट तथा सामुदायिक भवनहरूको संरचनात्मक मूल्याङ्कन गर्ने	जोखिमयुक्त संरचनाहरू को पहिचान हुनेछ र सुदृढीकरण आवश्यक भवनहरू छुट्याउन सकिनेछ	१ वर्ष	२० लाख		१	१	१	१ १	भौतिक पूर्वाधार शाखा	सम्बन्धित मन्त्रालय र विभाग	उच्च	आन्तरिक	प्राविधिक जनशक्ति	भूकम्प जोखिमको तथ्यांक तयार
आगलागी/डढेलो															
उच्च जोखिम भएका बस्ती, उद्योग तथा व्यापारिक	तौलुङ्ग चौतारो, चौकी डाँडा, नमुना बस्ती, गलैचा तथा गार्मेन्ट उद्योग क्षेत्र,	जोखिम क्षेत्रहरू प्रष्ट पहिचान हुनेछन् र प्राथमिकता का साथ	१ वर्ष	५ लाख		१	१	१	१ १	विपद व्यपस्थापन शाखा	भौतिक पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक	प्राविधिक जनशक्ति	नक्सां तथा तथ्यांक

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समय वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	स्रोत बजेटको	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						NSPA (DRR)	NPA) (CCR								
केन्द्रहरूको पहिचान गर्ने	ग्यास भण्डारण केन्द्रहरू लगायतका जोखिमयुक्त स्थानहरूमा तथ्याङ्क संकलन गर्ने	प्रतिकार्य योजना बनाउन सकिनेछ													
पेट्रोलियम पदार्थ भण्डारण केन्द्रहरू र ग्यास सिलिन्डर बिक्री केन्द्रको नियमित निरीक्षण गर्ने	नियम विपरीत क्रियाशील केन्द्रहरूलाई सचेत गराउने, कारबाही गर्ने र सुरक्षात्मक उपायहरू अनिवार्य बनाउने	औद्योगिक आगलागी तथा विस्फोटको जोखिम न्यून पार्न सकिने	१ वर्ष	५ लाख		१	१	१	९	विपद व्यपस्थापन शाखा	भौतिक पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक	प्राविधिक जनशक्ति	पेट्रोलियम पदार्थ भण्डारण केन्द्रहरू र ग्यास सिलिन्डर बिक्री केन्द्र को तथ्यांक तयार

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समय बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	स्रोत बजेटको	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						NSPA (DRR)	NPA) (CCR)								
विद्युत् चुहावटबाट हुने आगलागी रोक्न प्राविधिक निरीक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	विद्युत प्राधिकरण तथा प्राविधिक सञ्जालको सहकार्यमा उच्च जोखिम भएका क्षेत्रमा वायरिङ मर्मत तथा सचेतना अभियान चलाउने	विद्युतीय आगलागीका घटना उल्लेखनीय रूपमा घट्ने	१ वर्ष	५ लाख		१	१	१	७	विपद व्यपस्थापन शाखा	भौतिक पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक	प्राविधिक जनशक्ति	विद्युत् चुहावटबाट हुने आगलागी हुन सक्नेस्थान को पहिचान
बाढी/डुबान															
जोखिम क्षेत्रहरूको पहिचान र जोखिम नक्सा तयार गर्ने	विष्णुमति, रूद्रमती, धोबीखोला, यज्ञमती, च्याने, सामाखुसी, खहरे खोला लगायत क्षेत्रहरूमा	जोखिम क्षेत्रहरू स्पष्ट पहिचान भई प्राथमिकता का आधारमा पूर्वतयारी गर्न सकिनेछ	१ वर्ष	२० लाख		१	१	१	१ १	विपद व्यपस्थापन शाखा	HPCIDBC, KVDA, सहरी विकास मन्त्रालय	उच्च	आन्तरिक, बाह्य	पालिका-पालिका समन्वय, तथ्यांक को अभाव	नक्सा

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समय बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	स्रोत बजेटको	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						NSPA (DRR)	NPA) (CCR)								
	बाढी तथा डुबान जोखिम नक्सा बनाउने														
नयाँ निर्माण गरिने संरचनामा डुवानको जोखिम कम गर्ने	सरकारी निर्माण कार्य गर्दा तथा निजी आभास निर्माणको नक्सा पासमा डुबानको जोखिमलाई समेत ध्यानमा राख्ने	नयाँ निर्माण हुने भौतिक संरचनामा डुबानको जोखिम कम हुने	बहु वर्षीय	२० लाख		१	१	१	१ १	पूर्वाधार शाखा	विपद व्यवस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक	नक्सांकन र जोखिम सम्बन्धि क्षमता	जोखिम सम्बन्धि तथ्यांक र नक्सा
जलवायु परिवर्तन															

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समय वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	स्रोत बजेटको	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						NSPA (DRR)	NPA) (CCR)								
जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी जोखिम मूल्यांकन गर्ने	नगरपालिका का सबै वडामा जलवायु परिवर्तनबाट हुने जोखिम र प्रभावको विश्लेषण गर्ने	जोखिम भएका क्षेत्रमा लक्षित योजना र कार्यक्रम तयार गर्न सकिनेछ	१ वर्ष	१० लाख		१	१	१	१ २	वातावरण शाखा	विपद व्यपस्थापन शाखा, DHM, सम्बन्धित मन्त्रालय र विभाग	उच्च	आन्तरिक/बाह्य	तथ्यांक उपलब्धता	जोखिम सम्बन्धि तथ्यांक र नक्सा
महामारी															
रोग सर्तकता र निगरानी प्रणाली स्थापना गर्ने	नगरपालिका का सबै वडामा नियमित स्वास्थ्य निगरानी गर्ने, रोग प्रकोपको प्रारम्भिक पहिचान र रिपोर्टिङ प्रणाली लागू गर्ने	रोगको समयमै पहिचान हुने र प्रकोप नियन्त्रणमा सहयोग पुग्नेछ	१ वर्ष	५ लाख		१	१	१	२	स्वास्थ्य शाखा	सम्बन्धित मन्त्रालय र विभाग	उच्च	आन्तरिक/बाह्य	नक्सांकन र जोखिम सम्बन्धि क्षमता	जोखिम सम्बन्धि तथ्यांक र नक्सा

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समय बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	स्रोत बजेटको	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						NSPA (DRR)	NPA) (CCR								
सडक दुर्घटना															
जोखिमयुक्त सडक खण्ड पहिचान गर्ने	चौकी डाँडा, विष्णुमति कोरिडोर, सिरान चोक, कागज फ्याक्ट्री नजिक, चिसिने, गोल्फुटार चोक, भेटघाट चोक लगायत जोखिमपूर्ण क्षेत्रहरूको सूची तयार गरी त्यसमा प्राथमिकता दिने	उच्च जोखिम क्षेत्र पहिचान भई दुर्घटना घटाउन रणनीति बनाउन सहज हुनेछ	१ वर्ष	५ लाख		१	१	१	१ १	पूर्वाधार शाखा	विपद व्यवस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक	नक्सांकन र जोखिम सम्बन्धि क्षमता	जोखिम सम्बन्धि तथ्यांक र नक्सा
जनावर आतंक															

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समय वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	स्रोत बजेटको	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						NSPA (DRR)	NPA) (CCR)								
जगली जनावरबाट प्रभावित क्षेत्रहरूको पहिचान गर्ने	जंगल नजिकका वस्ती र खेतबारीहरू पहिचान गरी जोखिम क्षेत्रहरू सूचीबद्ध गर्ने	जोखिम क्षेत्रको स्पष्ट पहिचान भएर लक्षित सुरक्षा उपाय लागू गर्न सकिनेछ	६ महिना	५ लाख		१	१	१	१५	कृषि शाखा	सम्बन्धित मन्त्रालय र विभाग	मध्यम	आन्तरिक	नक्सांकन र जोखिम सम्बन्धि क्षमता	जोखिम क्षेत्र नक्सा तयार
विपद् तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी समग्र जोखिमको आँकलन	जोखिम मूल्याङ्कनका लागि भू—सूचना प्रणाली (GIS),जोखिम विश्लेषण (PRA), र समुदाय आधारित मूल्याङ्कन (VCA) विधिहरू प्रयोग गरि प्रत्येक वडाको जोखिम प्रोफाइल तयार गर्ने	प्रत्येक वडामा प्रमुख जोखिमहरूको विश्लेषण गरिएको बहु—जोखिम प्रोफाइल तयार हुन्छ, जसले योजना तथा नीति निर्माणमा सघाउ पुऱ्याउँछ।	१ वर्ष	२० लाख		१	१	१	१५	विपद व्यपस्थापन शाखा	भौतिक पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक	नक्सांकन र जोखिम सम्बन्धि क्षमता	नक्सां तथा तथ्यांक

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समय बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	स्रोत बजेटको	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						NSPA (DRR)	NPA) (CCR)								
सामुदायिक स्तरमा जोखिम नक्साङ्कन (Risk Mapping) गर्ने	स्थानीय बासिन्दाको सहभागितामा, GIS प्रविधि र स्थानीय ज्ञानको संयोजनमार्फत जोखिम नक्साङ्कन गरिन्छ, र सो नक्सा सूचना बोर्ड र डिजिटल माध्यमबाट सार्वजनिक गर्ने	समुदायले आफू वरपरको जोखिम पहिचान गर्न सक्ने, र जोखिम क्षेत्रको स्पष्ट जानकारीका आधारमा पूर्वतयारी र प्रतिक्रिया सहज हुने	१ वर्ष	१२ लाख		१	१	१	१ १	विपद व्यपस्थापन शाखा	भौतिक पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक	नक्सांकन र जोखिम सम्बन्धि क्षमता	नक्सां तथा तथ्यांक
विपद् र जलवायुसम्बन्धी तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापन प्रणाली विकास गर्ने	प्रत्येक वडामा तथ्यांक संकलनका लागि focal person तोक्ने, स्थानीय स्तरमा डिजिटल डाटाबेस प्रणाली (Excel/Google Sheets) विकास गर्ने, र तथ्यांक नियमित रूपमा अद्यावधिक गरिने	तथ्यांकहरू अद्यावधिक र सुसंगत हुनेछन्, जसले जोखिम विश्लेषण, पूर्वसूचना प्रणाली तथा नीति निर्माणमा टेवा पुऱ्याउनेछ।	१ वर्ष	२२ लाख		१	१	१	१ २	विपद व्यपस्थापन शाखा	तथ्यांक शाखा	उच्च	आन्तरिक	नक्सांकन र जोखिम सम्बन्धि क्षमता	तथ्यांक पोर्टल तयार

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समय बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	स्रोत बजेटको	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						NSPA (DRR)	NPA) (CCR)								
	तालिका तयार गर्ने														
मुख्य जोखिमहरूबारे जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	रेडियो कार्यक्रम, पोस्टर, सडक नाटक, प्रशिक्षण तथा अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रममार्फत समुदायमा व्यापक जनचेतना फैलाउने, जसमा महिला समूह, युवा क्लब, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति लगायत सबै समूहलाई समावेश गर्ने।	समुदायमा विपद् जोखिमसम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि हुने छ, जसले जोखिमप्रति व्यवहार परिवर्तन ल्याउनेछ र पूर्वतयारीको स्तर बढाउनेछ।	बहु वर्षीय	५ लाख		१	१	१	१ ५	विपद व्यवस्थापन शाखा	शिक्षा शाखा/स्वास्थ्य शाखा	उच्च	आन्तरिक		समुदायमा विपद् जोखिमसम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि हुने

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समय बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	स्रोत बजेटको	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						NSPA (DRR)	NPA) (CCR)								
SMS, मोबाइल एप वा सूचना केन्द्रमार्फत जनतासम्म जोखिम सूचना प्रवाह गर्ने संयन्त्र बनाउने	SMS सूचना प्रणाली, मोबाइल एप वा सामाजिक सञ्जाल (जस्तैः Facebook page) मार्फत जोखिमसम्बन्धी जानकारी प्रवाह गर्ने। साथै, प्रत्येक वडामा सूचना केन्द्र वा सूचना बोर्ड स्थापना गर्ने।	जोखिमसम्बन्धी जानकारी सहज, शीघ्र र जनमैत्री रूपमा समुदायमा प्रवाह हुने व्यवस्था स्थापित हुनेछ, जसले समयमै प्रतिकार्य गर्न सहयोग पुऱ्याउनेछ।	बहु वर्षीय	१० लाख		१	१	१	९	विपद व्यवस्थापन शाखा	IT शाखा	उच्च	आन्तरिक		जोखिमसम्बन्धी जानकारी सहज,
जलवायु परिवर्तन र विपद् जोखिम सम्वन्धी शिक्षा विद्यालय पाठ्यक्रममा परिमार्जन गर्ने पहल।	नगर शिक्षा शाखा, स्थानीय विद्यालय र शिक्षा मन्त्रालयको समन्वयमा DRR र जलवायु शिक्षा समावेश गर्ने पहल गर्ने। साथै, शिक्षकहरूलाई अभिमुखीकरण गर्ने र विद्यालयहरूमा	विद्यार्थीहरूमा विपद् जोखिम र जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी व्यवहारिक ज्ञान अभिवृद्धि हुनेछ, र विद्यालयहरू स्थानीय तहमा सुरक्षित केन्द्रको रूपमा विकास हुनेछन्।	बहु वर्षीय	५ लाख		१	१	१	४	शिक्षा शाखा	विपद व्यवस्थापन शाखा/वातावरण शाखा	मध्यम	आन्तरिक		विपद् जोखिम र जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी व्यवहारिक ज्ञान अभिवृद्धि

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समय बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	स्रोत बजेटको	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						NSPA (DRR)	NPA) (CCR)								
	DRR क्लब गठन गर्ने।														
स्थानीय ज्ञान, सीप र अभ्यासहरूको अभिलेखीकरण गर्ने	समुदायसँग अन्तरक्रिया गरी मौखिक इतिहास, परम्परागत संकेत प्रणाली र स्थानविशेषका अभ्यासहरू संकलन गरी लिपिबद्ध गरिनेछ, र डिजिटल वा मुद्रित रूपमा अभिलेखीकरण गर्ने	मौलिक र उपयोगी स्थानीय ज्ञानहरू संरक्षण गरिनेछन्, जसलाई DRR रणनीति तथा अभ्यासहरूमा प्रयोग गर्न सकिनेछ।	१ वर्ष	१० लाख		१	१	१	४	विपद व्यवस्थापन शाखा	सूचना प्रविधि शाखा	उच्च	आन्तरिक		

३.२.२ प्राथमिकताका क्षेत्र २: स्थानीय तहमा विपद् तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम शासकीय पद्धतिको सुदृढीकरण

प्राथमिकताका कार्य
विपद् तथा जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी नीति, कार्यविधि र योजना निर्माण तथा संशोधन गर्ने
स्थानीय स्तरमा अवलम्बन गर्न मिल्ने स्पष्ट, समावेशी र व्यवहारिक नीति तथा कार्यविधिहरू तयार गर्ने । यसका लागि संघीय र प्रादेशिक नीतिहरूसँग सहकार्य गर्ने ।
LDMC तथा वडा समितिहरूलाई नियमित रूपमा सक्रिय बनाउने, सदस्यहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न तालिम तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
बिभिन्न उद्योग, कलकारखानाको आगलागी रोकथाम सम्बन्धि जोखिम न्यूनीकरणका योजना
नगरको वार्षिक योजना तर्जुमा प्रक्रियामा DRR/CCA घटकलाई अनिवार्य रूपमा समावेश गर्ने , र न्यूनतम बजेट सुनिश्चित गर्ने
नगरको समग्र विकास योजना, भौतिक पूर्वाधार निर्माण योजना, शिक्षा, स्वास्थ्य आदिसँग DRR र CCA कार्यक्रमहरू एकीकृत गरिनेछन्।

रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
				प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
					(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
स्थानीय स्तरमा अवलम्बन गर्न मिल्ने स्पष्ट, समावेशी र व्यवहारिक	स्थानीय तहमा स्पष्ट मार्गनिर्देशन सहित विपद् तथा जलवायु अनुकूलनस	१ वर्ष	२० लाख		२.१	२	२	१ १	विपद व्यपस्थापन शाखा	कानुन समिति	उच्च	आन्तरिक	जनाप्रिनिधिको समय	विपद् तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी

रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
				प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
					(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
नीति तथा कार्यविधिहरू तयार गर्ने । यसका लागि संघीय र प्रादेशिक नीतिहरूसँग सहकार्य गर्ने ।	म्बन्धी योजना, नीति र कार्यविधिहरू तयार हुनेछ, जसले समन्वय र कार्यान्वयन लाई प्रभावकारी बनाउनेछ।													नीति, कार्यविधि र योजना निर्माण
LDMC तथा वडा समितिहरू लाई नियमित रूपमा सक्रिय बनाउने, सदस्यहरू को क्षमता	LDMC र वडा समितिहरू विपद् पूर्वतयारी, तत्काल प्रतिकार्य र पुनःस्थापना को लागि संस्थागत	१ वर्ष	५ लाख		२.३	२	२	१ १	विपद व्यपस्थापन शाखा		उच्च	आन्तरिक	जनाप्रिनिधिको समय	वडास्तरीय समिति को क्षमता अभिवृद्धि

रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
				प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
					(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
अभिवृद्धि गर्न तालिम तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।	रूपमा सक्षम बन्नेछन्।													
बिभिन्न उद्योग, कलकारखानाको आगलागी रोकथाम सम्बन्धि जोखिम न्यूनीकरण का योजना		१ वर्ष	१० लाख		२.२	२	२	९	विपद व्यपस्थापन शाखा	कानुन समिति	उच्च	आन्तरिक	निजी क्षेत्रको समय र लगानी	मापदण्ड तयार

रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
				प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
					(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
नगरको वार्षिक योजना तर्जुमा प्रक्रियामा DRR/CCA घटकलाई अनिवार्य रूपमा समावेश गर्ने , र न्यूनतम बजेट सुनिश्चित गर्ने	विपद् तथा जलवायुसम्बन्धी कार्यहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन का लागि आवश्यक स्रोत र पूर्वाधार सुनिश्चित हुनेछ।	बहु बर्षिय	१० लाख		२.४	२	२	११	विपद व्यपस्थापन शाखा	लेखा समिति	उच्च	आन्तरिक	बजेटको प्राथामिकता	हरेक बर्ष बजेटमा वृद्धि
नगरको समग्र विकास योजना, भौतिक पूर्वाधार	विकास गतिविधिहरू दिगो र जोखिम–संवेदनशील बन्नेछन्,	बहु बर्षिय	२० लाख		२.४	२	२	११र१३	विपद व्यपस्थापन शाखा	सरोकारवाला समिति	उच्च	आन्तरिक	बजेटको प्राथामिकता	हरेक बर्ष DRR र CCA सम्बन्धित

रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
				प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
					(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
निर्माण योजना, शिक्षा, स्वास्थ्य आदिसँग DRR र CCA कार्यक्रमहरू एकीकृत गरिनेछन्।	जसले विपद् क्षति न्यून गर्नेछ।													कार्यक्रम वृद्धि
नगरपालिका, वडा, संघसंस्था, NGO/INGO र निजी क्षेत्रबीच नियमित अन्तरसंवाद, साझेदारी र सहकार्यको	विपद् व्यवस्थापन र जलवायु अनुकूलन प्रयासहरू बहु-क्षेत्रीय, समन्वित र दिगो हुनेछन्।	बहु बर्षिय	१० लाख		२.३	२	२	१७	विपद व्यपस्थापन शाखा		उच्च	आन्तरिक	निजी क्षेत्रको समय र लगानी	साझेदारी र सहकार्यको संयन्त्र निर्माण

रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
				प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
					(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
संयन्त्र निर्माण गर्ने														

३.२.३ प्राथमिकताका क्षेत्र ३: उत्थानशीलता वृद्धिका लागि विपद् तथा जलवायु परिवर्तन जोखिम न्यूनीकरणमा निजी तथा सार्वजनिक लगानी

प्राथमिकताका कार्य
वित्तीय तयारी बलियो हुने र दीगो विपद् व्यवस्थापनमा सहयोग पुग्नेछ
वडा क्षेत्रमा जोखिम न्यूनीकरणका लागि आवश्यक पूँजी जुट्नेछ र निजी क्षेत्रको सक्रिय सहभागीता बढेर दीगो जोखिम व्यवस्थापन सम्भव हुनेछ।
निजी क्षेत्रले दीगो व्यवसाय अभ्यास अपनाउनेछ र जोखिम कम गर्ने उपायहरूमा बढी लगानी गर्नेछ।
निजी क्षेत्रले दीगो व्यवसाय अभ्यास अपनाउनेछ र जोखिम कम गर्ने उपायहरूमा बढी लगानी गर्नेछ।
समुदायमा आर्थिक क्षमता वृद्धि हुने र जोखिम न्यूनिकरणका लागि स्थानीय स्तरमा लगानी हुने वातावरण तयार हुनेछ।
लगानीको प्रभावकारिता बढ्नेछ र स्रोतको दुरुपयोग न्यून हुने छ, जसले दीगो उत्थानशीलता सुनिश्चित गर्नेछ।

अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
			प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
				(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
वित्तीय तयारी बलियो हुने र दीगो विपद् व्यवस्थापनमा सहयोग पुग्नेछ	बहु बर्षिय	२० लाख		३.१	३	३	८ र ११	विपद व्यपस्थापन शाखा	कानुन समिति	उच्च	आन्तरिक		विपद् तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी नीति, कार्यविधि र योजना निर्माण
वडा क्षेत्रमा जोखिम न्यूनीकरणका लागि आवश्यक पूँजी जुट्नेछ र निजी क्षेत्रको सक्रिय सहभागीता बढेर दीगो जोखिम व्यवस्थापन सम्भव हुनेछ।	१ वर्ष	० लाख		३.२	३	३	१७	विपद व्यपस्थापन शाखा	सम्बन्धित समिति	उच्च	आन्तरिक	निजी क्षेत्रको समय	निजी क्षेत्रको लगानीमा वृद्धि
निजी क्षेत्रले दीगो व्यवसाय अभ्यास अपनाउनेछ र जोखिम कम गर्ने उपायहरूमा बढी लगानी गर्नेछ।	१ वर्ष	५० लाख		३.२	३	३	१७	विपद व्यपस्थापन शाखा	सम्बन्धित समिति	उच्च	आन्तरिक	निजी क्षेत्रको समय	निजी क्षेत्रको लगानीमा वृद्धि

अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
			प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
				(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
निजी क्षेत्रले दीगो व्यवसाय अभ्यास अपनाउनेछ र जोखिम कम गर्ने उपायहरूमा बढी लगानी गर्नेछ।	१ वर्ष	१० लाख		३.२	३	३	१७	विपद व्यपस्थापन शाखा	सम्बन्धित समिति	उच्च	आन्तरिक	निजी क्षेत्रको समय	निजी क्षेत्रको लगानीमा वृद्धि
समुदायमा आर्थिक क्षमता वृद्धि हुने र जोखिम न्यूनिकरणका लागि स्थानीय स्तरमा लगानी हुने वातावरण तयार हुनेछ।	बहु बर्षिय	१० लाख		३.३	३	३	११ र १३	विपद व्यपस्थापन शाखा	सहकारी	उच्च	आन्तरिक	सहकारी क्षेत्रको समय र लगानी	सामुदायिक—आधारित बचत तथा लगानीमा वृद्धि
लगानीको प्रभावकारिता बढ्नेछ र स्रोतको दुरुपयोग न्यून हुने छ, जसले दीगो उत्थानशीलता सुनिश्चित गर्नेछ।	बहु बर्षिय	१० लाख		३.४	३	३	११	विपद व्यपस्थापन शाखा	सम्बन्धित समिति	उच्च	आन्तरिक	निजी क्षेत्रको समय	निजी क्षेत्रको लगानीमा वृद्धि
कृषकहरूको उत्पादन क्षमता बढ्नेछ र जलवायु जोखिमसँग जुझ्ने सामर्थ्य विकास हुनेछ, जसले खाद्य सुरक्षामा योगदान दिनेछ।	बहु बर्षिय	१० लाख		३.४	३	३	१३	बाताबरण शाखा	विपद व्यपस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक	प्राविधिक जनशक्ति	सार्वजनिक—निजी सहकार्यमा प्रविधि हस्तान्तरण र लगानी

३.२.४ प्राथमिकताका क्षेत्र ४ : प्रभावकारी प्रतिकार्यका लागि विपद् पूर्वतयारीको सुदृढीकरण

प्राथमिकताका कार्य
शिवपुरी -नागार्जुन राष्ट्रिय निकुन्ज तथा मध्यवर्ति क्षेत्रमा पोखरी निर्माण
वृक्षारोपण
सुरक्षित खुला स्थानहरूको पहिचान तथा संरक्षण गर्ने
फोहर व्यवस्थापन
जोखिमपूर्ण परिवारलाई सुरक्षित स्थानमा सार्ने योजना बनाउने
विद्यालयमा हुने जोखिम कम गर्ने
घर तथा उद्योगमा आगलागी रोकथामका मापदण्ड कार्यान्वयन गराउने
प्रत्येक वडामा आधारभूत आगो नियन्त्रण सामग्री उपलब्ध गराउने
मानव सृजित आगलागी रोकथाम र तत्काल नियन्त्रणका लागि तालिम र उपकरण उपलब्ध गराउने
नगरपालिका फायर ब्रिगेडको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने
पहिरो नियन्त्रण कार्यक्रम
सडक दुर्घटना न्यूनीकरण गर्ने
महामारी नियन्त्रण
हरियाली वृद्धि र वृक्षारोपण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
जल स्रोत संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने
नवीकरणीय ऊर्जा प्रवर्द्धन गर्ने
आपतकालीन उद्धार टोली तथा उपकरण व्यवस्थापन गर्ने
राहत सामग्री भण्डारण र पहुँच

नियमित आपतकालीन अभ्यास (ड्रिल) आयोजना गर्ने
प्राथमिक उपचार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
जोखिम—मैत्री पूर्वाधार र सुरक्षित स्थलहरूको पहिचान तथा सुदृढीकरण गर्ने

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-	(CCRA-								
शिवपुरी - नागार्जुन राष्ट्रिय निकुन्ज तथा मध्यवर्ति क्षेत्रमा पोखरी निर्माण	भूमिगत पानी पुनःभरण, डढेलो नियन्त्रण, पानीका श्रोत संरक्षणमा सहयोगी हुने	५ वटा Recharge Pond निर्माण	५ वर्ष	३५ लाख		३	३	३	११	वातावरण शाखा	पूर्वाधार शाखा /विपद व्यवस्थापन शाखा / राष्ट्रिय निकुन्ज	उच्च	आन्तरिक	स्थान छनोट	पोखरी निर्माण संख्या

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-	(CCRA-								
											कार्यालय				
वृक्षारोपण	जलवायु तथा तल्लो तटीय क्षेत्रमा हुने बाढीको प्रकोप न्यूनीकरण गर्न खुला स्थान तथा राष्ट्रिय निकुन्ज क्षेत्रमा वृक्षारोपण	५ हे. क्षेत्रमा वृक्षारोपण	५ वर्ष	८ लाख		३	३	३	११ र १३	वातावरण शाखा	राष्ट्रिय निकुन्ज कार्यालय/ वडा कार्यालय	उच्च	आन्तरिक	स्थान छनोट	वृक्षारोपण क्षेत्रफल तथा संख्या
सुरक्षित खुला स्थानहरूको पहिचा	वडास्तरमा खुला स्थान, खेलमैदान, विद्यालय प्रांगण आदिलाई सुरक्षित आपतकालीन	१३ वटा (हरेक वडामा) भूकम्प, महामारी	बहु वर्षीय			३	३	३	११	भौतिक पूर्वाधार शाखा	विपद व्यवस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक/ बाह्य	श्रोत	पालिकाका खुला स्थान को पहिचान र विपदको समयमा प्रयोग गर्न मिल्ने

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-	(CCRA-								
न तथा संरक्षण गर्ने	अस्थायी शिविर स्थलका रूपमा चिन्हित गरिनेछ	तथा डुबानको समयमा विस्थापित जनतालाई सुरक्षित स्थानमा राख्न सहज हुनेछ													
फोहर व्यव स्थापन	निकुन्ज क्षेत्र, तथा वस्ती क्षेत्रमा हुने फोहर व्यवस्थापन गरी वातावरण स्वच्छ राख्ने, खोला तथा ढलको बहाव रकिने जोखिम कम गर्ने	निकुन्ज क्षेत्र सफा हुने, पानीका श्रोत संरक्षणमा सहयोग पुग्ने, ढल निकासी अवरुद्ध हुने र खोला क्षेत्रमा बहाव सहज हुने	बहु वर्षीय	२५ लाख		४	४	४	११	वातावरण शाखा	/पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक		ढलनिकासी अवरुद्ध हुने घटनाको कमि

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-	(CCRA-								
जोखिम पूर्ण परिवार लाई सुरक्षित स्थान मा सार्ने योजना बनाउने	उच्च जोखिममा रहेका परिवारलाई अस्थायी सुरक्षित स्थलमा सार्ने व्यवस्थाका लागि तयारी गर्ने	बाढीका कारण हुने मानवीय क्षति न्यून हुनेछ	१ बर्ष	२० लाख		४	४	४	११			उच्च	आन्तरिक/ बाह्य	श्रोत	पालिकाका उच्च जोखिममा रहेका परिवारलाई अस्थायी सुरक्षित स्थलमा राख्ने
घर, विद्यालय तथा उद्योग मा आगलागी रोकथा	सबै सरकारी तथा सामुदायिक विद्यालयमा अग्नि नियन्त्रण यन्त्र राख्ने/संचालन तालिम प्रदान गर्ने/निजी विद्यालयमा अग्नि	सबै सरकारी, सामुदायिक तथा निजी विद्यालयमा अग्नि नियन्त्रण	बहु वर्षीय	२० लाख		२	२	२	४ र ११	विपद व्यवस्थापन शाखा	शिक्षा शाखा	उच्च	आन्तरिक	श्रोत	सरकारी, सामुदायिक तथा निजी विद्यालयमा अग्नि नियन्त्रण यन्त्र जडान संख्या

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-	(CCRA-								
मका मापद ण्ड कार्या न्वयन गराउने	नियन्त्रण यन्त्र जडान गर्न समन्वय गर्ने'	यन्त्र जडान हुने													
	वडा न १ को फुलबारी, चौकी डाँडा, नागी गुम्बा, सिमली, वडा न २ को वासिग, चन्द्रनगर वडा न ३ को बुढानिलकण्ठ मन्दिर उत्तर, जस्ता दमकल नजाने स्थानमा दमकल जान	असुरक्षित व्यवहार तथा संरचनात्मक कमजोरीका कारण हुने आगलागीको जोखिम न्यून हुनेछ	१ बर्ष	२५ लाख		४	४	४	११	वातावरण शाखा	/पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक	श्रोत	असुरक्षित व्यवहार तथा संरचनात्मक कमजोरीका कारण हुने आगलागीको जोखिम न्यून

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-	(CCRA-								
	नसक्ने स्थानमा fire hydrant राखे														

	वडा न ३ कार्पेट उद्योग, बसपार्क गार्मेन्ट चपली र रुद्रेश्वोरको; वडा न ४ को पस्मिना उद्योग सिरान चोक (कागज फ्याक्ट्री-नमस्ते चोक धनेश्वोर धाम; वडा न ५ को पस्मिना उद्योग गलैचा उद्योग दुलाल टोल, वडा न ७ को कवाडी संकलन स्थल पेट्रोल पम्प फर्निचर सिरक उद्योग हेपाली हाईट, गोल्फुटार, कान्तिपुर टोल, डटठू, भेटघाट चोक वडा न ८ को स्पेसल हाईट कागज कारखाना, भंगाल जुत्ता कारखाना, भंगाल		१ बर्ष	२५ लाख		४	४	४	११	वातावरण शाखा	/पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक	श्रोत	असुरक्षित व्यवहार तथा संरचनात्मक कमजोरीका कारण हुने आगलागीको जोखिम न्यून

	वडा न १२ को राधाकृष्ण टोल आदर्शनगर बालकुमारी पायोनियर टोल सुनगाभा टोल, सोलु डाँडा जस्ता स्थानमा बढी आगलागी हुने हुदा रोकथामका पानीको उचित व्यवस्थापन गराउने तथा उद्योग क्षेत्रमा आगलागी रोकथामका मापदण्ड निर्माण तथा कार्यान्वयन गराउने														
	भान्सामा सुरक्षित ग्यास प्रयोग, इलेक्ट्रिकल वायरिङको सुरक्षा, आगो बाल्ने वस्तुहरूको नियन्त्रण,		१ बर्ष	२५ लाख		४	४	४	११	वातावरण शाखा	/पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक	श्रोत	असुरक्षित व्यवहारका कारण हुने आगलागीको जोखिम न्यून

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-	(CCRA-								
	आगलागी प्रतिरोधात्मक निर्माण प्रणालीको प्रवर्द्धन गर्ने														
प्रत्येक वडामा आधार भूत आगो नियन्त्रण सामग्री उपलब्ध गराउने	वडास्तरमा आगो निभाउने (extinguisher), बाल्टिन, बालुवा, प्राथमिक उपचार किटलगायत सामग्री राख्ने व्यवस्था गर्ने	आगलागी प्रारम्भिक चरणमै नियन्त्रण गर्न सकिनेछ	१ बर्ष	२५ लाख		३	३	३	११	वातावरण शाखा	/पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक	श्रोत	असुरक्षित व्यवहारका कारण हुने आगलागीको जोखिम न्यून

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-	(CCRA-								
मानव सृजित आगलागी रोकथाम र तत्काल नियन्त्रणका लागि तालिम र उपकरण उपलब्ध गराउने	स्थानीय प्रहरी, दमकल, तथा वडास्तरीय सुरक्षा समितिलाई आगो नियन्त्रण तालिम दिने र आवश्यक फायर फाइटिंग उपकरणहरू जस्तै फायर एक्स्टिंगुइशर, पानी ट्याङ्की, र ह्यान्ड टुलहरू उपलब्ध गराउने।	आगलागी नियन्त्रणका लागि समुदाय सक्षम हुनेछन् र आगो फैलिनुअघि नियन्त्रण गर्न सकिनेछ, जसले क्षतिलाई कम गर्नेछ।	१ बर्ष	१५ लाख		२	२	२	११	वातावरण शाखा	/पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक	श्रोत	असुरक्षित व्यवहारका कारण हुने आगलागीको जोखिम न्यून

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना (DRR-	(CCRA-	SFDRR	SDGs						
नगरपालिका फायर ब्रिगेड को क्षमता अभिवृद्धि गर्ने	नयाँ दमकल खरिद, चालक तथा अग्नि नियन्त्रण दक्ष जनशक्ति थप्ने, सञ्चार प्रणाली सुदृढ गर्ने	ठूलो आगलागीको घटनामा तत्काल प्रतिकार्य गर्न सकिने	१ बर्ष			२	२	२	११			उच्च	आन्तरिक/ बाह्य	श्रोत	नगरपालिका फायर ब्रिगेडको क्षमता वृद्धि
पहिरो नियन्त्रण कार्यक्रम	वडा न ८ को गोल्फुटार, सिम्पखा, भंगाल मा पहिरो नियन्त्रणका लागि पानी निकाशीको लागि नाला निर्माण गर्ने तता भिरालो जमिनमा पर्खाल लगाएर सुरक्षित् बनाउने	पहिरोबाट जनधनको क्षति न्यूनीकरण, सुरक्षित बासस्थान	१ बर्ष	५ लाख		३	३	३	११	वातावरण शाखा	/पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक	श्रोत	निर्माण गरिएका नाला र पर्खालको संख्या; जोखिम क्षेत्र घटेको क्षेत्रफल (m²)

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना (DRR-	(CCRA-	SFDRR	SDGs						
	वडा न ७ को जिसम्बारी पार्क, हेफाली चर्च, धरमपुर्मा पहिरो नियन्त्रणका लागि पानी निकाशीको लागि नाला निर्माण गर्ने तता भिरालो जमिनमा पर्खाल लगाएर सुरक्षित् बनाउने	पहिरो जोखिमयुक्त जमिनको संरक्षण, पहुँच मार्ग सुरक्षित	१ बर्ष	५ लाख		३	३	३	११	वातावरण शाखा	/पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक/ बाह्य	श्रोत	संरक्षित परिवार संख्या; पहिरो घटेका घटनाहरू
	वडा न ५ को चिसेनी, डाँडा गाउँ, टुसाल पहिरो नियन्त्रणका लागि पानी निकाशीको लागि नाला निर्माण गर्ने तता भिरालो	जोखिममा रहेका बस्तीहरूमा संरचनागत सुधार	१ बर्ष	५ लाख		३	३	३	११	वातावरण शाखा	/पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक	श्रोत	प्रभावित घरपरिवार संख्या; संरक्षित क्षेत्रफल

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-	(CCRA-								
	जमिनमा पर्खाल लगाएर सुरक्षित् बनाउने														
	वडा न ४ को कान्तिपुर कोलोनी लिब्दिकोट/नयाँ बस्ती दुप्पामा पहिरो नियन्त्रणका लागि पानी निकाशीको लागि नाला निर्माण गर्ने तता भिरालो जमिनमा पर्खाल लगाएर सुरक्षित् बनाउने	भू-स्खलनबाट संरचना र जनसुरक्षा सुनिश्चित	१ बर्ष	५ लाख		३	३	३	११	वातावरण शाखा	/पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक/ बाह्य	श्रोत	निर्माण सम्पन्न मिति; संरक्षित घरधुरी संख्या

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना (DRR-	(CCRA-	SFDRR	SDGs						
	वडा न ३ को ठूलो गाउँ डाँडा गाउँ चपलीमा पहिरो नियन्त्रणका लागि पानी निकाशीको लागि नाला निर्माण गर्ने तता भिरालो जमिनमा पर्खाल लगाएर सुरक्षित् बनाउने	बाढी तथा पहिरोको खतराबाट सुरक्षात्मक पूर्वाधार	१ बर्ष	२५ लाख		३	३	३	११	वातावरण शाखा	/पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक		सुरक्षित बनाइएका बस्तीको संख्या; सर्ने बाध्य भएका परिवारको संख्यामा कमी
	वडा न २ को ददेको पिपल बोट बस्ती रुद्रेश्वोर हाईट नमुना बस्तीमा पहिरो नियन्त्रणका लागि पानी निकाशीको	भू-स्खलनबाट संरचना र जनसुरक्षा सुनिश्चित	२ बर्ष	२५ लाख		३	३	३	११	वातावरण शाखा	/पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक/ बाह्य	बजेट अपर्याप्तता	निर्माण सम्पन्न मिति; संरक्षित घरधुरी संख्या

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-	(CCRA-								
	लागि नाला निर्माण गर्ने तता भिरालो जमिनमा पर्खाल लगाएर सुरक्षित् बनाउने														
	वडा न को ओम सार्वजनिक विद्यालय, ब्राम्जे, सिमाली, चौकी डाँडामा पहिरो नियन्त्रणका लागि पानी निकाशीको लागि नाला निर्माण गर्ने तता भिरालो जमिनमा पर्खाल लगाएर सुरक्षित् बनाउने	शैक्षिक तथा सामुदायिक संरचनाको संरक्षण	२ बर्ष	२० लाख		३	३	३	४ र ११	वातावरण शाखा	शिक्षा शाखा	उच्च	आन्तरिक	श्रोत	जोखिम न्यूनीकरण भएका सार्वजनिक स्थलको संख्या; पठनपाठनमा अवरोध न्यून

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-	(CCRA-								
सडक दुर्घटना न्यूनीकरण गर्ने	प्रमुख चोकहरूमा ट्राफिक लाइट, स्पीड ब्रेकर, सडक चिन्ह र बत्तीहरू जडान गरी चालक र पैदलयात्रीलाई सचेत गराउने	चालक र पैदलयात्रीको जोखिमबारे चेतना र दुर्घटना न्यूनीकरण,	१ बर्ष	१० लाख		१	१	१	११	पूर्वाधार शाखा	ट्राफिक प्रहरी, सडक विभाग	उच्च	आन्तरिक/ बाह्य	श्रोत	जडान गरिएका ट्राफिक लाइटको संख्या दुर्घटनाको वार्षिक दरमा घटोत्री
	चौकी डाँडा, विष्णुमति कोरिडोर, सिरान चोक, कागज फ्याक्ट्री नजिक, चिसिने, गोल्फुटार चोक, भेटघाट चोक लगायत जोखिमपूर्ण क्षेत्रहरूमा सडक सुरक्षाका लागि	जोखिमपूर्ण स्थानहरूमा संरचनागत सुधार र सुरक्षित आवागमन	१ बर्ष	८ लाख		३	३	३	११	पूर्वाधार शाखा	विपद व्यवस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक	श्रोत	संरक्षित जोखिम क्षेत्र संख्या स्थापना भएका संकेत र बत्तीको संख्या

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-	(CCRA-								
	सडक चिन्ह, बत्ती र सिग्नल स्थापना गर्ने														
	विद्यालय, समुदाय र सार्वजनिक स्थानहरूमा सडक सुरक्षाका बारेमा तालिम र जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	बालबालिका र समुदायमा यातायात सुरक्षा चेतना अभिवृद्धि	१ बर्ष	१२ लाख		१	१	१	११	पूर्वाधार शाखा	विपद व्यवस्थापन, शाखा, शिक्षा शाखा	उच्च	आन्तरिक/ बाह्य	श्रोत	तालिम पाएका व्यक्ति/विद्यालयको संख्या कार्यक्रमहरूको आवृत्ति
	खाल्डाखुल्डी हटाउने, सडक चौडा गर्ने सडकको भौतिक	आवागमनमा सहजता र जोखिम न्यूनीकरण	१ बर्ष	१५ लाख		३	३	३	११	पूर्वाधार शाखा	विपद व्यवस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक	श्रोत	सुधार गरिएका सडकको लम्बाइ (किमी) सडक दुर्घटना घटनामा कमी

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-	(CCRA-								
	अवस्थाको सुधार गर्ने														
	सार्वजनिक सवारी साधनहरूको नियमित मर्मतसम्भार र चालकको दक्षता अभिवृद्धि गर्ने	सार्वजनिक यातायातको सुरक्षामा वृद्धि र दुर्घटना न्यूनीकरण	१ बर्ष	लाख		२	२	२	११	पूर्वाधार शाखा	विपद व्यवस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक/ बाह्य	बजेट अपर्याप्तता	मर्मत गरिएका सवारीको संख्या, दक्षता तालिम प्राप्त चालक संख्या
महामारी नियन्त्रण	नगरपालिकाका सबै वडामा नियमित स्वास्थ्य निगरानी गर्ने, रोग प्रकोपको प्रारम्भिक पहिचान र रिपोर्टिङ प्रणाली लागू गर्ने	रोगको समयमै पहिचान हुने र प्रकोप नियन्त्रणमा सहयोग पुग्नेछ	२ बर्ष	२५ लाख		३	३	३	३ र ११	वातावरण शाखा	विपद व्यवस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक/ बाह्य	रिपोर्टिङ कमजोरी	रिपोर्ट हुने रोगको संख्या, प्रतिवेदन समय

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना (DRR-	(CCRA-	SFDRR	SDGs						
	बजार, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी, र सार्वजनिक स्थानहरूमा सरसफाई र कीट नियन्त्रण कार्यक्रम नियमित गर्ने	संक्रमण फैलिनबाट रोकथाम हुने र सरसफाईमा सुधार आउनेछ	२ बर्ष	२० लाख		१	१	१	४ र ११	वातावरण शाखा	विपद व्यवस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक	जनसहभागिता	सरसफाइ स्थान संख्या
	विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरूमा हात धुने ठाउँको व्यवस्था, मास्क लगाउने, दूरी कायम गर्ने र स्वास्थ्य मापदण्ड पालना गराउने	संक्रमणको सम्भावना न्यून हुनेछ र समुदाय सुरक्षित रहनेछ	१ बर्ष	१० लाख		३	३	३	४ र ११	वातावरण शाखा	विपद व्यवस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक/ बाह्य	व्यवहारिक अड्चन	स्थापित हात धुने स्थान संख्या

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-	(CCRA-								
	विद्यालय, समुदाय केन्द्र र मिडियाको माध्यमबाट महामारी रोकथामका उपाय, व्यक्तिगत स्वच्छता र टीकाकरणबारे जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	मानिसहरूमा स्वास्थ्य सचेतना बढ्ने र रोग फैलावट कम हुनेछ	१ बर्ष	८ लाख		२	२	२	४ र ११	पूर्वाधार शाखा	विपद व्यवस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक	संरक्षणको दीर्घता	रोपिएका बिरुवा संख्या
हरियाली वृद्धि र वृक्षारोपण कार्यक्र	सार्वजनिक स्थान, खोला किनार र सडक छेउमा वृक्षारोपण गर्ने र हरियाली संरक्षण गर्ने	वातावरणीय सुधार हुनेछ र तातोपानी घट्नेछ, बाढी तथा पहिरो	१ बर्ष	१२ लाख		३	३	३	११	पूर्वाधार शाखा	विपद व्यवस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक/ बाह्य	उपकरण मर्मत, आपूर्ति	रोपिएका बिरुवा संख्या

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-	(CCRA-								
म सञ्चाल न गर्ने		जोखिम कम हुनेछ													
जल स्रोत संरक्षण र व्यव स्थापन गर्ने	वर्षा पानी संकलन प्रणाली विकास गर्ने, पानी बचत प्रविधि अपनाउने र खोला तथा ताल तलैया संरक्षण गर्ने	जल संकट न्यून हुनेछ र जलवायु अनुकूलन क्षमतामा सुधार आउनेछ	१ बर्ष	१५ लाख		३	३	३	११	पूर्वाधार शाखा	विपद व्यव स्थाप न शाखा	उच्च	आन्त रिक/ बाह्य	स्थान अभिले खन समस्या	संकलन क्षेत्रको क्षेत्रफल (m²)
नवीक रणीय ऊर्जा प्रवर्द्धन गर्ने	सौर्य ऊर्जाको प्रयोग वृद्धि गर्ने, सार्वजनिक भवनहरूमा सौर्य प्यानल जडान गर्ने तथा ऊर्जा बचत प्रविधि अपनाउने	ऊर्जा खपत घट्ने र हरितगृह ग्यास उत्सर्जन कम हुनेछ	१ बर्ष	लाख		३	३	३	११	योज ना शाखा	विपद व्यव स्थाप न शाखा	उच्च	आन्त रिक/ बाह्य	विद्युत् आपूर्ति, उपकर ण मर्मत चुनौती	बत्ती जडान संख्या

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना (DRR-	(CCRA-	SFDRR	SDGs						
आपत कालीन उद्धार टोली तथा उपकरण व्यव स्थापन गर्ने	बडास्तरमा CERT (Community Emergency Response Team) गठन गर्ने र उद्धार तथा प्राथमिक उपचार उपकरणहरू (जस्तै स्ट्रेचर, कटर, हेल्मेट, प्राथमिक उपचार किट आदि)को गर्ने	भूकम्पपछि को उद्धार र राहतमा समयमै प्रतिकार्य गर्न सम्भव हुनेछ	बहु वर्षीय	१२ लाख		३	३	३	११	योजना शाखा	विपद व्यव स्थापन शाखा		आन्तरिक/ बाह्य	जनसहभागिता न्यून	तालिम पाउने संख्या
राहत सामग्री भण्डारण र पहुँच	बडास्तरमा राहत सामग्री भण्डारण र पहुँच वृद्धि गराउने		बहु वर्षीय	२० लाख		३	३	३	११	योजना शाखा	विपद व्यव स्थापन, शाखा ,शिक्षा शाखा	उच्च	आन्तरिक/ बाह्य	उपकरण पहुँच	राहत सामग्री भण्डारण संख्या

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-	(CCRA-								
नियमित आपतकालीन अभ्यास (ड्रिल) आयोजना गर्ने	प्रभावित वडामा बाढी, भूकम्प, आगलागी र जनावर घटनाको अभ्यास गरी आपतकालीन प्रतिक्रियामा दक्षता सुधार गर्ने । विभिन्न समुदाय समूह, विद्यालय र स्थानीय निकायलाई अभ्यासमा संलग्न गराउने।	समुदायमा आपतकालीन परिस्थितिमा तत्काल र समन्वित प्रतिकार्य गर्ने क्षमता विकास हुनेछ।	१ वर्ष	१० लाख		१	१	१	४ र ११	योजना शाखा	विपद व्यवस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक/ बाह्य	सहभागी अभाव	**तालिम प्राप्त संख्या**

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया बधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-	(CCRA-								
प्राथमिक उपचार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	स्थानीय स्वास्थ्यकर्मी, स्वयंसेवी, शिक्षक र युवाहरुलाई प्राथमिक उपचार, उद्धार तालिम दिने साथै, स्थानीय स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा आपतकालीन औषधि तथा उपकरणको व्यवस्था गर्ने ।	आपतकालीन अवस्थामा प्रारम्भिक उपचार र उद्धार सेवाहरू छिटो प्रदान हुनेछन्, जसले ज्यान जोगाउन सहयोग गर्नेछ।	१ बर्ष	१५ लाख		१	१	१	३ र 11	स्वास्थ्य शाखा	विपद व्यवस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक/ बाह्य		**तालिम प्राप्त संख्या**
जोखिम—मैत्री पूर्वाधार र सुरक्षित	बाढी र भूकम्प जोखिम भएको क्षेत्रका सुरक्षित स्थलहरू चिन्हित गरी तिनको संरचनागत सुधार	जोखिमको सामना गर्ने सुरक्षित ठाउँहरू उपलब्ध हुनेछन्	१ बर्ष	लाख		४	४	४	११	योजना शाखा	विपद व्यवस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक/ बाह्य		

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-	(CCRA-								
स्थलहरूको पहिचान तथा सुदृढीकरण गर्ने	गर्ने र आगो नियन्त्रणका लागि भवनहरूको डिजाईनमा सुधार गर्ने ।	जसले समुदायको सुरक्षा बढाउनेछ।													

३.२.५ प्राथमिकताका क्षेत्र ५ : पुनर्लाभ, पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणमा अझ बलियो र राम्रो

प्राथमिकताका कार्य
जोखिमयुक्त भवनहरूको सुदृढीकरण (retrofitting) तथा पुनर्निर्माण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
विद्यालय र अस्पतालहरूमा सुरक्षित संरचना सुनिश्चित गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
नदीखोला- किनारमा कटान रोकथामका लागि नियन्त्रण तथा संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
प्रभावकारी जलनिकासी व्यवस्थापन गर्ने
डुबानको जोखिम कम गर्ने

पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणमा स्थानीय स्रोत र सहकार्य उपयोग गर्ने
बाढी, दुबान, भूकम्प र आगलागीबाट प्रभावित क्षेत्रको यथास्थितिको छिटो मूल्याङ्कन गर्ने
“Build Back Better” अवधारणाअनुसार भौतिक पूर्वाधारको पुनर्निर्माण गर्ने
विपद् पछि प्रभावित परिवारको जीविकोपार्जन तथा सामाजिक पुनर्स्थापनाका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
सुरक्षित बासस्थान निर्माण तथा स्थानान्तरणमा प्राविधिक सहयोग र अनुदानको व्यवस्था गर्ने
आगलागी तथा भूकम्पबाट नष्ट भएका सार्वजनिक भवनहरूको बहुउद्देश्यीय रूपमा पुनर्निर्माण गर्ने
पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनामा वातावरणीय संरक्षण र जलवायु अनुकूलन सुनिश्चित गर्ने
पुर्व तयारीको लागि खुला स्थान विकास
दमकल पहुँच रहेका क्षेत्रमा पोखरी निर्माण र दमकल पहुँच नभएका स्थानमा fire hydrant निर्माण गर्ने

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
जोखिमयुक्त भवनहरूको सुदृढीकरण (retrofitting) तथा	भवन आचार संहिताको पालना गराउन अनुगमन प्रणाली सुदृढ	कमजोर संरचना भएका भवनहरूको पुनर्निर्माण/सुदृढीकरण	२ वर्ष	१ करोड		३	३	३	१ १	भौतिक पूर्वाधार शाखा	NGOs	उच्च	संघ/स्थानीय सरकार	बजेट, प्राविधिक जनशक्ति	आर्थिक सहायता संख्या

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
पुनर्निर्माण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	गर्ने, साना घरधुरीलाई सुदृढीकरणका लागि प्राविधिक र आंशिक आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने	हुनेछ, जसले जनधनको क्षति न्यून पार्नेछ													
	वडा न १को सिमलीमा रहेका पुराना संरचनाहरुको नयाँ निर्माण/Retro fitting गराउने		१.५ वर्ष	२ क रोड		४	४	४	११	भौतिक पूर्वाधार शाखा	नगरप्राविधिक शाखा	उच्च	स्थानीय सरकार	बसोबास रोक्ने चुनौती	सुदृढ गरिएका घर संख्या
	वडा रहेका पुराना संरचनाहरुको नयाँ		१ वर्ष	३ क रोड		४	४	४	४ र	भौतिक पूर्वाधार शाखा	UNICEF	उच्च	संघ/नगर	विद्यालय	पुनर्निर्माण संरचना संख्या

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना (DRR-NSPA)	राष्ट्रिय योजना (CCRA-NPA)	SFDRR	SDGs						
	निर्माण/Retro fitting गराउने								१ १					खाली गर्नुपर्ने	
विद्यालय र अस्पतालह रूमा सुरक्षित संरचना सुनिश्चित गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	विद्यालय भवन तथा स्वास्थ्य संस्थाका लागि प्राविधिक परीक्षण तथा सुदृढीकरण कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ	बालबालिका, शिक्षक, बिरामी तथा स्वास्थ्यकर्मीह रूको सुरक्षामा वृद्धि हुनेछ	२ वर्ष	२ क रोड		३	३	३	१ ३ र १ ५	भौतिक पूर्वाधार शाखा/शिक्षा शाखा/ स्वास्थ्य शाखा	उपभोक्ता समूह	उच्च	स्थानीय/प्रदेश सरकार	प्रवाह नियन्त्रण चुनौती	सुदृढ गरिएका भवन संख्या
नदी-खोला किनारमा कटान रोकथामका लागि नियन्त्रण तथा संरक्षण कार्यक्रम	खोला किनारमा वृक्षारोपण, पक्की पर्खाल निर्माण र कटान नियन्त्रणका लागि स्थानीय समुदायलाई संलग्न गर्ने	भूक्षय र नदी कटानबाट हुने क्षति कम हुनेछ र बाढी जोखिम घट्नेछ	१ वर्ष	२ क रोड		२	२	२	६ र १ १	भौतिक पूर्वाधार शाखा	स्वच्छता समिति	उच्च	नगरपालिका	वर्षा समयमा काम कठिन	बनाइएका पर्खाल, रोपिएका विरुवा

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
सञ्चालन गर्ने															
प्रभावकारी जलनिकासी व्यवस्थापन गर्ने	नगर क्षेत्रमा जलनिकासी प्रणालीको सुधार गरी बाढी रोकथामका लागि नयाँ नाला निर्माण तथा सरसफाइ नियमित गर्ने	वर्षा पानीको उचित निकास हुने हुँदा डुबानको जोखिम घट्नेछ	६ महिना	१ क रोड		१	१	१	१ ३	भौतिक पूर्वाधार शाखा	प्राविधिक संस्था	उच्च	स्थानीय + संघ	जानकारीको अभाव	नयाँ नालाको लम्बाइ
डुबानको जोखिम कम गर्ने	विकास निर्माणका कार्य गर्दा Flood Return period लाई समेत योजना		१.५ वर्ष			४	४	४	१ १	भौतिक पूर्वाधार शाखा	NGOs, समुदाय	उच्च	संघ/NGO	पुनर्वास क्षेत्रको छनोट	DRR-समावेश भएका योजनाको संख्या

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
	निर्माणमा समावेश गर्ने														
पुनर्स्थापना र पुनर्निर्माणमा स्थानीय स्रोत र सहकार्य उपयोग गर्ने	बाढी प्रभावित क्षेत्रको पुनर्स्थापना कार्यमा समुदायको सहभागिता र स्थानीय स्रोतको सदुपयोग गर्ने	पुनर्निर्माण द्रुत र प्रभावकारी हुनेछ	विपद्प श्चात् १ हप्ता	१ क रोड		४	४	४	१ ७	भौतिक पूर्वाधार शाखा	वडास्तर समिति	उ च्च	स्थानीय सरकार	उपकर ण र तालिम	स्थानान्तर ण परिवार संख्या
बाढी, दुबान, भूकम्प र आगलागी बाट प्रभावित क्षेत्रको यथास्थिति	विपद्पछि प्रभावित क्षेत्रको क्षति मूल्याङ्कन गर्न स्थानीय प्राविधिक, वडा समिति, र समुदायको	क्षतिको यथार्थ विवरण उपलब्ध हुने छ, जसले पुनर्निर्माण योजना बनाउन र	२ वर्ष			४	४	४	१ १	भौतिक पूर्वाधार शाखा	निर्माण कम्पनी,	उ च्च	संघ/स्था नीय सरकार	लागत र डिजाई न चुनौती	मूल्याङ्कन समय र रिपोर्ट संख्या

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
को छिटो मूल्याङ्कन गर्ने	सहभागितामा छिटो मूल्याङ्कन टोली गठन गर्ने । विवरण संकलनमा डिजिटल उपकरण प्रयोग गर्ने ।	स्रोत परिचालन गर्न मद्दत गर्नेछ।													
"Build Back Better" अवधारणा अनुसार भौतिक पूर्वाधारको पुनर्निर्माण गर्ने	विद्यालय, अस्पताल, सडक, जलनिकासी, खानेपानी, र घरजग्गा पुनर्निर्माण गर्दा विपद्प्रतिकार	पुनर्निर्माण भएका संरचनाहरू विगतको भन्दा बलिया, सुरक्षित र दिगो हुनेछन्, जसले	१ वर्ष			४	४	४	८ र ११	भौतिक पूर्वाधार शाखा	व्यवसाय तालिम केन्द्र	उच्च	संघ/NGO	दीर्घकालीन पुनर्स्थापना	आपतकालीन मापदण्डअनुसार बनेका संरचना संख्या

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना (DRR-NSPA)	राष्ट्रिय योजना (CCRA-NPA)	SFDRR	SDGs						
	क संरचनागत मापदण्ड (earthquake resistant, flood-resilient design) अनुसार निर्माण गर्ने।	भविष्यका विपद्हरूमा क्षति कम गर्नेछ।													
विपद् पछि प्रभावित परिवारको जीविकोपार्जन तथा सामाजिक पुनर्स्थापना का कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	रोजगारी, साना व्यवसाय तथा सीपमूलक तालिममार्फत प्रभावित परिवारलाई जीवन पुनःनिर्माण गर्न सहयोग गर्ने। विपन्न	प्रभावित परिवारहरूको जीविका फिर्ता आउनेछ, उनीहरूको आत्मबल र सामाजिक पुनःस्थापना बलियो हुनेछ।	१.५ वर्ष			४	४	४	१ १	भौतिक पूर्वाधार शाखा	वित्तीय संस्था, NGOs	उच्च	संघीय सरकार + विकास साझेदार	भूमि व्यव स्थापन	रोजगार प्राप्त परिवार संख्या

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
	तथा जोखिममा रहेका समूहलाई प्राथमिकता दिने।														
सुरक्षित बासस्थान निर्माण तथा स्थानान्तरणमा प्राविधिक सहयोग र अनुदानको व्यवस्था गर्ने	उच्च जोखिम भएका बाढी/डुबान क्षेत्रमा बसोबास गरिरहेका परिवारहरूको सुरक्षित स्थानमा स्थानान्तरण गरी सुरक्षित बासस्थान निर्माण गर्न	जोखिममा रहेका घरपरिवार सुरक्षित स्थानमा सारिनेछ र उनीहरूको दीर्घकालीन सुरक्षाको प्रत्याभूति हुनेछ।	१ वर्ष			४	४	४	१ १	भौतिक पूर्वाधार शाखा	Red Cross,	उच्च	स्थानीय सरकार	भवन प्रयोग बहुउद्देश्यीय डिजाइन	बनाइएका सुरक्षित आवास संख्या

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना (DRR-NSPA)	राष्ट्रिय योजना (CCRA-NPA)	SFDRR	SDGs						
	नगरले प्राविधिक मार्गदर्शन, अनुदान वा ऋण सहयोग गर्ने ।														
आगलागी तथा भूकम्पबाट नष्ट भएका सार्वजनिक भवनहरूको बहुउद्देश्यीय रूपमा पुनर्निर्माण गर्ने	विद्यालय, वडा कार्यालय, सामुदायिक भवनहरू पुनःनिर्माण गर्दा तिनलाई बहुउद्देश्यीय आपतकालीन प्रयोग (जस्तै सुरक्षित आश्रय, प्राथमिक उपचार केन्द्र)	सार्वजनिक पूर्वाधारहरू आपतकालीन अवस्थामा समुदायको सुरक्षामा योगदान गर्न सक्षम हुनेछन्।	१—२ वर्ष			४	४	४	१३	भौतिक पूर्वाधार शाखा	निर्माण कम्पनी	मध्यम	स्थानीय/ दातृ निकाय	प्रविधि प्रयोग	निर्माण भएका भवन संख्या

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
	मा प्रयोग गर्न सक्ने गरी डिजाइन गर्ने ।														
पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापना मा वातावरणीय संरक्षण र जलवायु अनुकूलन सुनिश्चित गर्ने	संरचना निर्माणमा हरियाली, सौर्य ऊर्जाको प्रयोग, पानी सङ्कलन प्रणाली, र वातावरणमैत्री सामग्री प्रयोगलाई प्रोत्साहित गर्ने ।	पुनर्निर्माण कार्यहरूले वातावरण संरक्षणमा योगदान दिनेछन् र जलवायु परिवर्तनको असर घटाउने सामर्थ्य बढ्नेछ।	१ वर्ष			४	४	४	१३	भौतिक पूर्वाधार शाखा	निर्माण कम्पनी	मध्यम	स्थानीय/ दातृ निकाय	प्रविधि प्रयोग	हरियाली/ सौर्य युक्त संरचना संख्या

३.२.६ प्राथमिकताका क्षेत्र ६ : तालिम र क्षमता अभिवृद्धि

प्राथमिकताका कार्य
नगरवासीका लागि भूकम्प प्रतिकार्य तालिम र अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
विद्यालयमा अग्नि नियन्त्रण यन्त्र संचालन सम्बन्धि तालिम
Evacuation Route टाँस तथा प्रयोग सम्बन्धि तालिम र Drill
शिक्षक, सवारी चालक तथा विद्यार्थीलाई सडक सुरक्षा सम्बन्धि तालिम
निर्माण इन्जिनियर, प्राविधिक र निर्माण व्यवसायीहरूलाई भवन कोड कार्यान्वयन तालिम दिने
सामुदायिक सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
स्थानीय स्वयंसेवक र टोल सुधार समिति सदस्यहरूलाई आगो नियन्त्रण तालिम दिने
डुबान, भूकम्प, आगलागी र जनावर घटनासम्बन्धी जोखिम न्यूनीकरणमा जनशक्ति अभिवृद्धि गर्ने
जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था र सामुदायिक समूहमा DRR तालिम सञ्चालन गर्ने
प्रारम्भिक उद्धार तथा प्राथमिक उपचार सम्बन्धी विशेष तालिम सञ्चालन गर्ने
आगलागी नियन्त्रणका लागि व्यवहारिक तालिम दिने
महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र वृद्ध लक्षित समावेशी DRR तालिम आयोजना गर्ने
तालिम पश्चात अनुगमन, अभ्यास र अनुभव आदानप्रदान कार्यक्रम विकास गर्ने

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
नगरवासीका लागि भूकम्प प्रतिकार्य तालिम र अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	समुदाय, विद्यालय, अस्पताल, उद्योगमा भूकम्प पूर्वतयारी तालिम, सुरक्षात्मक ड्रिल (mock drill), तथा सुरक्षित बहिर्गमन योजना अभ्यास गराउने	नागरिकहरूमा भूकम्प समयको सुरक्षित प्रतिक्रिया क्षमताको विकास हुनेछ	बहु वर्ष	२५ लाख		१.३	१	१	११	विपद व्यवस्थापन शाखा	सम्बन्धित मन्त्रालय तथा दात्री संस्था	उच्च	आन्तरिक	समुदायको समय र श्रोत	नागरिकहरूमा भूकम्प समयको सुरक्षित प्रतिक्रिया क्षमताको विकास भएको
विद्यालयमा अग्नि नियन्त्रण यन्त्र संचालन	शिक्षकमा अग्नि नियन्त्रण उपकरण संचालनको	सबै विद्यालयमा अग्नि नियन्त्रण संचालन	बहु वर्षीय	१० लाख		४.१	४	४	४	विपद व्यवस्थापन शाखा	शिक्षा शाखा	उच्च	आन्तरिक	शिक्षक सरुवा	तालिम प्राप्त जनशक्ति संख्या

सम्बन्धि तालिम	कारण सम्भावित जोखिम कम हुने	तालिम प्राप्त जनशक्ति उपलब्ध हुने													
Evacuation Route टाँस तथा प्रयोग सम्बन्धि तालिम र Drill	सबै विद्यालय तथा सार्वजनिक भवनमा Evacuation Route सम्बन्धि जानकारी राख्ने	सबै विद्यालय र सार्वजनिक भवनका हरेक कोठामा जानकारी टाँस गरिने	२ वर्ष	१० लाख		४.३	४	४	११	विपद व्यवस्थापन शाखा	शिक्षा शाखा/सामाजिक शाखा/पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक		सुरक्षित भवन संख्या
शिक्षक, सवारी चालक तथा विद्यार्थीलाई सडक सुरक्षा सम्बन्धि तालिम	विद्यालय तथा समुदायमा सडक सुरक्षा सम्बन्धि जानकारी हुँदा सडक दुर्घटनाको जोखिम कम हुने	सडक दुर्घटनाको संख्या र क्षति कम हुने	बहुवर्षीय	१० लाख		१.३	१	१	११	शिक्षा शाखा	विपद व्यपस्थापन शाखा	उच्च	आन्तरिक		तालिम प्राप्त जनशक्ति संख्या

निर्माण इन्जिनियर, प्राविधिक र निर्माण व्यवसायीहरूलाई भवन कोड कार्यान्वयन तालिम दिने	"Build Back Better" अवधारणामा आधारित इन्जिनियरिङ, डिजाइन, र निरीक्षणको तालिम प्रदान गर्ने	भूकम्प प्रतिरोधी निर्माणमा गुणस्तर सुनिश्चित हुनेछ र भविष्यका जोखिम घट्नेछन्	६ महिना	२० लाख		४.५	४	४	११	भौतिक पूर्वाधार शाखा	सम्बन्धित मन्त्रालय/दात्री निकाय	उच्च	आन्तरिक/बाह्य	कर्मचारी सरुवा/उपलब्धता	सम्पूर्ण कर्मचारी भूकम्प प्रतिरोधी पूर्वाधार निर्माण तथा अनुगमनमा सक्षम
सामुदायिक सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	विद्यालय, उद्योग, सुकुम्बासी बस्ती, टोलहरूमा जनचेतनामूलक नाटक, प्रशिक्षण, पोस्टर तथा माइकिङ गर्ने	समुदायमा सुरक्षित बानी र सावधानी अपनाउने प्रवृत्ति बढ्नेछ	६ महिना	२० लाख		१.३	१	१	११	सामाजिक शाखा	सम्बन्धित शाखा	उच्च	आन्तरिक/बाह्य	समुदायक मनिसको समाबेशी	सुरक्षित बानी र सावधानी अपनाउने प्रवृत्ति बढेको
स्थानीय स्वयंसेवक र टोल सुधार समिति सदस्यहरूलाई आगो	फायर ब्रिगेड, नेपाल रेडक्रस, र प्राविधिक संस्थाहरूको सहकार्यमा अभिमुखीकरण	प्राथमिक स्तरमा नै द्रुत प्रतिकार्य सम्भव हुने, क्षति न्यूनीकरण हुने	७ महिना	लाख		१.३	१	१	११	विपद व्यवस्थापन शाखा	शिक्षा शाखा/सामाजिक शाखा/पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक	समुदायक मनिसको समाबेशी	समुदायमा आगो नियन्त्रण बिधि मा घ्यान

नियन्त्रण तालिम दिने	र मोक ड्रिल सञ्चालन गर्ने														
डुबान, भूकम्प, आगलागी र जनावर घटनासम्बन्धी जोखिम न्यूनीकरण मा जनशक्ति अभिवृद्धि गर्ने	वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति, स्वयंसेवी, समुदाय प्रहरी, स्वास्थ्यकर्मी, शिक्षक, युवाहरूलाई विशेष तालिम दिने जसमा बाढी प्रतिकार्य, सुरक्षित स्थानमा सार्ने प्रक्रिया, आगलागी नियन्त्रण, पशु जोखिम व्यवस्थापन लगायतका	स्थानीय जनशक्ति विभिन्न प्रकारका विपद्मा तत्काल र प्रभावकारी प्रतिकार्य गर्न सक्षम हुनेछन्।	६ महिना	२० लाख		१.३	१	१	११	सामाजिक शाखा	सम्बन्धित शाखा	उच्च	आन्तरिक/ बाह्य	समुदायक मनिसको समाबेशी	जनावर घटनासम्बन्धी जोखिम न्यूनीकरण मा जनशक्ति अभिवृद्धि

	विषय समावेश गरिनेछ।														
जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	बाढी प्रभावित क्षेत्रका बासिन्दा, विद्यालय, समुदायमा बाढी पूर्व सूचना, सुरक्षित स्थान र बच्ने उपायबारे सचेतना अभिवृद्धि गर्ने	बाढी आउनुअघि जोखिमलाई बुझेर बच्न सक्ने क्षमता बढ्नेछ	६ महिना	२० लाख		१.३	१	१	११	सामाजिक शाखा	सम्बन्धित शाखा	उच्च	आन्तरिक/ बाह्य	समुदायक मनिसको समाबेशी	विद्यालय, समुदायमा बाढी पूर्व सूचना, सुरक्षित स्थान र बच्ने उपायबारे सचेतना अभिवृद्धि
विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था र सामुदायिक समूहमा DRR तालिम सञ्चालन गर्ने	विद्यालयका शिक्षक तथा विद्यार्थीहरू, सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेवक र महिला समूहलाई DRR सम्बन्धी आधारभूत तालिम र अभ्यास (ड्रिल)	शिक्षा, स्वास्थ्य र सामाजिक क्षेत्रका संस्थाहरू विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यमा सशक्त र सक्रिय हुनेछन्।	६ महिना	लाख		१.३	१	१	४ र 11	विपद व्यवस्थापन शाखा	शिक्षा शाखा/सामाजिक शाखा/पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक	समुदायक मनिसको समाबेशी	शिक्षा, स्वास्थ्य र सामाजिक क्षेत्रका संस्थाहरू विपद् पूर्वतयारी र प्रतिकार्यमा सशक्त र सक्रियता बढ्ने

	दिइनेछ, जसमा प्राथमिक उपचार, भूकम्पको समयमा व्यवहार, र जनावरबाट सुरक्षा उपायहरू समावेश हुनेछन्।														
प्रारम्भिक उद्धार तथा प्राथमिक उपचार सम्बन्धी विशेष तालिम सञ्चालन गर्ने	डुबान भूकम्प र आगलागीका घटनापछि तत्काल उद्धार र प्राथमिक उपचार गर्न सक्ने व्यक्ति उत्पादन गर्न उद्दिष्टित तालिमहरू सञ्चालन गरिनेछन्। टोलस्तरमा	विपद्पछि जीवन र सम्पत्तिको क्षति न्यूनीकरण मा तत्काल प्रतिक्रिया दिन सक्ने जनशक्ति तयार हुनेछ।	६ महिना	२५ लाख		४.३	४	४	११	विपद व्यवस्थापन शाखा	शिक्षा शाखा/सामाजिक शाखा/पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक	समुदायक मनिसको समाबेशी	तालिम प्राप्त जनशक्ति संख्या

	प्राथमिक उपचार किट राख्ने अभ्यास गरिनेछ।														
आगलागी नियन्त्रणका लागि व्यवहारिक तालिम दिने	फायर फाइटिङ उपकरणहरू को प्रयोग, आगोको स्रोत पत्ता लगाउने, जोखिम न्यूनीकरण गर्ने अभ्यासका साथै नियन्त्रण विधि सिकाइनेछ।	आगलागी घटनाको नियन्त्रण मा समुदाय स्वतःसक्रिय हुने र घटनाको असर न्यून हुनेछ।	४ महिना	१२ लाख		१.३	१	१	११	विपद व्यवस्थापन शाखा	शिक्षा शाखा/सामाजिक शाखा/पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक	समुदायक मनिसको समाबेशी	आगलागी घटनाको नियन्त्रण मा समुदायको सक्रियता बढ्ने
महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र वृद्ध लक्षित समावेशी DRR तालिम आयोजना गर्ने	संवेदनशील वर्गका लागि विशेष DRR तालिम आयोजना गरिनेछ जसमा उनीहरूको पहुँच, भूमिका र सुरक्षा	समावेशी दृष्टिकोण अपनाइनेछ र सबै समूह विपद् व्यवस्थापनमा सक्रिय र सुरक्षित	१० महिना	२४ लाख		१.३	१	१	११	विपद व्यवस्थापन शाखा	शिक्षा शाखा/सामाजिक शाखा/पूर्वाधार शाखा	उच्च	आन्तरिक	समुदायक मनिसको समाबेशी	**समूह विपद् व्यवस्थापनमा सक्रिय र सुरक्षित रहने**

	आवश्यकताला ई ध्यान दिइनेछ। तालिममा दृष्टि/श्रोण क्षमता भएका व्यक्तिहरूको पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ।	रहने वातावरण तयार हुनेछ।													
तालिम पश्चात अनुगमन, अभ्यास र अनुभव आदानप्रदान कार्यक्रम विकास गर्ने	तालिम लिएपछि अभ्यास कार्यक्रम (Simulation/ Mock Drill), अनुगमन मूल्याङ्कन र वडास्तरीय अनुभव आदानप्रदान फोरमको सञ्चालन गरिनेछ।	सिकेका सीपहरूको दोहोरो प्रयोग सुनिश्चित हुनेछ र स्थानीय तहमा दीर्घकालीन ज्ञान तथा क्षमता सञ्चय हुनेछ।	महिना	१० लाख		१.३	१	१	११	विपद व्यवस्थापन शाखा	अनुगमन समिति	उच्च	आन्तरिक	समितिको समाबेशी	**स्थानीय तहमा दीर्घकालीन ज्ञान तथा क्षमताको वृद्धि**

३.२.७ प्राथमिकताका क्षेत्र ७ : बहुप्रकोप पूर्व सूचना प्रणाली

प्राथमिकताका कार्य
भूकम्प जोखिम नक्साङ्कन तथा GIS आधारित सूचना प्रणाली विकास गर्ने
बाढी, घटनाहरूको लागि पूर्वसूचना प्रवाह संयन्त्र तयार गर्ने
पूर्वसूचना प्रणाली सञ्चालनका लागि स्थानीय संयन्त्र निर्माण गर्ने
समुदायलाई पूर्वसूचना पढ्न, बुझ्न र प्रतिक्रिया दिन तालिम दिने
पशुजन्य घटनाका लागि चेतावनी संकेत तथा व्यवस्थापन प्रक्रिया निर्माण गर्ने
पूर्वसूचना प्रणालीको नियमित परीक्षण, मूल्याङ्कन र सुधार गर्ने व्यवस्था गर्ने

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
भूकम्प जोखिम नक्साङ्कन तथा GIS आधारित सूचना प्रणाली	नगरपालिका मा भवनको प्रकार, जमिनको स्वरूप, जोखिम क्षेत्र आदि	योजनाबद्ध बसोबास तथा पूर्वतयारी का कार्यक्रमहरू अधिक	१ वर्ष	२० लाख		१.२	१	१	११	विपद व्यवस्थापन शाखा	योजना शाखा र सूचना प्रबिधि शाखा	उच्च	आर्तारिकबा/ह्य	प्राबिधिक जनशक्ति	सूचना प्रणाली विकास गर्ने

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
विकास गर्ने	समावेश गरी डिजिटल भू-सम्बन्धी जोखिम नक्सा बनाइनेछ	प्रभावकारी हुनेछन्													
बाढी, घटनाहरू को लागि पूर्वसूचना प्रवाह संयन्त्र तयार गर्ने	जोखिम क्षेत्रको पहिचान गरी, चेतावनी दिने संकेत, अलार्म प्रणाली, मोबाइल एसएमएस, र स्थानीय रेडियो	जोखिम को सूचना समुदाय मा समयमै पुग्नेछ, जसले मानिसलाई सुरक्षित स्थानमा जान र तुरुन्तै	१ बर्ष	१५ लाख		४.५	४	४	११	विपद व्यपस्थापन शाखा	सुचना प्रविधि शाखा	उच्च	आन्तरिक	श्रोत	पूर्वसूचना प्रवाह संयन्त्र तयार

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
	जस्ता सूचना प्रवाह माध्यमहरू एकीकृत गरिनेछन् । सूचनाको स्रोत, माध्यम र समयबद्धता सुनिश्चित गरिनेछ।	प्रतिक्रिया दिन सहज बनाउनेछ													

३.२,८ प्राथमिकताका क्षेत्र ८ : विपद् जोखिम हस्तान्तरण र वित्तीय व्यवस्थापन

प्राथमिकताका कार्य
नगरपालिकाको बजेटमा बाढी जोखिम न्यूनीकरणका लागि बजेट छुट्याउने
विपद् बीमा कार्यक्रममा जोखिमयुक्त वर्गलाई पहुँचयोग्य बनाउने
बहुप्रकोप जोखिम न्यूनीकरणका लागि बीमा पहुँच विस्तार गर्ने
वडा स्थरमा विपद् व्यवस्थापनको लागि आपतकालीन कोष स्थापना तथा परिचालन गर्ने
जोखिम मूल्याङ्कनमा आधारित बजेट योजना तथा स्रोत विनियोजन प्रक्रिया विकास गर्ने
विपद्पछिको— राहत वितरण तथा पुनःस्थापनाका लागि वित्तीय पारदर्शिता र अनुगमन प्रणाली विकास गर्ने
समुदायस्तरमा विपद्सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको प्रवर्द्धन गर्ने—

प्राथमिकताका कार्य	रणनीतिक उपाय	अपेक्षित नतिजा	समया वधि	अनुमानित लागत	अन्तरआवद्धता					जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	प्राथमिकता	बजेटको स्रोत	चुनौती	सूचक
					प्रदेश योजना	राष्ट्रिय योजना		SFDRR	SDGs						
						(DRR-NSPA)	(CCRA-NPA)								
नगरपालिका को बजेटमा बाढी जोखिम न्यूनीकरण का लागि बजेट छुट्याउने	वार्षिक योजना अनुसार जोखिम न्यूनीकरणका लागि आवश्यक आर्थिक स्रोत सुनिश्चित गर्ने	योजनाहरू निरन्तर र व्यवस्थित रूपमा सञ्चालनमा आउनेछन्	बहु वर्षीय	२० लाख		३३.	३	३	११	विपद व्यपस्थापन शाखा	लेखा शाखा, योजना शाखा	उच्च	आन्तरिक	बजेट	आर्थिक स्रोत सुनिश्चित गर्ने
विपद् बीमा कार्यक्रममा जोखिमयुक्त वर्गलाई पहुँचयोग्य बनाउने	विपन्न समुदाय र साना उद्योगहरूलाई बीमा जानकारी तथा प्रिमियम अनुदानको व्यवस्था मिलाउने	आगलागीप छिको पुनर्स्थापनामा आर्थिक सहयोग मिल्ने	बहु वर्षीय	२१ लाख		३३.	३	३	११	विपद व्यपस्थापन शाखा	लेखा शाखा, योजना शाखा	उच्च	आन्तरिक	बजेट	आर्थिक स्रोत सुनिश्चित गर्ने

बहुप्रकोप जोखिम न्यूनीकरणका लागि बीमा पहुँच विस्तार गर्ने	विपद्— प्रभावित क्षेत्रका घरधनी, साना व्यवसायी, कृषक, पशुपालक तथा अन्य जोखिममा रहेका समुदायहरू लाई लक्षित गरी बाढी, आगलागी, पशु क्षति र भवन क्षतिको बीमा पहुँच विस्तार गरिनेछ। बीमा कम्पनीहरू सँग सहकार्य गरी बीमा	विपद्पछिको आर्थिक भार घट्नेछ, प्रभावित व्यक्तिहरू मा पुनर्निर्माण का लागि आत्मनिर्भर ता बढ्नेछ र पुनःस्थाप नाको गति तीव्र हुनेछ।	१ वर्ष	१० लाख		**३४.**	३	३	९	विपद व्यपस्था पन शाखा	लेखा समिति र योजना शाखा	उ च्च	आन्त रिक	निजी क्षेत्र को सम य र लगा नी	बीमा पहुँच विस्तार

	सशुल्क होइन, सहुलियत दरमा उपलव्ध गराइने व्यवस्था मिलाइनेछ ।														
वडा स्थरमा विपद् व्यवस्थापनको लागि आपतकालीन कोष स्थापना तथा परिचालन गर्ने	त्येक वडामा विपद् जोखिम व्यवस्थापन का लागि छुट्टै कोष राखिनेछ, जुन पूर्वतयारी, प्रतिकार्य, पुनर्निर्माण तथा बीमा प्रिमियममा प्रयोग गर्न सकिनेछ। बजेट	आपतकालीन अवस्थाहरूमा तात्कालिक प्रतिक्रिया र सेवा प्रदान गर्न सहज हुनेछ, स्रोतको व्यवस्था सुनिश्चित हुनेछ।	१ वर्ष	१० लाख		**३३.**	३	३	९	विपद व्यपस्थापन शाखा	लेखा समिति र योजना शाखा	उच्च	आन्तरिक	निजी क्षेत्र को समय र लगानी	बीमा पहुँच विस्तार

	विनियोजन, कोष परिचालन र खर्च प्रक्रियालाई स्पष्ट कार्यविधिबाट सञ्चालन गरिनेछ।														
जोखिम मूल्याङ्कन मा आधारित बजेट योजना तथा स्रोत विनियोजन प्रक्रिया विकास गर्ने	निजी क्षेत्र, सहकारी संस्था तथा बीमा कम्पनीहरू सँग सहकार्य गरी जनताको पहुँचमा सहज बीमा, बचत तथा ऋण कार्यक्रमहरू सुरु गरिनेछन्,	जोखिम न्यूनिकरण का उपायहरू मा निजी क्षेत्रको योगदान बढ्नेछ र स्थानीय वित्तीय स्रोत परिचालन मा सुधार आउनेछ।	बहु वर्षीय	१० लाख		**२३.**	२	२	११	विपद व्यपस्थापन शाखा	लेखा शाखा, योजना शाखा	उच्च	आन्तरिक	श्रोत	बजेट योजना तथा स्रोत विनियोजन प्रक्रिया विकास

	जसले जोखिम अवस्थालाई वित्तीय दृष्टिले व्यवस्थापन गर्न सहयोग पुऱ्याउनेछ ।														
विपद्— पछिको राहत वितरण तथा पुनःस्थापनाका लागि वित्तीय पारदर्शिता र अनुगमन प्रणाली विकास गर्ने	राहत र पुनःस्थापना कार्यक्रम को वित्तीय व्यवस्थापन मा पारदर्शिता, सार्वजनिक जानकारी, सामाजिक लेखा परीक्षण, र अनुगमन संयन्त्रहरू सुनिश्चित गरिनेछ।	वित्तीय दुरुपयोग न्यूनीकरण हुनेछ, पीडितले समयमै सहयोग पाउनेछन् र विश्वासिलो व्यवस्थापन प्रणाली विकास हुनेछ।													

समुदायस्तरमा विपद्— सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको प्रवर्द्धन गर्ने	विपद्बाट बढी प्रभावित हुने समूह (जस्तै महिला, वृद्ध, अपाङ्गता भएका व्यक्ति) लक्षित गरी सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम, साना अनुदान योजना र आपतकालीन राहत सहायता योजना सञ्चालन गरिनेछ।	संवेदनशील समूहहरू सुरक्षित, सक्षम र पुनःस्थापना प्रक्रियामा समावेश हुनेछन्, जसले सामाजिक समानता र उत्थानशीलता सुनिश्चित गर्नेछ।	१ वर्ष	१० लाख		**१३.**	१	१	११	विपद व्यपस्थापन शाखा	लेखा समिति र योजना शाखा	उच्च	आन्तरिक	निजी क्षेत्र को समय र लगानी	सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको प्रवर्द्धन

परिच्छेद-४: बजेटको विनियोजन र विकास योजनामा मूलप्रवाहीकरण

४.१ स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको लागि लगानीको न्यूनतम लक्ष्य

बुढानीलकण्ठ नगरपालिकामा वार्षिक रूपमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका लागि न्यूनतम लगानी लक्ष्य तोकिनेछ। पूर्वतयारी, क्षमता विकास र पूर्वसूचना प्रणाली निर्माणका सबै कार्यक्रमका लागि छुट्याइएको बजेट अविचलितरूपमा सुनिश्चित गरिनेछ जसले आपतकालीन अवस्थामा छिटो र प्रभावकारी प्रतिकार्य सक्षम बनाउनेछ।

४.१.१ सरोकारवाला निकायसँग समन्वय

प्रत्येक त्रैमासिकमा स्थानीय सरकारका अन्य तह, सुरक्षा निकाय, स्वास्थ्य संस्था, सामुदायिक नेतृत्व र स्वयंसेवी संस्थाहरूसँग समन्वय बैठक आयोजना गरिनेछ र साझा कार्ययोजना तयार गरिनेछ। यसरी स्रोतको सदुपयोग र योजनाहरूको प्रभावकारिता निरन्तर सुधारिनेछ।

४.१.२ स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन लगानी बजेट

बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाले विपद् तथा जलवायु जोखिम न्यूनीकरण र उत्थानशीलता प्रवर्द्धन गर्न पहिचान गरिएका कार्यहरू'जस्तै आपतकालीन पूर्वतयारी, संरचनागत सुधार, सामुदायिक क्षमता विकास, पूर्वसूचना प्रणाली, जलवायु अनुकूलन तथा जोखिममा आधारित योजना तर्जुमा'को प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि स्थानीय वार्षिक बजेटको न्यूनतम ५% विनियोजन गर्ने प्रतिबद्धता लिनु आवश्यक छ। यस बजेटले नगरस्तरमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनसम्बन्धी पूर्वाधार सुदृढीकरण, तालिम तथा अभ्यास, जोखिम नक्साङ्कन, सचेतना अभिवृद्धि, आपतकालीन राहत व्यवस्थापन लगायतका कार्यक्रमलाई वित्तीय आधार प्रदान गर्नेछ। साथै, यो लगानीले DRRM कार्यलाई प्राथमिकता दिनका साथै प्रदेश तथा संघीय बजेटसँग सहकार्य तथा सहलगानीको अवसरसमेत सिर्जना गर्नेछ। तसर्थ, नगर कार्यपालिकाले DRRM बजेटलाई स्वतन्त्र बजेट शीर्षकको रूपमा समावेश गरी वार्षिक योजना तर्जुमा प्रक्रियामा कम्तिमा ५% बजेट सुरक्षित गरिनेछ छ। यसबाट पूर्वसूचना प्रणाली, राहत सामग्री भण्डारण र तालिम कार्यक्रम सञ्चालनमा पारदर्शिता र कुशलता सुनिश्चित गरिनेछ।

तालिका ३७ : विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन लगानी बजेट

क्र.सं.	योजना शीर्षक	अनुमानित बजेट (रु.)*	कैफियत
१	बाढी नियन्त्रण संरचना निर्माण (ग्याबियन, retaining wall)		उच्च जोखिम क्षेत्र प्राथमिकतामा
२	खुला स्थलको व्यवस्थापन एवं उद्धार स्थल निर्माण		स्थानीय निकासी केन्द्र
३	भूकम्प प्रतिरोधी भवन मूल्याङ्कन तथा सुधार योजना		विद्यालय तथा स्वास्थ्य चौकीमा
४	दमकल पहुँच सुधार तथा उपकरण खरिद		वडागत आवश्यकता अनुसार
५	प्राथमिक उपचार तालिम तथा स्वयंसेवक परिचालन		बालबालिका, महिला तथा वृद्ध लक्षित
६	डढेलो नियन्त्रण कार्य (Fireline, सचेतना कार्यक्रम)		वन क्षेत्रमा प्राथमिकता
७	DRR सामग्री खरिद तथा भण्डारण (टेन्ट, लाइट, किट)		उद्धार सामग्री उपलब्ध गराउने
८	पूर्वसूचना प्रणाली स्थापना तथा SMS प्रणाली विकास		बाढी र डढेलो क्षेत्रमा
९	WASH सुविधा सुधार (शौचालय, पानी, सरसफाइ)		उद्धार केन्द्र तथा विद्यालयमा
१०	संकटासन्नता आधारित नक्सा तथा डेटा व्यवस्थापन		GIS आधारमा अपडेट
	जम्मा अनुमानित DRRM बजेट		

**अध्यावधिक गर्नु पर्ने*

४.२ आवधिक र वार्षिक विकास योजनामा मूलप्रवाहीकरणको योजना

सबै आवधिक र वार्षिक विकास योजनामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण मुख्यधारामा राखिनेछ। सडक, ढलान, पुल, विद्यालय र स्वास्थ्य केन्द्रजस्ता पूर्वाधार निर्माणमा जोखिम मापन, वातावरणमैत्री डिजाइन र सुरक्षित स्थान छनोट अनिवार्य गरिनेछ जसले दीर्घकालीन र सुरक्षित विकास सुनिश्चित गर्नेछ।

४.२.१ विपद् व्यवस्थापन कोष

विपद् व्यवस्थापन कोष स्थापना भइसकेको छ र अब यस कोषको प्रयोग विपद् जोखिम न्यूनीकरण, व्यवस्थापन र जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका कार्यक्रमहरूमा केन्द्रित गरिनेछ। कोषलाई केवल विपद् भएमा राहत दिने कार्यमा मात्र सिमित नराखी विपद र जलवायुको जोखिम न्यूनीकरणमा लगाईनेछ । यसअन्तर्गत समुदायमा पूर्वसूचना प्रणाली बलियो गरिनेछ, आधारभूत संरचना सुरक्षित गरिनेछ र क्षमता निर्माणका तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।

यस कोषको सञ्चालनका लागि निम्न चरणहरूमा आधारित कार्यविधि तयार गरिनेछः

१. कार्यविधि तयार गर्ने प्रक्रिया

- कोष सम्बन्धी प्रारम्भिक मस्यौदा कार्यविधि नगर DRRM समितिको सल्लाहमा तयार गरिनेछ।
- कार्यविधिमा कोषको उद्देश्य, स्रोत, खर्चको सीमा, प्राथमिकता, पारदर्शिता, र जवाफदेहिता सम्बन्धी प्रावधानहरू स्पष्ट रूपमा उल्लेख गरिनेछ।
- मस्यौदा कार्यविधि सरोकारवाला छलफल, कानुनी सल्लाह, र कार्यपालिका अनुमोदनपछि लागू गरिनेछ।

२. कोषका सम्भावित स्रोतहरू

- नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोतको ५% बजेट विनियोजन।
- संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान।
- विकास साझेदार, NGO/INGO तथा निजी क्षेत्रको योगदान।
- समुदायको श्रमदान, सदस्यता शुल्क वा अन्य स्वैच्छिक स्रोत।

३. कोषको प्रयोग क्षेत्रहरू

- आपतकालीन राहत सामग्री खरिद तथा भण्डारण।
- विपद् जोखिम नक्साङ्कन र पूर्वसूचना प्रणाली विकास।
- सामुदायिक सुरक्षित संरचना निर्माण (आश्रयस्थल, पानीट्यांकी आदि)।
- DRR/CCA तालिम, अभ्यास, जनचेतना कार्यक्रम।
- विद्यालय तथा समुदायस्तरीय DRR कार्यक्रम, बालमैत्री योजना।
- जलवायु अनुकूलन कार्यक्रम (जैविक तटबन्ध, वृक्षारोपण, जल स्रोत संरक्षण)।

४. कोषको प्रशासन र अनुगमन

- कोषको व्यवस्थापन नगर कार्यपालिका मातहतको DRRM समितिमार्फत गरिनेछ।

- बजेटको खर्च वार्षिक योजना तथा कार्यसूची अनुसार गर्नुपर्नेछ।
- प्रत्येक खर्चको लागि वास्तविक माग, स्वीकृति प्रक्रिया र सार्वजनिक पारदर्शिता कायम गरिनेछ।
- कोषको वार्षिक लेखापरीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाइ, र नागरिक प्रतिवेदन मार्फत जवाफदेही कायम गरिनेछ।

४.२.२ आवधिक/वार्षिक बजेटमा मूलप्रवाहीकरण

नगरपालिकाले स्वीकृत विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशील योजनाले पहिचान गरेका क्रियाकलापहरूलाई प्राथमिकताका आधारमा क्रमश आवधिक, विषय क्षेत्रगत रणनीतिक एवम् वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा प्रक्रियामा मूलप्रवाहीकरण गर्नेछ । यसक्रममा नगरपालिकाले आफ्नो आवधिक योजनामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशील योजनाले पहिचान गरेका कार्यक्रमलाइ प्राथमिकताका आधारमा समाहित गर्नेछ। यसै गरी नगरपालिकाको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाको सुरुको चरण देखिनै यस योजनाले पहिचान गरेका कार्यक्रमहरुलाइ प्राथमिकतासाथ समेट्ने गरी बजेट सीमा निर्धारण तथा मार्गदर्शन तयारी गर्नेछ। त्यस्तै, अन्य विषयगत कार्यालयले पनि विषयगत योजना तयारीका क्रममा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजनामा उल्लेखित क्रियाकलापहरूलाई प्राथामिकता दिनेछ ।

स्वीकृत स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशील योजना कार्यान्वयन गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित नगरपालिको हुनेछ । योजना कार्यान्वयन गर्दा कार्ययोजना समेत तयार गर्नुपर्नेछ । नगरपालिकाले आवश्यकता अनुसार कार्यक्षेत्र बमोजिम वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन उप समिति, पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य उपसमिति तथा शिघ्रप्रतिकार्य पुर्नलाभ उपसमिति, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन उपसमिति अन्य उपसमिति-कार्यदलहरू गठन गरी कार्यान्वयन गर्नेछ ।

यसरी उप समितिहरू गठन गर्दा सबै क्षेत्र र वर्ग (महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला, अपाङगता भएका व्यक्तिहरू, दलित, आदिवासी, जनजाति, अल्पसङ्ख्यक, लोपुन्मुख, प्रकोप प्रभावित, जलवायुजन्य प्रभावित वा सङकटासन्न समुदाय तथा व्यक्तिहरू, मुस्लिमजस्ता वर्गको समानुपातिक सहभागीता सुनिश्चित गर्नेछ । योजनाको कार्यान्वयन गर्दा आधारभूत मानविय मापदण्ड तथा स्फेयर मापदण्डलाई आधार लिनु पर्दछ र यस्को सही कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

तालिका ३८ : आवधिक/वार्षिक बजेटमा मूलप्रवाहीकरण

क्र.स.	क्षेत्र	उपक्षेत्र	स्रोत	खर्च केन्द्र	योजना तथा कार्यक्रम	बजेट (लाखमा)	वडा नं.
१	आर्थिक विकास क्षेत्र	कृषि, पर्यटन	संघीय अनुदान, स्थानीय राजस्व	कृषि तथा पर्यटन शाखा	• आधुनिक कृषिपद्धति प्रवर्द्धन ▯ सामुदायिक पर्यटन विकास		
२	सामाजिक विकास क्षेत्र	स्वास्थ्य तथा पोषण, खानेपानी तथा सरसफाई	स्थानीय कर, प्रदेश अनुदान	सामाजिक विकास शाखा	• मातृ—शिशु पोषण अभियान ▯ प्रत्येक वडा खानेपानी सुधार कार्यक्रम		
३	पूर्वाधार विकास क्षेत्र	वस्ती विकास तथा आवास, सडक यातायात	संघीय अनुदान, ऋणमा कार्य	पूर्वाधार शाखा	• सडक विस्तार ▯ आवास कार्यक्रम		
४	वन तथा वातावरण क्षेत्र	वन तथा हरियाली, वातावरण व्यवस्थापन	वातावरण संरक्षण कोष, अनुदान	वातावरण शाखा	• वार्षिक वृक्षरोपण अभियान ▯ नदीनाला सफाइ र पुनर्स्थापना		
५	संस्थागत विकास क्षेत्र	नीति, कानुन तथा सुशासन	स्थानीय राजस्व, साझेदारी	प्रशासन शाखा	• ई—गभर्नेन्स प्रणाली विकास ▯ नियमावली अद्यावधिक		
६	शिक्षा विकास क्षेत्र	प्रारम्भिक शिक्षा, माध्यमिक शिक्षा	प्रदेश अनुदान, जागिर कर	शिक्षा शाखा	• कक्षा कोठा पुनर्निर्माण ▯ शिक्षक तालिम कार्यक्रम		
७	महिला र बालबालिका विकास क्षेत्र	महिला सशक्तिकरण, बालअधिकार र सुरक्षा	स्थानीय बजेट, NGO अनुदान	सामाजिक विकास शाखा	• महिला उद्यमशीलता तालिम ▯ बाल संरक्षण कार्यक्रममा व्यावस्थापन		

क्र.स.	क्षेत्र	उपक्षेत्र	स्रोत	खर्च केन्द्र	योजना तथा कार्यक्रम	बजेट (लाखमा)	वडा नं.
८	सुरक्षा तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र	अग्नि, प्रहरी, राहत कार्य	संघीय अनुदान, स्थानीय कर	आपतकालीन शाखा	• प्रहरी चौकी सुदृढीकरण ▯ अग्नि नियन्त्रण ड्रिल एवं उपकरण खरीद		
९	सूचना प्रवाह तथा ICT क्षेत्र	ई-सेवा, पूर्वसूचना प्रणाली	ICT विकास कोष, स्थानीय राजस्व	IT शाखा	• मोबाइल-SMS चेतावनी प्रणाली ▯ वेब पोर्टल सुधार		

परिच्छेद-५: कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्न

५.१ कार्यान्वयन कार्ययोजना

- बुढानीलकण्ठ नगरपालिकामा तयार गरिएको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना नगर कार्यपालिकाको बैठक र नगर सभाका सदस्यहरूसँग छलफल गरी स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलता समितिबाट स्वीकृत गरिनेछ। उक्त योजना स्वीकृत भएपछि यसको कार्यान्वयनको नेतृत्व स्वयं नगरपालिकाले गर्नेछ।
- यस योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा सहकार्यका लागि विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ को दफा १७ बमोजिम निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूको संयोजनमा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशीलता समिति गठन गरिएको छ, जसको नेतृत्व बुढानीलकण्ठ नगरपालिकामा पूर्व स्थापित स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले गर्नेछ।
- नगर क्षेत्रका जनशक्ति तथा स्थानीय समुदायलाई जलवायु परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापनका क्षेत्रमा प्रशिक्षित गर्दै व्यवहारमा उतारिनेछ। स्थानीय ज्ञान, सीप, परम्परागत अभ्यास र आवश्यक प्रविधिको प्रयोग गरिनेछ। आवश्यक परेमा सम्बन्धित निकायहरूसँग सहकार्य गरी नमुना अभ्यास, प्रदर्शनी र स्थलगत अध्ययनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
- योजना कार्यान्वयनमा लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणलाई प्राथमिकता दिइनेछ। जलवायु परिवर्तन तथा विपद्का असरहरूबाट बढी प्रभावित हुने भूमिहीन, गरिब, महिला, दलित, जनजाति, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिकजस्ता वर्गलाई विशेष प्राथमिकता दिँदै उनीहरूको सक्रिय सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरणका सबै चक्रहरू (पूर्वतयारी, प्रतिकार्य, पुनस्थापना आदि) मा लक्ष्यअनुसारका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ। योजनालाई नगरपालिकाको वार्षिक र आवधिक योजनासँग एकीकृत गरी कार्यक्रम र बजेट विनियोजनका आधारमा कार्यान्वयन गरिनेछ।
- नगरपालिकाको वार्षिक योजनामा समावेश नभएका कार्यक्रमहरूलाई वडा कार्यालयहरूमार्फत संकलन गरी विषयगत निकाय, जिल्ला समन्वय समिति, प्रदेश र संघीय सरकारमा समायोजन तथा कार्यान्वयनका लागि प्रस्ताव गरिनेछ।
- यस योजनाका कार्यक्रमहरू स्थानीय सरकारी निकाय, गैरसरकारी संस्था, सामुदायिक समूह, क्लब तथा उपभोक्ता समितिहरूको सहकार्यमा कार्यान्वयन गरिनेछ। कार्यक्रमको दिगोपन र स्थानीय स्वामित्व सुनिश्चित गर्न सचेतना, क्षमता विकास, श्रमदान/स्थानीय योगदान र समन्वयलाई विशेष जोड दिइनेछ।

- कार्यक्रम कार्यान्वयनको प्रगति वार्षिक वा अर्धवार्षिक रूपमा विश्लेषण गरिनेछ र सम्बन्धित निकायमा प्रतिवेदन पेस गरिनेछ। यदि कुनै दातृ संस्था वा साझेदार निकायसँग गरिएको सम्झौतामा मासिक वा त्रैमासिक प्रतिवेदनको आवश्यकता भएमा, सोही सम्झौता अनुसार प्रतिवेदन तयार पारिनेछ।

तालिका ३९ : कार्यान्वयन कार्ययोजना

क्र.सं.	परियोजना शीर्षक	लक्ष्य	अनुमानित बजेट (रु.)	जिम्मेवार निकाय/व्यक्ति	समयावधि (सुरु - सम्पन्न मिति)
१	बाढी नियन्त्रण संरचना निर्माण	जोखिमयुक्त क्षेत्रमा बाढी नियन्त्रण		DRRM शाखा / इन्जिनियरिङ शाखा	
२	खुला स्थल व्यवस्थापन तथा उद्धार केन्द्र	सुरक्षित बसोबास र उद्धार पूर्वाधार सुनिश्चित		नगर कार्यपालिका / योजना शाखा	
३	भूकम्प प्रतिरोधी भवन मूल्याङ्कन	सार्वजनिक भवनको सुरक्षाको मूल्याङ्कन		इन्जिनियरिङ शाखा / DUDBC	
४	दमकल पहुँच सुधार	आगलागी क्षेत्रमा समयमै सेवा उपलब्ध		दमकल कार्यालय / वडा कार्यालय	
५	प्राथमिक उपचार तालिम तथा स्वयंसेवक परिचालन	स्थानीय जनशक्तिमा आपतकालीन		स्वास्थ्य शाखा / रेडक्रस	

		क्षमता विकास			
६	डढेलो नियन्त्रण कार्य	वन क्षेत्रमा डढेलो न्यूनीकरण		वन कार्यालय / वडा समिति	
७	DRR सामग्री खरिद तथा भण्डारण	आपतकालीन सामग्री उपलब्ध गराउने		DRRM शाखा / आपूर्ति शाखा	
८	पूर्वसूचना प्रणाली स्थापना	समयमै जोखिम सूचना प्रवाह		सूचना शाखा / DRRM समिति	
९	WASH सुविधा सुधार	सुरक्षित सरसफाइ र खानेपानी व्यवस्था		स्वास्थ्य शाखा / वडा कार्यालय	
१०	GIS आधारित संकटासन्नता नक्सा निर्माण	जोखिम आधारित योजना निर्माणमा सहजीकरण		DRRM शाखा / योजना शाखा	

५.२ अनुगमन र मूल्याङ्कन

- नगरपालिकाले स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन (पुर्नस्थापना र पुनर्निर्माण समेत) तथा जलवायु उत्थानशील योजनो कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्नेछ ।
- नगरपालिकामा गठित अनुगमन समितिले स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यक्रमको समेत अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी सुझाव सहितको प्रतिवेदन नगरपालिकामा पेस गर्नेछ । उक्त प्रतिवेदन नगरपालिकाले छलफलका लागि नगर सभामा पेस गर्नेछ ।

- स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशील कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्दा स्वीकृत गरिएका अनुगमन सूचकहरू बमोजिम गर्नेछ ।
- स्थानीय विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशील योजनालाई कार्यान्वयन गर्ने अन्य संस्थाहरूद्वारा सम्पादित कार्यको समेत सोही समितिले अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्नेछ, र सोको प्रतिवेदन सम्बन्धित संस्था, स्थानीय तह र मन्त्रालयमा पेश गर्नेछ ।

बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको स्थानीय विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा (LDCRF) अन्तर्गत सूचीबद्ध योजनाहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्नका लागि एक संरचित मूल्यांकन संयन्त्र (Monitoring & Evaluation Mechanism) आवश्यक हुन्छ। यस संयन्त्रले योजनाको कार्यान्वयनको गति, गुणस्तर, प्रभावकारिता, तथा स्थानीय सहभागिता मापन गर्दै सुधारका पक्ष पहिचान गर्न मद्दत पुऱ्याउँछ।

१. मूल्यांकन संयन्त्रको उद्देश्य

- DRRM योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनको निरन्तर अनुगमन गर्नु।
- कार्यान्वयनमा आएका चुनौती, ढिलाइ वा कमजोरीहरू पहिचान गर्ने।
- DRRM/CCA कार्यक्रममा स्थानीय स्वामित्व, समावेशिता र दिगोपन सुनिश्चित गर्ने।
- नीति तथा बजेटीय निर्णयमा प्रमाणमा आधारित सिफारिस दिन सक्ने बनाउने।

२. प्रमुख सूचकहरू (Key Indicators)

सूचकको श्रेणी	प्रमुख सूचकहरू
कार्य प्रगति	योजनाको कार्यान्वयन प्रतिशत, सम्झौता समयभित्र सम्पन्न भए/नभएको
वित्तीय प्रगति	स्वीकृत बजेटमध्ये खर्च भएको अनुपात, लेखा परीक्षण स्थिति
सामाजिक समावेशिता	सहभागी समूहमा महिला, दलित, अपांगता भएका, बालबालिका, वृद्धको प्रतिनिधित्व
स्रोत उपयोग	उपकरण/सामग्री प्रयोगको अवस्था, उपलब्ध स्रोतको सदुपयोग
प्रभाव/नतिजा	जोखिम न्यूनीकरण/जनधन क्षति न्यूनीकरण, आपतकालीन सेवाको पहुँच र प्रतिक्रिया समय
गुनासो संयन्त्र	गुनासो संकलन, समाधान दर, अभिलेख राख्ने अवस्था
डेटा अद्यावधिक	विपद नक्सा, जनसांख्यिक र संकटासन्नता डाटाबेस अद्यावधिकको अवस्था

३. संयन्त्रको संरचना

- नगर DRRM कार्यान्वयन तथा मूल्यांकन समितिः DRRM शाखा संयोजक, योजना शाखा, शिक्षा/स्वास्थ्य/सामाजिक शाखाका प्रतिनिधि तथा बाह्य विशेषज्ञ सदस्य।
- वडास्तरीय अनुगमन उपसमितिः वडा अध्यक्षको संयोजकत्वमा, स्थानीय युवा, शिक्षक, महिला समूह, विपद स्वयंसेवक सहभागी हुने।
- बाह्य मूल्यांकन/टेक्निकल अडिटः प्रत्येक २ वर्षमा एकपटक स्वतन्त्र मूल्यांकनकर्ताबाट DRRM कार्यक्रमको निष्पक्ष मूल्यांकन।

४. मूल्यांकन कार्यपद्धति

१. त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदनः हरेक तीन महिनामा जिम्मेवार शाखाबाट प्रगति विवरण सङ्कलन।
२. स्थलगत अनुगमन भ्रमणः DRRM समिति र सरोकारवालाद्वारा अनुगमन।
३. संयुक्त समीक्षा बैठकः DRRM कार्यान्वयन समिति र नगर कार्यपालिका समक्ष प्रतिवेदन प्रस्तुत।
४. सुधार कार्ययोजना निर्माणः पहिचान गरिएका कमजोरीहरूलाई सुधार गर्न कार्यदल गठन।

५.३ समीक्षा र परिमार्जन

- नगरपालिकाको कुनै पनि क्षेत्रमा उत्पन्न विपद्ले सङ्कटासन्नता, क्षमता र जोखिममा पारेको असरलाई सम्बोधन गर्न प्रत्येक वर्ष योजना कार्यान्वयनको अवस्थाको पुनरावलोकन तथा समिक्षा गरी सोको आधारमा वार्षिक कार्यक्रम तथा योजना तयार गर्नेछ ।
- स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन नगरपालिकाले आवश्यकतानुसार योजनाको बृहत् पुनरावलोकन गरी अध्यावधिक गर्नेछ । यसरी अधावधिक गर्दा भविष्यमा जलवायु परिवर्तनले गर्ने प्रभावको प्रक्षेपणको पनि आधार लीइनेछ ।

अनुसूचीहरु

अनुसूची-१: सङ्कटासन्नता स्तरीकरण अंकभार आधार

क्र.स.	सङ्कटासन्नता	मापन आधार	मापन	अंक भार
१.	मानवीय क्षति	०-१ जना मृत्यु	न्यून	१
		२-५ जना मृत्यु	मध्यम	२
		५ भन्दा माथि जना मृत्यु	उच्च	३
२	प्रभावित परिवार	५० भन्दा कम	न्यून	
		५१-१००	मध्यम	
		१०१ भन्दा माथि	उच्च	
३	आर्थिक क्षति	०-१ लाख	न्यून	
		१-५० लाख	मध्यम	
		५० लाख भन्दा धेरै	उच्च	
४	सामाजिक क्षति		न्यून	
			मध्यम	
			उच्च	
५	विगतमा भयका विपदका घटना	०-५ घटना	न्यून	
		५-१० घटना	मध्यम	
		१० भन्दा माथि	उच्च	
६	जलवायुमा आएको परिवर्तन	महसुस भएको	न्यून	
		न्यून असर देखिएको	मध्यम	
		उच्च असर देखिएको	उच्च	
७	जोखिमले भविष्यमा पार्न सक्ने असर	विभिन्न जोखिम क्षेत्रमा .....घरधुरी रहेको	न्यून	
		विभिन्न जोखिम क्षेत्रमा .....घरधुरी रहेको	मध्यम	
		विभिन्न जोखिम क्षेत्रमा .....घरधुरी रहेको	उच्च	
८	श्रोतको उपलब्धता	श्रोतको उपलब्धता र पहुँच उपलब्ध रहेको	न्यून	
		श्रोतको उपलब्धता रहेको पहुँच नरहेको	मध्यम	
		श्रोतको कमि	उच्च	

क्र.स.	सङ्कटासन्नता	मापन आधार	मापन	अंक भार
९	संस्थागत विश्लेषण	संस्था भएको र विपदमा काम गर्न सक्ने	न्यून	
		संस्था रहेको तथा विपदमा क्रियाशील नरहेको	मध्यम	
		संस्था नरहेको	उच्च	
१०	जनसंख्याको विश्लेषण	जोखिमपूर्ण जनसंख्या... रहेको	न्यून	
		जोखिमपूर्ण जनसंख्या... रहेको	मध्यम	
		जोखिमपूर्ण जनसंख्या... रहेको	उच्च	

अनुसूची २: प्रतिवेदन तयारिको क्रममा खिचिएका तस्विरहरु

बुढानिलकण्ठ न.पा., वडा नं. १

बुढानिलकण्ठ न.पा., वडा नं. ४

बुढानिलकण्ठ न.पा., वडा नं. ५

बुढानिलकण्ठ न.पा., वडा नं. ६

बुढानिलकण्ठ न.पा., वडा नं. ७

बुढानिलकण्ठ न.पा., वडा नं. ८

बुढानिलकण्ठ न.पा., वडा नं. ९

बुढानिलकण्ठ न.पा., वडा नं. १०

बुढानिलकण्ठ न.पा., वडा नं. ११

बुढानिलकण्ठ न.पा., वडा नं. १२

बुढानिलकण्ठ न.पा., वडा नं. १३

अनुसूची ३: प्रतिवेदन तयारिका लागी गरिएको माईन्यूट

आज मिति २०८१/१२/१२ गते मंगलबारका दिन यस बु.न.पा.-१ का वडा अध्यक्ष श्री सुरेन्द्र लामाज्यूको अध्यक्षतामा हुने विपद तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा सम्बन्धि सरोकारवालाहरूलाको छलफलमा निम्नानुसारको उपस्थितिमा तपशील बमोजिमका विषयहरूमा जानकारी / छलफल गरियो ।

उपस्थिति	पद/संस्था	हस्ताक्षर
१. श्री सुरेन्द्र लामा	वडा अध्यक्ष	
२. श्री नवीन श्रेष्ठ	वडा सदस्य	
३. श्री चण्डीका रैला	"	
४. श्री बुद्धिमान लामा	"	
५. श्री शर्मिला नेपाली	"	
६. सुर्य लामा		
७. सुस्मिता लामा	जुम्ला क्लब	
८. गिरु थापा	पारिजात महिला समूह	गिरु
९. लाल माया लामा	जुम्ला क्लब	लालमाया
१०. मुनु लामा	"	
११. लछुक्पा शेर्पा	"	
१२. नरदुकला गुरुङ	जुम्ला क्लब	
१३. मिना कुमारी गुरुङ	जुम्ला क्लब	
१४. शिव कुमार सुनुवार		
१५. सरस्वती श्रेष्ठ	जुम्ला क्लब	
१६. कल्पना लामा	जुम्ला क्लब	कल्पना
१७. मालकुमारी ढकाल	नेका. वडा सभापति	
१८. रीता गुरुङ	जुम्ला क्लब	
१९. हेमन्ती कर्की	"	हेमन्ती
२०. उमा बुमाराङ	जुम्ला क्लब	
२१. विशाल लिम्बु		
२२. कल्पना तामाङ	उप मजुवाल/आ.वि.	
२३ पुष्पा कुँवर	तौतुङ महिला समाज	

नाम

हस्ताक्षर

२४) गिता गुरुङ्ग सौलुङ महिला समूह

२५) दिपक घिमिरे

२६) लोकमणि सापकोटा जय मङ्गला

२७) रिना लामा युवा क्लब

हलफलका विषयहरु

१) बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको विपद तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा तयारीको लागि सरोकारवालाको सहभागितामा प्रकोप सूचीकरण जोखिम सङ्कटासन्नता र क्षमताको बारेमा हलफल तथा नक्साँकन गरी जोखिम न्यूनीकरणका उपायको बारेमा हलफल गरियो।

आज मिति २०८१/१२/१५ गते शुक्रबारको दिन यस बु.नी.पा. वडा नं. ३ का वडा अध्यक्ष श्री आकाश थिताल ज्यूको अध्यक्षतामा बसेको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्य ढाँचामा सम्बन्धि सरोकारवाला-हरूएँको छलफलमा तिम्नानुसारको उपस्थितिमा तपशील बमोजिमका विषयहरूमा जानकारी/ छलफल गरियो।

उपस्थिति	पद/संस्था	हस्ताक्षर
१. श्री आकाश थिताल	वडा अध्यक्ष	
२. श्री बलमाया श्रेष्ठ	वडा सदस्य	
३. श्री सुशिला रम्तेल	"	
४. श्री विकास लामा	"	
५. श्री विक्रमराज श्रेष्ठ	"	
६. श्री गणेश कुँवर	बु.नी. युवा क्लब (अध्यक्ष)	
७. श्री शर्मिला श्रेष्ठ	बु. चेतनशील म. स. अध्यक्ष	
८. श्री ~~शर्मिला~~ सरस्वती कुँवर	अक्षेपरवा म.स (अध्यक्ष)	
९. बु.नी.पा. ध्रुव विक्रम थापा नेपाल प्रहरी	9860098053	
१०. रामप्यारी श्रेष्ठ - राधा कृष्ण समुह - सदस्या	- ७४	
११. खुस्मा अधिकारी	बाल विकास कोर्डिनेटर	
१२. पशपति लामा	"	
१३. मलिमा कुँवर	"	
१४. हेरा देवी श्रेष्ठ		
१५. रावेना श्रेष्ठ		
१६. उषा श्रेष्ठ		
१७. जया ढकाल		
१८. अंगुरा देवी खड्का	श्री सहजनशील महिला समूह	
१९. पुष्पा थापा	कृषि गजरी समूह	
२०. उमा मण्डरी	"	
२१. विद्या मण्डरी		
२२. संगीता श्रेष्ठ	त्रि-शक्ति महिला समूह सदस्य	

उपस्थिति	पद/संस्था	हस्ताक्षर
२३. दिपिक मगर	ECI-Nepa	
२४.		
२५.		

छलफलका विषयहरु

१) बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा तयारीको लागि सरोकारवालाको सहभागितामा प्रकोप सूचीकरण जोखिम सङ्कटासन्नता र क्षमताको बारेमा छलफल तथा नक्साँकन गरी जोखिम न्यूनीकरणका उपायको बारेमा छलफल गरियो ।

आज मिति २०८१/१२/२७ गते बुधवारका दिन यस बु.न.पा. वडा नं-१२ का अध्यक्ष श्री शम्भु प्रसाद भट्टराई ज्यूको अध्यक्षतामा बसेको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्य ढाँचा सम्बन्धी स्थानीय छलफलमा निम्नानुसारको उपस्थितिमा तपशील बमोजिमका विषय-हरूमा जानकारी / छलफल गरियो ।

उपस्थिति	पद/संस्था	हस्ताक्षर
१. श्री शम्भु प्रसाद भट्टराई	वडा अध्यक्ष	
२. श्री डिल्ली प्रसाद खतिवडा	वडा सदस्य	
३. श्री ईश्वरी खतिवडा (भट्टराई)	"	
४. श्री फिना बयलकोटी	"	
५. श्री शान्ता ढकाल	"	
६. राजा पोखरेल		
७. नारायण प्रसाद कुँवर		
८. मोहन कुमार बस्नेत		
९. हरिश्चन्द्र नाथ	टोल सचिव	
१०. रामभक्त आचार्य (अध्यक्ष) (C.U.P. अध्यक्ष) बु.न.पा.१२		
११. शान्ता गुरुङ, श्री बालकुमारी भण्डारी वडा-१२		
१२. राम प्रसाद कुँवर राधाकृष्ण टोल मु.स. सदस्य		
१३. खडानन्द लुइटेल ९८५१०९२५६०५	मेलजोलापकर्ता/लेखक	
१४. शेखर प्रसाद भट्टराई ९८५१११५६३२		
१५. पुष्पराज पुडासैनी	पत्रकार ९८५११८५३७०	
१६. फर्कुराम आचार्य	बाल कुमारी टोल अध्यक्ष ९८७१०४५२२६	
१७.		
१८.		
१९.		

आज मिति २०८१/१२/२७ गते बुधवारका दिन यस बु.न.पा. वडा नं. ६ का अध्यक्ष श्री रवि रवडका ज्यूको अध्यक्षतामा वडाको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा सम्बन्धी स्थानीय हितधारकको छलफलमा निम्नानुसारको उपस्थितिमा तपशील बमोजिमका विषयहरूमा छलफल गरियो ।

उपस्थिति	पद/संस्था	हस्ताक्षर
१. श्री रवि रवडका	वडा अध्यक्ष	
२. श्री गुमा महर्जन	वडा सदस्य	
३. श्री मोनुका भुसाल	"	
४. श्री सुमित महर्जन	"	
५. श्री राजु अण्डारी	"	
६. नाथ रवडका	साक्षीयकार	
७. लक्ष्मी माया डोठ	लक्ष्मी	लक्ष्मी
८. राम बहादुर [illegible]	टोल सुधार समिति अध्यक्ष	
९. चक्रपाणी पन्थी	बु.न.पा. प्रोजेक्ट [illegible]	
१०. जीत बे. महरा थोपी	"	
११. [illegible]	बु.न.पा. ६	
१२. नारायण रवडका	प्रगति सामुदायिक वन अध्यक्ष	
१३. रमा परियार	स्थानीय बासिन्दा 9841077302	रमा
१४. तारादेवी श्रेष्ठकोटी	शिक्षक भक्तकाली आधा॰ 9860339179	
१५. शान्ता बुढाथोकी	भक्तकाली मा.वि.(प्र.अ) 9845886477	
१६. शिला बोहोरा	अध्यक्ष महिला होलसेयर समिति 9841142953	शिला
१७. चिता कार्की	सदस्य 9841914764	
१८.		
१९. आलिना अधिकारी	रवडका (मनोविमर्शकर्ता)	9843302926
२० [illegible]	(श्रीकलावतीले विकास समिति)	9851031957
२१ [illegible]	महिला सामुदायिक स्वयंसेविका	[illegible]
२२ सुनिल रवडका	श्री भक्तकाली मा.वि.	

आज मिति २०८१/१२/२८ गते बिहिवारका दिन यस बुढानीलकण्ठ नगरपालिका वडा नं - ३ का वडा अध्यक्ष श्री सुमित्रा त्रिपाठी (पाण्डे) ज्यूको अध्यक्षतामा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा सम्बन्धी छलफलमा निम्नानुसारको उपस्थितिमा तपशील बमोजिमका विषयहरूमा छलफल गरियो ।

उपस्थिति	पद/संस्था	फोन नं	हस्ताक्षर
१. श्री सुमित्रा त्रिपाठी (पाण्डे)	वडा अध्यक्ष	[illegible]	
२. श्री शान्ति पाण्डे	वडा सदस्य		
३. श्री सुमि परियार	"		
४. श्री रमेश कुमार गौतम	"	९८५०१३२६६१	
५. श्री श्याम कर्मी	"		
६. श्री प्रेम प्रसाद [illegible]	[illegible]		
७. श्री [illegible]	"		
८. सुरेन्द्र लामा (रा.प्र.का)			
९. प्रमिला बराल	[illegible]		
१०. [illegible]	नेपाल परिवार	9841298104	
११. नृपेन्द्र थापा	अध्यक्ष किशोरा पुत्री समाज		
१२. माधव प्रधानिका	[illegible]		
१३. नन्दू खड्का	सुताना बस्ती टोल विकास संस्था		
१४. [illegible]			
१५. प्रतिमा [illegible]	बरफेदी	9841506224	प्रतिमा
१६. उषा के.सी.			
१७. लिलोप विडिय (जनचोक)			
१८. [illegible]		9841[illegible]7166	
१९. त्रिविधा निरौला		98 41[illegible]35888	
२०. प्रमिला खड्का	युवा परिषद	9767252356	
२१. इन्द्रतत्व कार्की	युवा परिषद	9840374635	
२२. राजु [illegible]	[illegible]	9841258823	
२३. प्रकाश न्यौपाने	[illegible]	9841[illegible]	

आज मिति २०८२/०१/०३ गते बुधवारका दिन यस बु.न.पा वडा नं. १० का वडा अध्यक्ष श्री नवराज भट्टराई ज्यूको अध्यक्षतामा वडाको स्थानिय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यहरूको सम्बन्धी सरोकारवालाहरूसंगको छलफलमा निम्नानुसारको उपस्थितिमा तपशील बमोजिमका विषयहरूमा छलफल गरियो ।

उपस्थिति	पद / संस्था	फोन नं.	हस्ताक्षर
१. श्री नवराज भट्टराई	वडा अध्यक्ष	9851023498	
२. नरेन्द्र खतिवडा	निर्माण हस्तकला अध्यक्ष	9851192930	
३. टेक बहादुर लामा	सुनगाँका टो.स. अध्यक्ष	9865063424	
४. सुदर्शन फुयल	सहरे कार्यालय वु.न.पा. १०	9841581839	
५. दामोदर बोहरा	श्री नमस्कार ग्रुप	9849848604	
६. नमराज प्रसाद भट्टराई	सचिव	9849846386	
७. बाबु हेल सेढाई	सिद्धवाटोल	9849848624	
८. रमेश गोरी	प्र.ह.नि.	9841848041	
९. रामचन्द्र खनाल	टोल अध्यक्ष	9849848224	
१०. शम्भु प्रसाद पौडेल	तेमाल खाले वडा कमिटी अध्यक्ष	9849848224	
११. राजेन्द्र अधिकारी	सुगम टोल सचिव	9841-841694	
१२. शालिकराम नेपाली	अध्यक्ष	9841-841083	
१३. कृष्ण प्रसाद पाण्डे	जनक नागरिक अध्यक्ष	9849848347	
१४. शीता देवी	का. प. स.	9849844520	
१५. हिरा सिंगल	बु.न.पा. १०	9862210376	
१६. होमा न्यौपाने (दाहाल)	,,	9849840860	

आज मिति २०८२/०१/०८ गते सोमवारका दिन यस बु. न. पा. - १३ का वडा अध्यक्ष श्री रिका नारायण श्रेष्ठ ज्यूको अध्यक्षतामा वसेको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यहरूका सम्बन्धित स्थानीय समूहहरूसंगको छलफलमा निम्नानुसारको उपस्थितिमा तपशिल बमोजिमका विषयहरूमा जानकारी तथा छलफल गरियो ।

उपस्थिति	पद / संस्था	हस्ताक्षर
१. श्री रिका नारायण श्रेष्ठ	वडा अध्यक्ष	
२. राम बहादुर श्रेष्ठ		
३. श्याम श्रेष्ठ	वडा सदस्य	
४. भाई नारायण श्रेष्ठ	सभापति ने.का.बु.न.पा. १३.	
५. राज कुमार श्रेष्ठ		
६. धनलाल श्रेष्ठ		
७. मंगल तराकोटी	(वडा सदस्य १३)	
८) सुरेश तराकोटी		
९) नीरज बहादुर श्रेष्ठ		
१०) विनोद श्रेष्ठ	(एकीकृत नेपाल उ.नि.पा. १३ अध्यक्ष)	
११) राम काजी श्रेष्ठ	—	
१२) राजु श्रेष्ठ		
१३. रिना श्रेष्ठ	(कार्यपालिका सदस्य)	
१४. रामराया वि.क.	वडा सदस्य	

हलफसका विषयहरू

१) बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यहरूको तयारीको लागी सरोकारवालाको सहभागिता प्रकोप सूचीकरण जोखिम सङ्कटासन्नता र क्षतिको बारेमा हलफल तथा न्यूनीकरण उपायको बारेमा हलफल गरियो ।

आज मिति २०८२/०१/०३ गते मंगलबारका दिन यस बु.न.पा. वडा नं. ११ का वडा अध्यक्ष श्री राजु अधिकारी ज्यूको अध्यक्षतामा बसेको विपद तथा जलवायु उत्थानशील कार्यहरूका सम्बन्धमा छलफल बैठकमा निम्नानुसारको उपस्थितिमा तपशील बमोजिमको विषयहरूमा छलफल गरियो ।

उपस्थिति

उपस्थिति	पद / संस्था / सम्पर्क नं	हस्ताक्षर
१. श्री राजु अधिकारी	वडा अध्यक्ष 9851094651	
२. श्री शर्मिला गौतम (वि.सी.)	वडा सदस्य	
३. श्री गंगा परियार	"	
४. श्री राजेन्द्र कुमार अधिकारी	"	
५. श्री सम्बर बहादुर गुरुङ	"	
६. लक्ष्मी खड्का राउत	बु.न.पा. ११ 9843109080	
७. भवानी भण्डारी बिश्वा	" " 9849700616	
८. सीता थापा मगर	महिला मैत्रीदिप अ.वि.स. अध्यक्ष 9843148462	
९. सरु थापाले अलालाधिकारी	महिला एकता समूह अध्यक्ष 9841885550	
१०. अनिता तामाङ	कपन जनजाती महिला समूह अध्यक्ष 9849168869	
११. रीता तामाङ	" " " कोषाध्यक्ष 9841168569	रीता
१२. सुमिता खड्का	प्रेणा महिला समूह अध्यक्ष 9841186077	
१३. कल्पना "	" " " सदस्य 9841816349	
१४. गोपाल पुन्छा	बु.न.पा. आपाङ्ता सदस्य 9841935084	
१५. अमिता बलवस	बु.न.पा. ११ सुर्य किरण महिला समुहसाजेब	9860417097
१६. रामकाजी खड्का	११ कपन टार रानेपानी	रामकाजी 9849203081
१७. मुक्का काकी	११ कपन पैयाटार पैटे	9842671689
१८. रतन दमी	" " " "	9813979
१९. दिलिप थापा मगर	विपद व्य. समाजसेवी बु.न.पा. ११ कपन	9841089229
२०. प्रेम राज गौतम	कपन टापु सा.वे.उ.वि	
२१. हरि भक्त गिरी	कपन ११ मिसिञ्जाली संस्था	
२२. राजकुमार रञ्जित	स्वयंसेवक	
२३.		

आज मिति २०८२/०१/०३ गते मंगलबारका दिन, यस बु. न. पा. वडा नं:- २ का का.वा. अध्यक्ष श्री रण बहादुर लामाङ ज्यूको अध्यक्षतामा स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा सम्बन्धी स्थानीय छलफल बैठकमा तिम्रा नुवाकोट उपस्थितिमा तपशील बमोजिमको विषयहरूमा छलफल गरियो ।

उपस्थिति	पद/संस्था	हस्ताक्षर
१. बुद्धिकृष्ण शाह ठकुरी	वडा अध्यक्ष	
२. श्री रण बहादुर लामाङ	कार्य.का. वडा अध्यक्ष	9841007967
३. श्री हेटिसवा लामाङ	वडा सदस्य	
४. श्री तरा गिजार	वडा सदस्य	
५. श्री श्याम लामाङ	"	9849029926
६. निरज कुमार सुनार		9853311444
७. शोभा कुमारी		
८. हरि प्र. दुलाल		
९. चन्द्र बहादुर		
१०. रमि लामा	प्र.स. पञ्चकन्या मा. वि.	
११. सारदा		
१२. रविता मल्ल		
१३. राधा शाह		
१४. दीना		
१५. कमला		9841283329
१६. सुकमा		
१७.		
१८.		
१९.		
२०.		
२१.		
२२.		
२३.		

आज मिति २०८२।०२।०४ गते सोमवारका दिन यस बुढानिलकण्ठ नगरपालिका वडा नं. ८ स्थित यसै वडाका कार्यवाहक वडा अध्यक्ष श्री विनोद थापा ज्यूको अध्यक्षतामा यस वु.न.पा. काठमाण्डौंको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यढाँचा सम्बन्धमा यस वडाका सरोकारवालाहरूको निम्न उपस्थितिमा तल उल्लेखित विषयमा छलफल गरियो ।

उपस्थिति :-

नाम	पद / संस्था	हस्ताक्षर
१). श्री सुमन तामाङ	वडा अध्यक्ष	
२) श्री बिनोद थापा	कार्यवाहक वडा अध्यक्ष	
३) श्री कविता चौहान	वडा सचिव	
४) श्री लक्ष्मण सिंह	प्रतिनिधि (ने.रा.प.[illegible])	
५ श्री [illegible]	वरिष्ठ नागरिक	
६. गोपाल ज्योल	अध्यक्ष, बुढानीलकण्ठ युवाक्लब	
७) सुनिता गुरुङ	कोषाध्यक्ष, [illegible] महिला समुह	
८ पवित्रा अधिकारी	अध्यक्ष स्पेशल महिला समुह	Pabitra
९. रुपक पौडेल	शिक्षक (बुढानीलकण्ठ जनजागृत मा.वि.)	
१०. बिनोद कुँ.पी.	प्रतिनिधि (नं.स.पा. एमाले)	
११. विकास कुँ.पी.	उपभोक्ता समिति अध्यक्ष	
१२. गोमा [illegible]	कार्यपालिका सदस्य	
१३, श्री प्रसाद थापा नगर	सहयोगी [illegible] (वडा सिपाही)	

आज मिति २०८२ साल जेष्ठ १४ गते बुधवारका दिन यस बुढानिलकण्ठ नगरपालिका वडा नं. ७ स्थित यस वडाका वडा अध्यक्ष श्री वस नारायण महर्जन ज्यूको अध्यक्षतामा यस नं. न.पा. का कार्यालयको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यहरूको सम्बन्धमा यस वडाका स्थानीयवासीहरूको निम्न उपस्थितिमा तल उल्लेखित विषयमा छलफल गरियो ।

उपस्थिति :-

	नाम	पद/संस्था	हस्ताक्षर
१.	श्री वस नारायण महर्जन	वडा अध्यक्ष	
२.	राम माया महर्जन	वडा सदस्य	
३	अनिता रुईली	" "	
४	सावित्री भण्डारी	" "	
५	कपर व. कार्की	ने.रा.प.(एमाले) प्रतिनिधि	
६	विनय महर्जन	ने.रा.पा.	" "
७	तुलसा महर्जन	महिला प्रच.	
८.	पुर्निला शाह (महर्जन)	महिला प्रच.	
९.	जया कराल		
१०.	उत्तम पुर्कुटी (एमाले)	पार्टी कमीटी सदस्य	
११	बुद्धिमान लेक		
१२.	सर्मिला महर्जन	(T.I.A School)	
१३.	गंगा लाल महर्जन 'प्रेम'	नगर स्काउट आयुक्त	
१४.	गरिमा महर्जन 'शेषायेदा'	वडा नं. ६ खानेपानी तथा सरसफाई	
१५	प्र.इ. दिनेश कुमार आर्य		
१६.	प्र.अ. शिवराज बराल		
१७.	देवेश शिवर	(परामर्शदाता)	
१८	ज्ञान ब. गिरी	नेकपा एमाले पार्टी कमी	
१९	हेमन्त आचार्य	(वडा सचिव)	
२०	बुद्धिमान लेक	निर्माण व्यवसायी	
२१	[illegible] लाडारी	(परामर्शदाता)	
२२.	युवराज बज्राचार्य	(परामर्शदाता)	

आज मिति २०८२।८।२ विहिवार दिन यस बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाको वडा नं. ४ स्थीत यस वडाका वडा अध्यक्ष श्री श्रीराम के.सी. ज्यूको अध्यक्षतामा यस बुढानिलकण्ठ नगरपालिका, काभ्रपलाञ्चोकको विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल कार्यहरूको सम्बन्धमा यस वडाका स्थानीय, विभिन्न संघ/संस्था तथा सरोकारवालाहरूको निम्न उपस्थितिमा यस तल उल्लेखित विषयमा छलफल गरियो ।

उपस्थीतिहरू :-

क्र. सं.	नाम	पद/संस्था	हस्ताक्षर
१.	श्री श्रीराम के.सी.	वडा अध्यक्ष	
२.	रोशन खड्का	स्थानीय	
३.	राजाराम भण्डारी	प्र.अ. सदन-आमित्र मा.वि.	
४.	कैलाश खड्का		
५.	पवन कार्की	वडा सदस्य	
६.	प्रकाश लामाङ्ग	कान्तिपुर युवावर्ग विकास समिति	
७.	कृष्ण खत्री	वडा सदस्य	
८.	विकास भण्डारी	अध्यक्ष (बन्देवी माध्यमिक मुहान)	
९.	[illegible]		
१०.	गायत्री कार्की	म.स. अध्यक्ष	गायत्री
११.	सिता कार्की	कर्मचारी वडा	
१२.	रघु नाथ खड्का		
१३.	ध्रुव प्रसाद घिमिरे	वडा कर्मचारी	
१४.	राम बाबु तण्डारी		
१५.	सुमित्रा [illegible]	वडा सदस्य	
१६.	गणेशप्रसाद भण्डारी	प्रेस नो. स.	

आज मिति २०८२।०२।१६ गते विहिवारका दिन यस बुढानिलकण्ठ नगरपालिकाको वडा नं. २ स्थित यस वडाका वडा अध्यक्ष श्री राजेन्द्र श्रेष्ठ ज्यूको अध्यक्षतामा यस बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा विपद् तथा जलवायु उत्थानशील कार्यहरूको सम्बन्धमा यस वडाका स्थानीय, विभिन्न संघ/संस्था तथा सरोकारवालाहरूको बीच परिस्थितिमा तल उल्लेखित विषयमा छलफल भयो ।

उपस्थितिहरू :-

क्र.सं.	नाम	पद/संस्था	हस्ताक्षर
१.	श्री राजेन्द्र श्रेष्ठ	वडा अध्यक्ष	
२.	श्री राम विनोद लामिछाने	वडा सदस्य	
३.	श्री पार्वती श्रेष्ठ	वडा सदस्य	
४.	श्री सिता सुनार	वडा सदस्य	
५.	श्री राज काजी श्रेष्ठ	वडा सदस्य	
६.	पूजाश्वर दंगी	वडा सचिव	
७.	किशोर थापा	वडा सभासद	
८.	ललिता श्रेष्ठ	का.स	
९.	राज बहादुर पोडेल	स्थानीय	
१०.	विकास श्रेष्ठ	अध्यक्ष टी.ए.	
११	मुकुन्द डंगाना	पमसा	
१२	उपेन्द्र अधिकारी	सुमित एफ एम	
१३.	नवुटिन शाकुरान	का.सहायक	
१४	भगवती के.सी. खड्का	का. सहायक	
१५	Sabin Tamang	Wado RyU kande	